

ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัย
ของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

THE EFFECT OF SCHOOL SAFETY ON LEARNING ENVIRONMENT AND STUDENTS'
SAFETY BEHAVIOR IN PRIMARY SCHOOLS

สุจิตรา ไชคเจริญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2568

ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัย
ของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ปริญญานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ปีการศึกษา 2568
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

THE EFFECT OF SCHOOL SAFETY ON LEARNING ENVIRONMENT AND STUDENTS'
SAFETY BEHAVIOR IN PRIMARY SCHOOLS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of MASTER OF EDUCATION
(M.Ed.(Educational Administration))
Faculty of Education, Srinakharinwirot University
2025
Copyright of Srinakharinwirot University

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนใน
สถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ของ

สุจิตรา ไชคเจริญ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

..... ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชราภรณ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์)

ชื่อเรื่อง	ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
ผู้วิจัย	สุจิตรา ไชคเจริญ
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต
ปีการศึกษา	2568
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทวีศิลป์ กุลนภาดล

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 3) เพื่อศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในกัศนํานํางานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 320 คน โดยได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .824$) แสดงให้เห็นว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในทางบวกระดับสูง และความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .769$) แสดงให้เห็นว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในทางบวกระดับสูง 3) ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 68.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้สูงสุด และความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษาได้สูงสุด

คำสำคัญ : ความปลอดภัยในสถานศึกษา, สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

Title	THE EFFECT OF SCHOOL SAFETY ON LEARNING ENVIRONMENT AND STUDENTS' SAFETY BEHAVIOR IN PRIMARY SCHOOLS
Author	SUCHITTRA CHOKCHAROEN
Degree	MASTER OF EDUCATION
Academic Year	2025
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Taweasil Koolnaphadol

The purposes of this research are as follows: (1) to study the level of school safety, learning environment, and students' safety behavior in primary schools; (2) to study the relationship between school safety, learning environment, and students' safety behavior in primary schools; and (3) to study how school safety influences the learning environment and students' safety behavior in primary schools. The study sample consisted of 320 teachers from primary schools in the Educational Service Area Office Pathumthani District 1, selected using Krejcie and Morgan's table. Data were collected using a 5-point Likert scale questionnaire divided into four sections, with a content validity index ranging from 0.60 to 1.00 and above and an overall reliability coefficient of 0.979. Data analysis included mean, percentage, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and multiple regression analysis with stepwise selection. The results showed that: (1) overall school safety and students' safety behavior were rated at a high level, while the learning environment was rated at the highest level; (2) school safety was significantly and positively correlated with the learning environment ($r = .824$) and students' safety behavior ($r = .769$) at the .05 level of statistical significance; and (3) school safety significantly predicted 68.30% of the variance in the learning environment with building and facility safety having the greatest impact, and 60.90% of the variance in students' safety behavior, with protection from violence and all forms of abuse being the strongest predictor at the 0.05 level of statistical significance.

Keyword : school safety, learning environment, students' safety behavior

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องด้วยได้รับความอนุเคราะห์และความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่กรุณาเสียสละเวลา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อปริญญาานิพนธ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ โปณะทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชไมพร ดิสถาพร ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นคณะกรรมการพิจารณาและสอบเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ และขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชราภรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ศมภ์ ภูติอริยวัฒน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นคณะกรรมการสอบปริญญาานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้ปริญญาานิพนธ์มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย คณะครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้การจัดทำปริญญาานิพนธ์สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒทุกท่าน ที่มอบวิชาความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารการศึกษาด้วยความเมตตา ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจอย่างดีเสมอมา สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณครอบครัวที่คอยส่งเสริมให้โอกาสทางการศึกษา และเป็นกำลังใจสำคัญในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แห่งนี้

สุจิตรา ไชคเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย	11
สมมติฐานในการวิจัย	16
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา	19
1.1 ความหมายของความปลอดภัย	19
1.2 ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษา	20
1.3 ความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา	21
1.4 องค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษา	24
1.5 ขอบข่ายของความปลอดภัยในสถานศึกษา.....	34

1.6 แนวทางและการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา.....	37
2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	54
2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	54
2.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	55
2.3 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	58
3. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน	64
3.1 ความหมายของพฤติกรรม	64
3.2 ความหมายของความปลอดภัย	66
3.3 แนวคิด ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย	67
3.4 พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน	71
3.5 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย	74
4. ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียน.....	75
4.1 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้.....	76
4.2 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของ นักเรียน.....	80
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	82
5.1 งานวิจัยในประเทศ.....	82
5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ.....	87
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	90
1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	90
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	91
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล	93

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	98
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	117
สรุปผลการวิจัย.....	117
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	126
1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	126
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งถัดไป.....	128
บรรณานุกรม.....	129
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	139
ภาคผนวก ข หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย.....	158
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	160
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล.....	168
ประวัติผู้เขียน.....	170

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา	90
ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา	99
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	101
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	102
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	103
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	104
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน	106
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ	106
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ	108
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม	108
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน	109
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย	110

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ในการป้องกันตนเองจากอันตราย.....	110
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ในการสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย.....	111
ตาราง 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	112
ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัย ของนักเรียนในสถานศึกษา	113
ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Multiple Regression Analysis-Enter Method) ของความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้.....	114
ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Multiple Regression Analysis-Enter Method) ของความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา.....	115

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย	15
ภาพประกอบ 2 โดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุ	70

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

จากสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงและสภาพสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ก่อให้เกิดความเสี่ยงและอันตรายแก่เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบัน โดยจะเห็นได้จากการที่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังหลักของประเทศชาติ ต่างได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต เนื่องจากพบว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันที่ได้รับอันตรายจากอุบัติเหตุ อุบัติภัย และผลกระทบทั้งทางกายและจิตใจจากปัญหาทางสังคมต่างๆ โดยมีสาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีความเสี่ยงและการขาดการดูแลคุ้มครองด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคต่อพัฒนาการและการศึกษาที่เหมาะสมตามช่วงวัยของเด็กอย่างยิ่ง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยได้กำหนดประเด็นด้านความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ซึ่งในปัจจุบันภัยคุกคามต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติมีความซับซ้อนและรุนแรงมากขึ้น อาทิ ความรุนแรงในรูปแบบของยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ความมั่นคงของชาติจึงไม่ได้ครอบคลุมเพียงเฉพาะมิติด้านการทหาร หรืออำนาจอธิปไตยเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมมิติต่างๆ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิต วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการศึกษาด้วย ซึ่งในแต่ละมิตินี้ล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศชาติ การป้องกันภัยคุกคามเหล่านี้จึงต้องพิจารณาในมิติที่มีความเชื่อมโยงกัน และการดำเนินการเพื่อวางรากฐานและกลไกการสร้างความมั่นคงเพื่อป้องกันและปรามภัยเหล่านี้ จะต้องเริ่มที่กระบวนการจัดการศึกษาของประเทศ โดยการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมประเด็นหลักสำคัญที่มีผลด้านความมั่นคงแก่คนในชาติจะส่งผลให้ทุกคนมีจิตสำนึก ความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะ ความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมที่เหมาะสม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกในศตวรรษที่ 21 สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย (2561) ได้ระบุว่าเด็กทุกคนมีสิทธิติดตัวที่จะมีชีวิตและต้องประกันอย่างเต็มที่ให้เด็กมีโอกาสในการอยู่รอดและมีโอกาสในการพัฒนาอย่างเสมอภาค การสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็กจากบุคคลและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นเรื่อง

หนึ่งในแผนความปลอดภัยอันเป็นสิทธิพื้นฐานของมนุษย์ สอดคล้องกับที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559) ได้ระบุถึงความสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) และ Sendai Framework for DRR โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็ก ซึ่งช่วยให้ประชาคมโลกเกิดความชัดเจนถึงภัยคุกคามจากภัยธรรมชาติ ความขัดแย้ง ความรุนแรงและการพลัดถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้ความสำคัญต่อความคุ้มครองป้องกันแก่นักเรียนทุกคนให้มีความปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยกำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียนประกันความปลอดภัยให้แก่นักเรียนทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจและมั่นใจต่อการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน โดยได้มีการกำหนดนโยบาย Quick Win 7 วาระเร่งด่วน ข้อที่ 1 ความปลอดภัยของผู้เรียน กระทรวงศึกษาธิการมองเห็นภัยที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกิดขึ้นซ้ำและส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจในหลายปีที่ผ่านมา เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เป็นผลให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) นอกจากนี้ Gay (2014) ยังได้ให้ความหมายของการสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย สำหรับผู้เรียนโดยเริ่มจากบ้านและโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งความปลอดภัยจากการถูกล่วงละเมิด ความรุนแรง ปัญหาทางจิตสังคม ภัยพิบัติ อัคคีภัย การจลาจลและขนส่ง ทั้งนี้ หากสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย ก็จะส่งผลดีต่อเด็กและเยาวชนในด้านของการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตอย่างสงบสุข ซึ่งความปลอดภัยจะช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของเด็กให้มีคุณภาพ

ความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดี เนื่องจากเด็กที่ปลอดภัย คือ เด็กที่เป็นอิสระจากอันตราย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสนุกสนานของการเล่น การเรียนรู้ และการพัฒนาของเด็ก โดยสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะส่งเสริมสุขภาพภาวะความเป็นอยู่ และสุขภาพจิตที่ดีของเด็ก ทำให้ได้มีอิสระในการตัดสินใจและทำสิ่งต่างๆ โดยนักศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กในความดูแลของพวกเขาให้ปลอดภัย รวมถึงพัฒนากลยุทธ์เพื่อเตรียมการสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง การป้องกันการบาดเจ็บ ช่วยให้เด็กปลอดภัย และลดความเสี่ยง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัยและช่วยให้

เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ (Garvis & Pendergast, 2020) ทั้งนี้เนื่องจากหากผู้เรียนรับรู้ถึงอันตรายและหวาดกลัวจากสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลอย่างผู้เรียนคนอื่น ครู ผู้บริหาร หรือแม้แต่โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน สิ่งนี้อาจบ่งชี้ว่าโรงเรียนไม่ปลอดภัย ดังนั้นตัวบ่งชี้หลักของโรงเรียนที่แสดงถึงความปลอดภัยคือแผนนโยบายความปลอดภัยของโรงเรียนเพื่อจัดการกับสถานการณ์ที่อาจเป็นภัยคุกคาม รวมทั้งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ปลอดภัยและสนับสนุนเพื่อที่จะประสบความสำเร็จต่อไป (McGuire, 2017)

คณะกรรมการเมืองแคลิฟอร์เนีย (California County Boards of Education, 2018) อธิบายว่าโรงเรียนที่ปลอดภัยคือโรงเรียนที่การเรียนการสอนไม่ถูกรบกวนหรือหยุดชะงัก ไม่มีความรุนแรง ยาเสพติด การกลั่นแกล้งและความกลัว ผู้เรียนไม่ถูกละเมิดปฏิบัติ มีการสื่อสารถึงความคาดหวังต่อพฤติกรรมอย่างชัดเจน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ภายในโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ยังได้ระบุว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น สอดคล้องกับการมีความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัย ความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในมิติของสังคมและสภาพแวดล้อม รวมถึงการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมอันตรายหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น การรู้จักป้องกันตนเองในสถานการณ์คับขัน และจัดการกับชีวิตของตนเองได้ ดังนั้น หากโรงเรียนมีแนวทางในการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาที่เหมาะสมก็จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะความปลอดภัย และส่งผลให้มีพฤติกรรมที่ปลอดภัยต่อไป ดังนั้นการส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียนยังมีความสำคัญในด้านของการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กอีกด้วย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบสถานศึกษาในพื้นที่ของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เขตอำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอเมือง และอำเภอสสามโคก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับภัยจากธรรมชาติ เนื่องจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี สร้างความเสียหายให้แก่ทรัพย์สินของสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาบางแห่งต้องปิดทำการเรียนการสอนในช่วงที่มีภัยพิบัติ และยังเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่ออุบัติเหตุทางน้ำที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก เนื่องจากพื้นที่สถานศึกษาและที่อยู่อาศัยของเด็กส่วนใหญ่อยู่ติดกับแม่น้ำ ลำคลอง ธรรมชาติ และลำคลองชลประทาน นอกจากนี้บริบทสภาพชุมชนโดยรวมของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ส่วนใหญ่มีลักษณะแบบชนบทกึ่งเมือง มีพื้นที่การเกษตรและนิคมอุตสาหกรรม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักเกี่ยวกับเกษตรกรรมและ

รับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีเวลาทำงานเป็นกะ ทำให้ไม่มีเวลาดูแลอบรมนักเรียนอย่างใกล้ชิด และนักเรียนบางส่วนเป็นนักเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองมาจากต่างจังหวัด บางส่วนต้องย้ายเปลี่ยนโรงเรียนเป็นหลายครั้ง จึงทำให้ผลการเรียนไม่ต่อเนื่องและมีปัญหาในการเรียน อีกทั้งสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีภาวะเสี่ยงต่ออุบัติเหตุและอุบัติภัย ทั้งอันตรายที่เกิดจากปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ อันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม และอันตรายที่เกิดจากสภาพสังคมชุมชนที่แออัดและมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น อันตรายจากคนแปลกหน้า การล้วงละเมิดทางเพศ สิ่งเสพติด เป็นต้น รวมถึงอุบัติเหตุจากการคมนาคมขนส่งในเขตพื้นที่เมือง

จากรายงานสถานการณ์ทางสังคม ในปี 2566 พบว่าเด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยที่เผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมหลายอย่าง โดยเฉพาะในครัวเรือนที่มีความเปราะบาง สำหรับสถานการณ์ความรุนแรงต่อเด็กและเยาวชน พบว่า ในปี 2563 – 2565 มีจำนวนการรับแจ้งเหตุความรุนแรงในครอบครัวต่อเด็กและเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และจากรายงานของ ECPAT International องค์การภายใต้กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ระบุว่า ปี 2567 ประเทศไทยเป็น 1 ใน 25 ประเทศที่มีปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางออนไลน์ในระดับที่น่ากังวล เช่นเดียวกับคดีเกี่ยวกับล้วงละเมิดทางเพศเด็กและเยาวชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 48 คดี ในปี 2560 เป็น 540 คดี ในปี 2566 ซึ่งถือว่าเป็นสัญญาณเตือนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเร่งด่วนของปัญหาดังกล่าวต่อสังคมไทย (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2567) สอดคล้องกับข้อมูลการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ ปี 2565 ในกลุ่มตัวอย่างเด็กอายุ 9 – 18 ปี จำนวน 31,965 คน พบประเด็นสำคัญ คือ เด็กและเยาวชนร้อยละ 47 เคยได้รับ Link โฆษณาหรือข้อความโฆษณาให้สมัครสมาชิกเว็บไซต์พนันออนไลน์ หรือถูกชักชวนให้เล่นพนันทางออนไลน์ ร้อยละ 11 เคยถูกละเมิดหรือคุกคามทางเพศออนไลน์ และร้อยละ 26 เคยถูกเพื่อนกลั่นแกล้ง ล้อเลียนทางออนไลน์ เช่นเดียวกับข้อมูลการประเมินสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน อายุไม่เกิน 18 ปี ของกรมสุขภาพจิตปี 2566 พบว่า เด็กและเยาวชนกว่าครึ่งหนึ่งมีความเสี่ยงสุขภาพจิต โดยมีความเสี่ยงซึมเศร้า ร้อยละ 9.91 และความเสี่ยงฆ่าตัวตาย เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความกดดันหลายประการที่เกิดขึ้น ซึ่งยากต่อการรับมือของเด็กและเยาวชน ในขณะที่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในระบบโรงเรียนอาจจะเข้าไม่ถึงบริการการให้คำปรึกษา โดยทีมสหวิชาชีพ เนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษา ไว้ให้บริการแก่เด็กและเยาวชนในโรงเรียน ปัญหาสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนจึงไม่ใช่ปัญหาที่เกิดจากภายในจิตใจหรือเกิดขึ้นเฉพาะจากตัวของเด็กและเยาวชน

เพียงอย่างเดียว แต่ยังเกี่ยวข้องกับบริบทแวดล้อมอื่น ๆ ในระบบนิเวศวิทยาของเด็กและเยาวชนด้วย (กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2566)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่ามีการรายงานข่าวเกี่ยวกับอันตรายที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นอันตรายที่เกิดจากโครงสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในสถานศึกษา โดยข้อมูลของสถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัวรายงานว่าแต่ละปีมีเด็กได้รับบาดเจ็บจากสนามเด็กเล่นไม่ต่ำกว่า 34,000 คน ซึ่งสาเหตุหลักมาจากการเล่นที่ผิดวิธี ประมาท ขาดการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด รวมทั้งเครื่องเล่นล้มทับ เพราะติดตั้งผิดวิธีไม่มีมาตรฐานความปลอดภัย (มติชนออนไลน์, 2567, 26 กุมภาพันธ์) รวมถึงเหตุการณ์พื่นอาคารเรียนโรงเรียนเกิดเหตุรถตู้ขณะนักเรียนกำลังทำกิจกรรมหน้าห้อง ทำให้นักเรียนเกือบ 30 คนตกลงไปได้รับบาดเจ็บ (ไทยพีบีเอส, 2566, 10 พฤศจิกายน) และกรณีเด็กชายวัย 14 ปี เสียชีวิตจากการกดน้ำดื่มที่ตู้น้ำดื่มในสถานศึกษาเนื่องจากไฟรั่ว ทั้งนี้ ในกรณีเหตุการณ์อื่น ๆ ที่ผ่านมายังพบปัญหาทั้งเรื่องการปนเปื้อน ความสกปรก และความปลอดภัยจากการติดตั้งตู้กดน้ำ ทั้งที่อุปกรณ์ดังกล่าวเป็นแหล่งน้ำสะอาดในสถานศึกษาอีกด้วย (บีบีซีนิวส์, 2567, 25 มิถุนายน) นอกจากนี้ยังมีอันตรายที่เกิดจากยานพาหนะทั้งในเขตสถานศึกษาและนอกเขตสถานศึกษา อย่างเหตุการณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาข้ามถนนจากลานจอดรถไปอีกฝั่ง เสียหลักล้ม ถูกยานพาหนะเหยียบศีรษะ เสียชีวิตที่บริเวณประตูทางเข้าโรงเรียน (ไทยรัฐออนไลน์, 2567, 6 กุมภาพันธ์) อุบัติเหตุรถยนต์พุ่งชนนักเรียนและเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในระหว่างเลิกเรียนทำให้มีผู้เสียชีวิต คือเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร 1 คน และนักเรียนได้รับบาดเจ็บ 10 คน (ไทยพีบีเอส, 2567, 23 ธันวาคม) รวมถึงโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา เหตุการณ์รถโดยสารทัศนศึกษาเกิดไฟลุกไหม้ท่วมคัน ทำให้เด็กตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาเสียชีวิต 22 คน และครู 3 คน รวมทั้งหมด 25 คน (ผู้จัดการออนไลน์, 2567, 4 ตุลาคม) นำมาซึ่งความสูญเสียและเศร้าสลดในสังคมไทยอย่างรุนแรง จากข้อมูลทางสถิติและรายงานข่าวดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนในสังคมต้องเผชิญกับอันตรายที่เกิดขึ้นทุกด้านและทุกมิติ และสถานศึกษายังขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจ การบริหารจัดการเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัย และการสร้างเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสมให้แก่เด็กและบุคลากรของสถานศึกษา จึงนำมาซึ่งอันตรายและความสูญเสียที่เกิดขึ้น ดังที่ เอ็มอัชฌา วัฒนบุรานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยดำรงรักษาไว้และปรับปรุงส่งเสริมสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยทุกคนในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

ได้รับประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดีและมีนิสัยที่ดีในเรื่องความปลอดภัย ในการจะป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุลงได้ ดังนั้น ความปลอดภัยในโรงเรียนจึงเป็นความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่มีความสำคัญ เนื่องจากความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและการเรียนรู้ของเด็กในทุกช่วงวัยโดยตรง

จากความเป็นมาและความสำคัญที่ได้กล่าวเบื้องต้น รวมไปถึงบริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ผลต่อความปลอดภัยและสุขภาพของเด็กในทุกด้าน ทั้งในเชิงกายภาพ จิตภาพ และกระทบต่อการเรียนรู้ของเด็ก อีกทั้งยังไม่มีหลักฐานเชิงปริมาณที่วัดแรงส่งของความปลอดภัยในสถานศึกษาต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนระดับประถมในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดเป็นประโยชน์และสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับบุคคล องค์กร และหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียน ได้รับผลโดยตรงจากการส่งเสริมความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษา ทำให้มีความรู้ เข้าใจ และพฤติกรรมที่ปลอดภัย สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

2. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมสนับสนุนสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยในตัวผู้เรียน

3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้กับสถานศึกษา

4. หน่วยงานทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาตามบริบทและสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกักต้งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,855 คน จาก 102 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกักต้งานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 320 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์จากตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (Strata) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละสถานศึกษา

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา 2) ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นฟูจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และ 3) ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรง

และการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย 2) การป้องกันตนเองจากอันตราย และ 3) การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย

3. ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษามีตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ที่มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ความปลอดภัยในสถานศึกษา มี 3 ด้าน ดังนี้

3.1.1 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา

3.1.2 ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา

3.1.2 ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา

รูปแบบในสถานศึกษา

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ดังนี้

3.2.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

3.2.1.1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ

3.2.1.2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ

3.2.1.3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม

3.2.2 พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

3.2.2.1 การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย

3.2.2.2 การป้องกันตนเองจากอันตราย

3.2.2.3 การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยให้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายของคำศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

ความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง สภาวะหรือสภาพของสถานศึกษาที่ปราศจากภัยและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นและก่อให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ภายใต้การดำเนินงานในการเฝ้าระวัง ดูแล ตรวจสอบตราตามมาตรการหรือแนวทางที่มุ่งสร้างความปลอดภัย โดยมีการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ปลอดภัย ทำ

ให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาพ้นจากอุบัติเหตุและอุบัติเหตุ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและเป็นสุข ปราศจากความเสียหายหรือภัยต่าง ๆ และมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา โดยมีองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษา 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา หมายถึงสถานศึกษามีการรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ทั้งหมด สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้วมุ่งเน้นที่การระบุและจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในการซ่อมแซม ปรับปรุง หรือเปลี่ยนใหม่ การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ครอบคลุมการเข้าถึงของบุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความพิการทางร่างกายและเพศสภาพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ รวมไปถึงความปลอดภัยจากการระบายอากาศ น้ำดื่ม ระบบสุขาภิบาล ความสะอาด สุขอนามัยที่เหมาะสม และระบบเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับความปลอดภัย

2. ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา หมายถึงสถานศึกษามีกระบวนการวางแผนเพื่อความปลอดภัย มุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยงทั้งหมด และการประสานงานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผชิญเหตุเบื้องต้นต่าง ๆ เพื่อให้คุ้นเคยกับโครงสร้างอาคารเรียนและพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา หมายถึงสถานศึกษามีการปกป้องนักเรียนจากอันตรายหรือความเสี่ยงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เป็นการลดความเปราะบางต่ออันตรายใด ๆ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีนักเรียนคนใดตกหล่นจากเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและจะได้รับการดูแล การคุ้มครอง และการสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยจากการละเมิดการคุ้มครองเด็ก เช่น การทรมานทางร่างกาย การทรมานทางจิต การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในการไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอหรือการปฏิบัติในยามเจ็บป่วย ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบทางวิชาชีพ สิทธิของนักเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนที่อาจตกเป็นเหยื่อ ซึ่งนักเรียนอาจถูกละเลย ล่วงละเมิด ได้รับความรุนแรง และการแสวงหาผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่บ้านหรือนอกโรงเรียน ที่อาจส่งผลให้เด็กตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การละเมิด การแสวงหาประโยชน์ โดยครูต้องสามารถระบุ

ปัญหา ใช้เวลาทำความเข้าใจ และสำรวจวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพ สภาพวะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียน มีอยู่ตามธรรมชาติหรือถูกสร้างขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม แข็งแรง และปลอดภัยส่งผลกระทบต่อนักเรียนทางกาย ซึ่งประกอบด้วย อาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ บริเวณโดยรอบ สนาม โรงอาหาร ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้สำหรับนักเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง ล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่มากระทบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากสิ่งที่เป็นกายภาพหรือเกิดจากบุคคล สิ่งที่เป็นกายภาพที่มากระทบความรู้สึกของนักเรียน ได้แก่ ความร้อน หนาว พื้นที่ว่างหรือแออัด ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ที่เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ สำหรับบุคคลที่เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น หรือบุคลากรอื่น ๆ ได้แก่ ความอบอุ่นทางใจ ความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทศนคติหรือค่านิยม ความคาดหวังต่อความประพฤติ การให้รางวัลและการลงโทษ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม หมายถึง สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกัน เป็นไปตามธรรมชาติหรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น การร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนและการเรียนรู้ สำหรับในชั้นเรียนนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนซึ่งสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการป้องกันตนเองจากอันตรายและภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนที่สะท้อนความรู้เกี่ยวกับอันตรายหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุและลักษณะของอันตรายเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น

2. การป้องกันตนเองจากอันตราย หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียน ในการหลีกเลี่ยงเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย เมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อันตรายนักเรียนจะต้องหยุดยั้งไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

3. การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนในการขอความช่วยเหลือและบอกเล่าสถานการณ์อันตราย ทำให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด และทฤษฎีต่าง ๆ ของนักวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความปลอดภัยในสถานศึกษา (School Safety) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากความร่วมมือเพื่อโรงเรียนที่ปลอดภัยและการศึกษาที่ยืดหยุ่นทั่วโลก (Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience in the Education Sector, 2022) ซึ่งได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดความปลอดภัยในโรงเรียน ปี 2022-2030 ไว้ว่า องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียนมีรากฐานมาจากระบบและนโยบายที่จำเป็นในการสนับสนุนสิทธิเด็ก ความยั่งยืน และความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวของระบบ เพื่อปกป้องความปลอดภัย สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี โดยเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของความปลอดภัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safer Learning Facilities) มุ่งเน้นที่การรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมโดยรอบ ครอบคลุมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนใหม่และที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนและการจัดการความต่อเนื่องทางการศึกษา (School

Safety and Educational Continuity Management) มุ่งเน้นที่การจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนเน้นการวางแผนที่เน้นความเท่าเทียมสำหรับสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กเพื่อความต่อเนื่องทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอันตรายและความเสี่ยงทุกประเภทต่อเด็กและบุคลากรในภาคการศึกษา และ 3) ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นคืนสภาพ (Risk Reduction & Resilience Education) มุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยงทั้งหมด โดยมุ่งปกป้องสิทธิเด็กและความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา ผ่านการลดความเสี่ยง การเตรียมพร้อมในการตอบสนอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับมือในระดับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่พวกเขาเผชิญ นอกจากนี้ องค์การสหประชาชาติในรัฐเบงกอลตะวันตก (Unicef in West Bengal, 2018) ได้กล่าวถึง โปรแกรมความปลอดภัยของโรงเรียน ซึ่งเป็นคู่มือเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กที่ออกโดยกระทรวงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (MHRD) รัฐบาลอินเดีย โดยสรุปการดำเนินการภายใต้เสาหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัยและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในโรงเรียน และ 3) การปกป้องเด็กจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ระบุกรอบแนวคิดความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยสามเสาหลัก (Three Pillars) ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safer Learning Facilities) 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา (School Disaster Management) 3) ด้านการลดความเสี่ยงและการรู้รับปรับตัวจากภัยพิบัติ (Risk Reduction and Resilience Education) จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษาได้ 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา 2) ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และ 3) ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร และแนวคิดของ Rusticus et al. (2023) ที่กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม และทางกายภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและความสำเร็จของผู้เรียน สอดคล้องกับ Kellough and Jarolimek (2007) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ว่าประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) 2) สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา

(Psychological Environment) และ 3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ประกอบกับ อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545) ได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ (physical environment) เป็นสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบของห้องเรียน อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง การระบายอากาศ และสภาพนอกห้องเรียน ประกอบด้วย ศูนย์วิทยบริการหรือหอสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ และอาคารสถานที่ เป็นต้น 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ (psychological environment) เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่มากระทบความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากสิ่งที่เป็นกายภาพหรือเกิดจากบุคคล และ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ (Sociological environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อผู้เรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ หรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนผู้เรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ (physical environment) 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ (psychological environment) และ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม (Sociological environment)

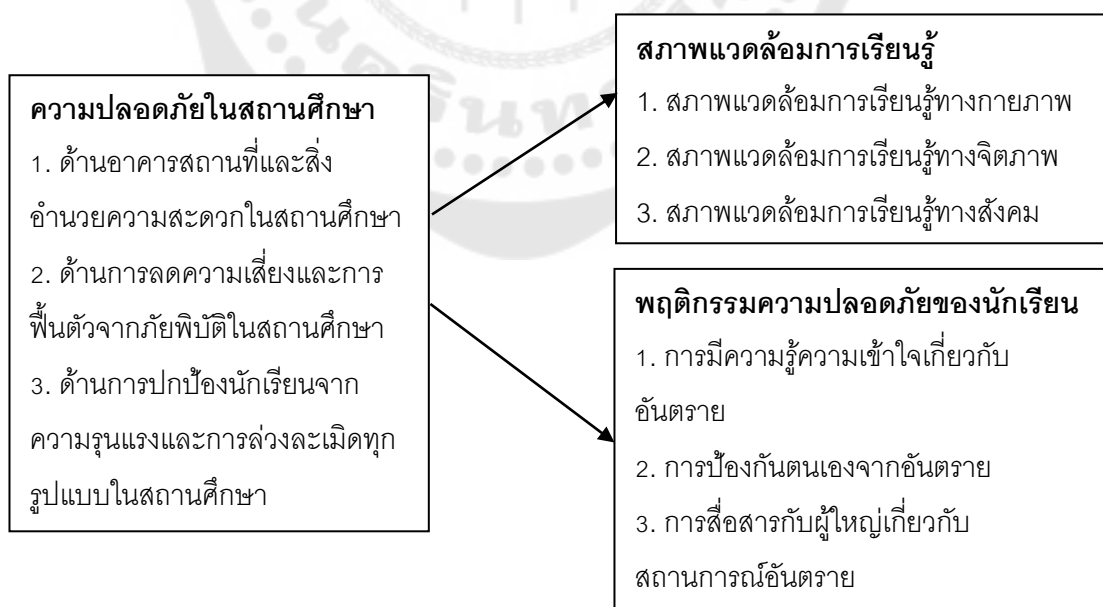
พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน (Safety Behavior) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของมิลเทนเบอร์เกอร์ (Miltenberger, 2008) โดยมุ่งเน้นพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กซึ่งสะท้อน ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการป้องกันตัวและหลีกเลี่ยงอันตรายต่างๆ ซึ่งประกอบไปด้วยพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากอันตรายและการข่มขู่ การแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และการสื่อสารกับครูหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายเพื่อหาทางแก้ไข สอดคล้องกับ Himle et al. (2004) ที่กล่าวว่าเด็กต้องได้รับความรู้และสามารถแสดงทักษะความปลอดภัย ได้แก่ หลีกเลี่ยง หลีกหนี และบอกเล่า ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสมผ่านการฝึกฝน การเลียนแบบ และการกระตุ้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมความปลอดภัยได้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนนั้นจะปรากฏให้เห็นได้ในอนาคตเมื่อเด็กตกอยู่ในอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ส่วน Berrick and Barth (1992) กล่าวว่า เด็กวัยอนุบาลและวัยรุ่นอาจจำเป็นต้องมีทักษะการป้องกันตนเองจากอันตรายต่างๆ ทั้งเกิดจากตนเองและเกิดจากผู้อื่น ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ความหมายหรือคำ

จำกัดความของเหตุการณ์ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของปัญหาและลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น 3) การป้องกันตนเองในสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่ารุนแรงขึ้น 4) การรับมือกับสถานการณ์ด้วยการหลีกเลี่ยง และ 5) การขอความช่วยเหลือด้วยการบอกผู้ใหญ่หรือเล่าช่วงเวลาถูกข่มขู่หรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรง จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น การแสดงออกของนักเรียนถึงทักษะการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการป้องกันตนเองจากอันตราย เป็นพฤติกรรมความปลอดภัยในการป้องกันตัวและหลีกเลี่ยงภัยคุกคามต่างๆ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย 2) การป้องกันตนเองจากอันตราย และ 3) การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย

ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน จากการศึกษาวิจัยที่ของ Smith (2002) ที่ศึกษาผลกระทบของความปลอดภัยในโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมต้น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน บุคลากร และผู้บริหารเห็นด้วยกับปัญหาด้านความปลอดภัย โดยทั้ง 3 กลุ่มแนะนำให้มีการปรับปรุงการดูแลโถงทางเดินและการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระเป๋าหนังสือ มีการเสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในโรงเรียน และข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียนมีผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการทำให้โรงเรียนปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ส่วน Konaki (2016) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้งของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษานุบาลเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้ ได้ศึกษากับครูอนุบาลจำนวน 8 คนในโรงเรียนเอกชน 4 แห่ง และโรงเรียนรัฐบาล 4 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุที่สำคัญที่สุดเกิดจากการออกแบบโรงเรียนที่ไม่เหมาะสม โดยพบว่าสภาพปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน ประกอบด้วย ความปลอดภัยภายในอาคาร เช่น บันได ประตูเหล็ก รั้วเหล็ก พื้นคอนกรีต รวมทั้งการไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณประตู และปัญหาด้านความปลอดภัยภายนอก เช่น สวน สนามเด็กเล่น รวมทั้งความปลอดภัยของรถโรงเรียน การจดทะเบียนรถ สภาพรถ มาตรการการคาดเข็มขัดนิรภัย และผู้ดูแลรถโรงเรียน ซึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กทั้งสิ้น และ จากงานวิจัยของ Lee et al. (2006) ได้ทำการศึกษา ผลของการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของการศึกษาจัดการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ทั้งนี้ ได้ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน

262 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา S ที่ตั้งอยู่ในเมืองอันหยาง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 มีการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนแก่ทั้งเด็กและผู้ปกครอง กลุ่มทดลองที่ 2 ให้การศึกษาด้านความปลอดภัยแก่เด็กเท่านั้น และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 มีคะแนนกิจกรรมความปลอดภัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งกิจกรรมความปลอดภัยในห้องเรียน นอกห้องเรียน และความปลอดภัยด้านจรรยา จึงสรุปได้ว่า การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประถมนั้นมีประสิทธิภาพมากในการเป็นประกันว่าเด็กจะได้รับการคุ้มครองจากอุบัติเหตุในโรงเรียนและการจรรยา นอกจากนี้การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการจัดโปรแกรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยแก่ผู้ปกครอง ดังนั้นควรมีการศึกษาด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบแก่เด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดจากนักวิชาการดังกล่าวมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ตัวแปรพหุคูณ คือ ความปลอดภัยในสถานศึกษา ซึ่งที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยสามารถเขียนเป็นแผนภาพประกอบแนวความคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐาน ดังนี้

1. ความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน
2. ความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน
3. ความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี ตลอดจนเอกสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง หรือใกล้เคียงกันเพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษาในครั้งนี้ โดยมีเนื้อหาที่ได้จัดแบ่งตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา
 - 1.1 ความหมายของความปลอดภัย
 - 1.2 ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษา
 - 1.3 ความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา
 - 1.4 องค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษา
 - 1.5 ขอบข่ายของความปลอดภัยในสถานศึกษา
 - 1.6 แนวทางและการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา
2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
 - 2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
 - 2.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
 - 2.3 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
3. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัย
 - 3.1 ความหมายของพฤติกรรม
 - 3.2 ความหมายของความปลอดภัย
 - 3.3 แนวคิด ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย
 - 3.4 พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน
 - 3.5 การส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย
4. ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน
 - 4.1 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
 - 4.2 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา

1.1 ความหมายของความปลอดภัย

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2548) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัยหรือสวัสดิภาพ หมายถึงการไม่มีอุบัติเหตุ การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ไม่มีความเสี่ยงภัย ความสามารถในการประกอบกิจกรรมต่างๆ อย่างมั่นใจ และมีการวางแผนป้องกันหรือเตรียมการล่วงหน้าอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอ

วรนุช อยู่เล่ห์ (2550) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง การใช้วิธีการต่างๆ ในการป้องกันแก้ไข และหลีกเลี่ยงให้ปราศจากอันตราย หรือมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น

วิทยา อยู่สุข (2555) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง สภาพแวดล้อมของการทำงานที่ปราศจากภัยคุกคาม ไม่มีอันตรายและความเสี่ยงใด ๆ ในทางปฏิบัตินั้นอาจจะไม่สามารถควบคุมอันตรายหรือความเสี่ยงในการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ การบาดเจ็บ การพิการ การตายได้ทั้งหมด แต่ต้องมีการดำเนินงานการจัดการความปลอดภัยเพื่อให้เกิดอันตรายหรือความเสี่ยงน้อยที่สุด

เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์ (2554) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง สภาพการณ์ที่ปราศจากอันตรายหรือพินภัย ซึ่งหมายรวมไปถึงการปราศจากอันตราย การบาดเจ็บ การหลีกเลี่ยง หรือการสูญเสียจากการทำงาน

จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2561) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง ความปราศจากภัยหรือพินภัยทั้งหลายทั้งปวง ซึ่งสมัยก่อนก็เคยใช้คำว่า "นิรภัย" แทนความปลอดภัย แต่ยังมีคำไทยที่มักใช้คู่กับความปลอดภัยอยู่อีกคำหนึ่ง คือ สวัสดิภาพ ซึ่งหมายถึง ความปลอดภัย หรือการมีชีวิตที่อบอุ่นใจ อยู่เย็นเป็นสุข เป็นการเน้นการดำเนินชีวิตเชิงบวก ไม่มีความเสี่ยงภัย หรือความวิตกกังวล มักอยู่ควบคู่กัน โดยใช้คำว่า "สวัสดิภาพและความปลอดภัย" ทำให้มีความหมายสมบูรณ์ทั้งเชิงบวกและลบ

Bird and Germain (1985) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง การปราศจากซึ่งอุบัติเหตุหรือสภาพที่ปลอดภัยจากความเจ็บปวด บาดเจ็บ หรือสูญเสีย แต่หากนิยามตามหน้าที่แล้ว ความปลอดภัยคือการควบคุมความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นนิยามที่มีความสัมพันธ์กับการบาดเจ็บ เจ็บป่วย ความเสียหายต่อทรัพย์สิน ความเสียหายต่อกระบวนการผลิต ซึ่งยังหมายรวมถึงการควบคุมและการป้องกันอุบัติเหตุ เพื่อลดความสูญเสียจากการเกิดอุบัติเหตุให้น้อยที่สุดด้วย

Mubita (2021) ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง ความรู้สึกได้รับการปกป้อง จากปัจจัยต่างๆ ที่ก่อให้เกิดอันตราย โดยการรักษาความปลอดภัย หมายถึง การปกป้องบุคคล องค์กร และทรัพย์สินจากภัยคุกคามภายนอกที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ปัญหาหรือสถานการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาต่อองค์กร บุคคล และทรัพย์สิน

Department of School Education & Literacy (2021) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่มีการควบคุมอันตรายและสิ่งนำไปสู่อันตรายทางร่างกาย จิตใจ หรือ วัตถุ เพื่อรักษาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและชุมชน โดยเป็นเงื่อนไขที่สร้างขึ้น โดยใช้มาตรการในการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สิ่งแวดล้อมปราศจากอาชญากรรม ความรุนแรง และการบาดเจ็บ และได้ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ตั้งแต่การเดินทางจากบ้านไปโรงเรียน จนถึงเมื่อเด็กกลับจากโรงเรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าความปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่มีการควบคุมอันตรายและสิ่งนำไปสู่อันตรายทางร่างกาย จิตใจ ปราศจากซึ่งอุบัติเหตุ ความเจ็บปวด ความบาดเจ็บ หรือความสูญเสีย หรือพฤติกรรมหลักเลียงจากปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น

1.2 ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษา

กฤษฎา ศรีสุชาติ (2559) ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ว่า เป็นสถานศึกษาที่ดำเนินงานตามมาตรการ แนวทาง และกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ที่มุ่งเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่นักเรียน รวมทั้งปกป้องคุ้มครองนักเรียนจากภัยอันตรายต่าง ๆ ทั้งในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุ การป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม โดยการดำเนินการดังกล่าวอาจอยู่ในรูปแบบของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการเรียนการสอนด้านความปลอดภัย หรือการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เป็นต้น

DeRoche and Kaiser (1980) ให้ความหมายว่าความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินการที่จะทำให้เด็กปลอดภัยทั้งในห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน การไป - กลับจากบ้าน และโรงเรียนอย่างปลอดภัย

National Disaster Management Authority (2016) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กโดยเริ่มจากบ้านไปโรงเรียน ตลอดจนกลับจากโรงเรียน ซึ่งรวมถึงความปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากธรรมชาติ จากแหล่งกำเนิดทางธรณีวิทยาหรือสภาพภูมิอากาศ ความเสี่ยงที่มนุษย์สร้างขึ้น โรคระบาด ความ

รุนแรง ตลอดจนการเกิดไฟไหม้ การขนส่ง และเหตุฉุกเฉินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลเสียต่อชีวิตและเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพทางร่างกายของเด็ก

United Nations Educational and Scientific and Cultural Organization (2017) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการจัดตั้งและรักษาโรงเรียนให้เป็นที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกาย สติปัญญา และอารมณ์จิตใจสำหรับนักเรียนและบุคลากร เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้ ซึ่งอาจรวมถึงการบำรุงรักษาโครงสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียนให้แข็งแรง การฝึกซ้อมการรับมือกับเหตุฉุกเฉิน และการมีช่องทางให้นักเรียนและเจ้าหน้าที่รายงานการถูกละเมิดหรือความกังวลใจใดๆ ในโรงเรียน

Department of School Education & Literacy (2021) ได้ให้ความหมายว่าความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับนักเรียน ตั้งแต่การเดินทางจากบ้านไปโรงเรียนจนถึงเมื่อเด็กกลับจากโรงเรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าความปลอดภัยในสถานศึกษา หมายถึง สภาพหรือสภาพของสถานศึกษาที่ปราศจากภัยและอันตรายที่อาจเกิดขึ้นและก่อให้เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ภายใต้การดำเนินงานในการเฝ้าระวัง ดูแลตรวจตราตามมาตรฐานหรือแนวทางที่มุ่งสร้างความปลอดภัย โดยมีการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่ปลอดภัย ทำให้นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาพ้นจากอุบัติเหตุและอุบัติภัย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและเป็นสุข ปราศจากความเสี่ยงหรือภัยต่าง ๆ และมีความมั่นใจในการทำกิจกรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษา

1.3 ความสำคัญของความปลอดภัยในสถานศึกษา

วรนุช อยู่เล่มห์ (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า ความปลอดภัยถือเป็นเรื่องสำคัญ สถาบันการศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการทางการศึกษาและโครงการความปลอดภัยในสถาบัน เพื่อลดความเสียหายและลดจำนวนอุบัติเหตุลง ก่อให้เกิดผลรวมของประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ สวัสดิ์นิสัยและทักษะที่ปลอดภัย การวางแผนความปลอดภัยภายในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา และยังมีผลต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก (2557, 11 มิถุนายน) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า โรงเรียนถือเป็นสังคมหนึ่งที่เด็กนักเรียนใช้ชีวิตและเวลาส่วนใหญ่คลุกคลีอยู่ในโรงเรียนและเป็นสังคมที่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลให้การยอมรับ ยกย่อง และคาดหวังว่าเด็กจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ ได้รับการอบรมสั่งสอนและพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งได้รับการปกป้อง ค้ำครอง

จากครู ดังนั้นโรงเรียนจึงต้องเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยทางด้านร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สินสำหรับเด็ก

เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญมากอย่างหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยดำรงรักษาไว้และปรับปรุงส่งเสริมสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยทุกคนในโรงเรียน โดยจัดให้มีการค้นหาปัญหาและสาเหตุอุบัติเหตุ การจัดการกิจกรรมป้องกันอุบัติเหตุ การให้บริการความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ และการให้บริการการรักษาพยาบาลเมื่อประสบอุบัติเหตุ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ได้รับประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุ คำนึงถึงความสำคัญและตระหนักถึงบทบาทของของความปลอดภัย การมีจิตสำนึกและคุณลักษณะนิสัยที่ดีในเรื่องความปลอดภัย การป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นอันตรายหรือลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุ

สุกัญญา พรน้อย (2562) ได้กล่าวว่าความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ เนื่องจากการสร้างความปลอดภัยให้แก่เด็กมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของเด็กจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับการมีความสุขและการมีชีวิตที่ปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็กนักเรียนที่มักใช้เวลาส่วนใหญ่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน ซึ่ง โรงเรียนถือเป็นสังคมหนึ่งที่เด็กนักเรียนใช้ชีวิตและเวลาส่วนใหญ่คลุกคลีอยู่ในโรงเรียน และเป็นสังคมที่ผู้ปกครองให้การยอมรับนับถือยกย่อง และคาดหวังว่าเด็กจะได้รับความรู้ ได้พัฒนาศักยภาพ อบรมสั่งสอน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และได้รับการปกป้องคุ้มครองจากครู ซึ่งเป็นบทบาทหนึ่งที่นอกเหนือจากการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพียงอย่างเดียว ดังนั้น โรงเรียนจึงต้องเป็นสถานที่ที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็กนักเรียนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ครูปฏิบัติต่อเด็กนักเรียนอย่างเหมาะสม ดูแลเด็กนักเรียนด้วยการเอาใจใส่ ปกป้องคุ้มครองเด็กนักเรียนราวกับว่าเด็กนักเรียนนั้นเป็นลูกเป็นหลานของตนเอง ประกอบกับเด็กอยู่ในวัยซุกซน หากสภาพแวดล้อมในโรงเรียนไม่ปลอดภัย จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุที่ไม่คาดคิดได้ ดังนั้น ความปลอดภัยของเด็กนักเรียนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในการทำทุกสิ่งทุกอย่างภายใต้อำนาจของตน เพื่อเพิ่มความปลอดภัยและให้เกิดความปลอดภัยสูงสุดแก่โรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า อันตรายหรือภัยต่าง ๆ ที่เกิดแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

ส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจ เช่น ภัยจากการคุกคามทางเพศ ภัยจากการกลั่นแกล้งรังแก (Bully) รวมถึงภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ ได้แก่ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้และสวัสดิภาพชีวิตของนักเรียน การคุ้มครองความปลอดภัย ป้องกัน ดูแล ช่วยเหลือหรือเยียวยาและแก้ไขปัญหา การดำเนินงานความปลอดภัย สถานศึกษาจึงมีความสำคัญจำเป็นในการทำให้เกิดความปลอดภัยให้มากที่สุด และไม่ให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำอีก เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพและเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน ทั้งนี้ เพราะความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพและการเรียนรู้ของนักเรียน

Jones (2003) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า ความปลอดภัยในโรงเรียนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่น ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจากปัจจุบันมีสถานการณ์ความรุนแรงหรือการคุกคามภายในโรงเรียน ซึ่งสะท้อนถึงสภาพปัญหาของคุณภาพของการจัดการศึกษาในสังคม

Ministry of education and national institute of education (2017) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า ความปลอดภัยและสุขภาวะที่ดีของเด็กและเยาวชนขณะที่ใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยมีการศึกษาที่พบว่าเด็กในทุกช่วงวัยต่างก็ต้องการโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษาที่เหมาะสมและเพียงพอ และเป็นสิ่งที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสถานศึกษา ในการรับผิดชอบต่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี และจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กต่อไป

Garvis and Pendergast (2020) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า เด็กที่ปลอดภัย คือ เด็กที่เป็นอิสระจากอันตราย ซึ่งเกี่ยวข้องกับความสุขสนุกรานของการเล่น การเรียนรู้ และการพัฒนาของเด็ก โดยสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะส่งเสริมสุขภาวะความเป็นอยู่ และสุขภาพจิตที่ดีของเด็ก ทำให้ได้มีอิสระในการตัดสินใจและทำสิ่งต่าง ๆ โดยนักการศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กในความดูแลของพวกเขาให้ปลอดภัย รวมถึงพัฒนากลยุทธ์เพื่อเตรียมการสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง การป้องกันการบาดเจ็บ ช่วยให้เด็กปลอดภัย และลดความเสี่ยง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัยและช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ เพื่อสร้างเสริมความมั่นใจและสุขภาวะที่ดี ปลอดภัยและมั่นคง ช่วยลดความเสียหายและการสูญเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและอุบัติภัย รวมทั้งมีผลต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของผู้เรียนอีกด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างสุขกาย สุขใจ เนื่องจากความปลอดภัยในชีวิตส่งผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่า เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

1.4 องค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ระบุองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ว่า ความปลอดภัยรอบด้านในสถานศึกษา อยู่ภายใต้นโยบายและการปฏิบัติด้านการศึกษามีความสอดคล้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติในระดับสากล ระดับประเทศ ภูมิภาค จังหวัด และระดับพื้นที่ รวมทั้งในสถานศึกษา กรอบแนวคิดความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนจึงประกอบด้วยสามเสาหลัก ได้แก่

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safer Learning Facilities)
2. ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา (School Disaster Management)
3. ด้านการลดความเสี่ยงและการรู้รับปรับตัวจากภัยพิบัติ (Risk Reduction and Resilience Education)

Unicef in West Bengal (2018) ได้กล่าวถึงโปรแกรมความปลอดภัยของโรงเรียนจากกรอบแนวคิดเซนได (The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) ขององค์การสหประชาชาติ (United Nations) ซึ่งเป็นคู่มือเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กที่ออกโดยกระทรวงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (MHRD) รัฐบาลอินเดีย โดยสรุปการดำเนินการภายใต้เสาหลัก 3 ด้าน ดังนี้

1. สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัยและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Safe School Facilities and Learning Environment) คือ การรักษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนให้สะอาดและปลอดภัย ซึ่งรวมถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย ห้องสุขา ห้องครัว ห้องเรียนที่ปลอดภัย ประตูทางเข้า ห้องปฏิบัติการ การจราจร ฯลฯ โดยสิ่งสำคัญที่สุดคือ โครงสร้างอาคารเรียน ขณะเดียวกันนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และหน่วยงานของโรงเรียนจำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ ทั้งจากธรรมชาติหรือที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อลด

ความเสี่ยงต่อชีวิตของนักเรียน ครู และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน รั้ว/ขอบเขต สนามเด็กเล่น ห้องเรียน น้ำดื่มที่ปลอดภัย ห้องครัว อาหารมื้อกลางวัน จุดล้างมือ ห้องน้ำ สุขาภิบาลและสุขอนามัย การเดินสายไฟฟ้า และการเข้าถึงของเด็กที่มีความสามารถต่างกันโดยปราศจากข้อจำกัด

2. การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในโรงเรียน (Disaster Risk Reduction in Schools) คือ กระบวนการวางแผนเพื่อความปลอดภัย ซึ่งเน้นการออกแบบโรงเรียนที่ปลอดภัย โดยอาศัยข้อมูลจากชุมชน เพื่อให้สถาปนิกสามารถออกแบบโรงเรียนที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพซึ่งตรงกับบริบทของชุมชนท้องถิ่น และการประสานงานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผชิญเหตุเบื้องต้นต่าง ๆ เพื่อให้พวกเขาคุ้นเคยกับโครงสร้างอาคารเรียนและพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยการดำเนินการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสำหรับสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ที่สามารถฟื้นตัวจากอันตรายได้หลากหลายรูปแบบ การจัดการภัยพิบัติในโรงเรียน และการศึกษาด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติ โดยสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

2.1 การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ

2.2 การวิเคราะห์อันตราย ความเปราะบาง และความเสี่ยง

2.3 การจัดทำแผนที่สิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากร

2.4 การจัดตั้งและการฝึกอบรมคณะกรรมการความปลอดภัยและความมั่นคง

2.5 การจัดทำระบบการเตือนภัยล่วงหน้า

2.6 การจัดเตรียมแผนการจัดการภัยพิบัติ แผนการอพยพและการตอบสนอง

และปฏิทินกิจกรรม

2.7 การจัดฝึกซ้อมจำลอง

2.8 การพิจารณาความต้องการตามความพิการและเพศ

2.9 การทบทวนและปรับปรุงคู่มือความปลอดภัยของสถานศึกษาเป็นประจำ

3. การปกป้องเด็กจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา (Child Protection in Schools) หมายถึง การปกป้องเด็กจากอันตรายหรือความเสี่ยงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เป็นการลดความเปราะบางต่ออันตรายใด ๆ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีเด็กคนใดตกหล่นจากเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม และจะได้รับการดูแล การคุ้มครอง และการสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อให้เด็กได้รับความปลอดภัยจากการละเมิดการคุ้มครองเด็ก เช่น การทรมาน

ทางร่างกาย การทรมานทางจิต การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในการไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอหรือการปฏิบัติในยามเจ็บป่วย ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบทางวิชาชีพ สิทธิของนักเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนที่อาจตกเป็นเหยื่อ ซึ่งเด็กอาจถูกละเลย ล่วงละเมิด ได้รับความรุนแรง และการแสวงหาผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่บ้านหรือนอกโรงเรียน ที่อาจส่งผลให้เด็กตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การละเมิด การแสวงหาประโยชน์ โดยครูต้องสามารถระบุปัญหา ใช้เวลาทำความเข้าใจ และสำรวจวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1) การกลั่นแกล้ง การข่มขู่ และการแยกตัว พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และก้าวร้าวประเภทนี้เน้นไปที่การกดขี่ผู้อ่อนแอ มักพบเห็นได้ในหมู่นักเรียนกลุ่มเด็กโต ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่เป็นผู้ใช้ความรุนแรงและนักเรียนที่เป็นเหยื่อ 2) ความรุนแรง ปัจจุบันเราเห็นความรุนแรงหลายประเภทในโรงเรียน ได้แก่ การเอาใจเอาเปรียบ การแก้แค้นทางเพศ การฆาตกรรม การทรมาน อาชญากรรมทางไซเบอร์ ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่นักเรียนอาศัยอยู่มีความซับซ้อนและหลากหลาย มีเงื่อนไขหลายประการที่แตกต่างกันไป 3) อาชญากรรมทางไซเบอร์ หมายถึง ความพยายามที่จะสร้างความเสียหายทางร่างกายหรือจิตใจให้กับบุคคล/กลุ่ม โดยการก่ออาชญากรรมโดยใช้สื่อประเภทอินเทอร์เน็ตหรือโทรศัพท์ สถานศึกษาจึงต้องสร้างความปลอดภัยทางไซเบอร์ โดยมีการคัดกรองเนื้อหาบนอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา เพื่อจำกัดเด็กไม่ให้ออกไปสู่เว็บไซต์อินเทอร์เน็ตที่ไม่ปลอดภัย ผู้ใช้ทุกคนในสถานศึกษาจะสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้หลังจากการตรวจสอบสิทธิ์ผู้ใช้แล้วเท่านั้น เพื่อติดตามดูว่าใครกำลังเข้าถึงอะไรบนอินเทอร์เน็ต กิจกรรมบนหน้าจอและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของนักเรียนทั้งหมดจะได้รับการตรวจสอบในห้องปฏิบัติการผ่านทางซอฟต์แวร์ความปลอดภัย เปิดใช้งานการค้นหาความปลอดภัยในเครื่องมือค้นหาทั้งหมด เพื่อให้เด็กไม่สามารถค้นหาภาพที่ไม่เหมาะสมบนเบราร์เซอร์ใด ๆ ได้ ให้ความรู้เกี่ยวกับการละเมิดทางไซเบอร์ประเภทต่าง ๆ ที่อาจพบเจอและรวมถึงมาตรการออนไลน์แก่เด็กและผู้ปกครอง 4) การลงโทษ เป็นการก่อให้เกิดความเจ็บปวดทางร่างกายและจิตใจและความไม่สะดวกแก่นักเรียน การลงโทษทางร่างกาย เช่น การทุบตีเด็กด้วยมือหรือวัตถุใด ๆ การดิงผมหรือทำให้ร่างกายได้รับผลกระทบ การขังเด็กไว้ในห้อง การให้เด็กยืนอยู่กลางแสงแดด หรือการทรมานจิตใจใด ๆ เนื่องจากการลงโทษเหล่านี้ ทำให้เด็กหวาดกลัว เสียสมาธิจากการเรียน และต้องเผชิญกับความเสียหายทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง อาจทำให้เกิดความไม่สมดุลทางจิตใจ ซึ่งบางครั้งอาจนำไปสู่ความเจ็บป่วยและความตายได้ ส่วนการลงโทษทางจิตใจเป็นปัญหาที่ซับซ้อนที่บางครั้งครูอาจไม่รู้ด้วยซ้ำว่านักเรียนตกเป็นเหยื่อ เนื่องจากพฤติกรรมของตนเอง

บทบาทและความรับผิดชอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1. การสร้างความตระหนักรู้ ครูไม่ควรจำกัดการรับรู้ไว้เฉพาะสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ แต่ควรพูดคุยกับนักเรียน เพื่อให้พวกเขาทราบถึงความสำคัญของความปลอดภัย และทำความเข้าใจตามความเป็นจริงและมีเหตุผล โดยอาจใช้สถานการณ์ในชีวิตจริงและเปิดโอกาสให้เด็กอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของตน และควรสร้างความตระหนักรู้สำหรับผู้ปกครองด้วย ผ่านการจัดประชุมพิเศษอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ครูสามารถจัดกลุ่มเล็กๆ และได้ตอบกับผู้ปกครองเป็นประจำ นอกจากนี้ควรมีการสร้างความรู้ในหมู่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องของสถานศึกษา เช่น แม่ครัว พนักงานขับรถ ควรได้รับการประชุมพิเศษเกี่ยวกับมาตรการด้านความปลอดภัยของเด็กและแนวปฏิบัติด้านกฎหมายที่ทันสมัยอย่างน้อยปีละสองครั้ง โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิด

2. มาตรการป้องกัน คณะกรรมการความปลอดภัยและความมั่นคงของสถานศึกษา ควรออกมาตราการป้องกันการละเมิด เพื่อคุ้มครองเด็กในโรงเรียน โดยองค์ประกอบของมาตรการป้องกัน ประกอบด้วย

2.1 การสนทนาและการรณรงค์ให้ความรู้กับเด็ก เป็นมาตรการด้านความปลอดภัยและความมั่นคงส่วนบุคคลกับเด็กมีความสำคัญสูงสุด ควรมีการรณรงค์และการประชาสัมพันธ์แจ้งให้เด็กทราบว่าพวกเขามีสิทธิที่จะต่อต้านการลงโทษและร้องเรียนต่อผู้ละเมิด

2.2 พูดคุยกับผู้ปกครอง ครูและหน่วยงานของสถานศึกษาควรมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครองและทำให้พวกเขาตระหนักถึงมาตรการป้องกันที่ดำเนินการเพื่อความปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2.3 การประชุมพิเศษครู ครูควรได้รับการประชุมพิเศษและแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ทราบถึงวิธีการในการป้องกันและยังสามารถเผยแพร่ความตระหนักรู้ให้กับผู้ปกครองและนักเรียนได้อีกด้วย

2.4 การเฝ้าระวังในช่วงเวลาเรียน ซึ่งอาจทำโดยบุคคลอย่างครูหรือบุคลากรในสถานศึกษาและการเฝ้าระวังด้วยการติดตั้งกล้องวงจรปิดในสถานศึกษา โดยจะต้องระมัดระวังในการดำเนินการเพื่อไม่ให้กระทบต่อความเป็นส่วนตัวของนักเรียน

2.5 การสนับสนุนการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ไม่ให้นักเรียนอยู่ตามลำพัง เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดอาชญากรรม

2.6 การสนับสนุนด้านสุขอนามัย ห้องน้ำควรได้รับการดูแลให้สะอาดและมีแสงสว่างเพียงพอ ควรมีการเตรียมการพิเศษ เช่น การวางตะกร้า การทำความสะอาดเป็นประจำ และติดตั้งกล่องปฐมพยาบาล และบริการผ้าอนามัย

3. การรายงาน

3.1 การรายงานทันทีเบื้องต้น เมื่อบุคคลใดทราบถึงเหตุการณ์การทารุณกรรมเด็กต้องรายงานทันทีเมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น อาจเป็นวาจาหรือลายลักษณ์อักษร หรือทั้งสองอย่าง หากมีผู้เห็นเหตุการณ์ควรแจ้งเจ้าหน้าที่โรงเรียนทันที

3.2 การรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการบรรยายต่อเนื่อง การร้องเรียน อาจเป็นไปได้ทั้งทางวาจาหรือลายลักษณ์อักษร ในรูปแบบโทรศัพท์ จดหมาย ซึ่งลงนามโดยผู้ร้องเรียน โดยผู้ร้องเรียนจะหย่อนลงในกล่องรับเรื่องร้องเรียนหรือส่งมอบโดยตรงให้กับหน่วยงาน ซึ่งกล่องรับเรื่องร้องเรียนจะต้องติดตั้งในบริเวณโรงเรียนในสถานที่ที่กำหนด มีการรักษาความเป็นส่วนตัวและเข้าถึงได้ง่าย รูปแบบการรายงานควรเรียบง่าย ครอบคลุม ชัดเจน และมีการกำหนดรูปแบบอย่างเหมาะสม ต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้ภาษาเพื่อป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่ไม่จำเป็น และข้อมูลประจำตัวของผู้ร้องเรียนควรถูกเก็บเป็นความลับ ทั้งนี้อาจแบ่งเป็นการรายงานเกี่ยวกับการป้องกันการกดขี่ใด ๆ ที่เกิดขึ้น และการรายงานเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของสถานศึกษา

Mubita (2021) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่าประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบด้านร่างกาย ในแง่ของปัญหาทางกายภาพด้านความปลอดภัยของโรงเรียนนักวิชาการมักพูดคุยถึงความรุนแรงทางร่างกาย การลงโทษทางร่างกาย และการก่อกวนแก๊ง ความรุนแรงในโรงเรียน

2. องค์ประกอบด้านจิตใจ ในทางจิตวิทยา ความปลอดภัยของโรงเรียนถูกกล่าวถึงโดยอ้างอิงถึงความรู้สึกปลอดภัยของผู้เรียนและเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในโรงเรียน ความปลอดภัยของโรงเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียน รวมไปถึงปัญหาด้านความพิการด้วย

3. องค์ประกอบด้านสังคม ทฤษฎีความปลอดภัยทางสังคมตั้งสมมติฐานว่าการพัฒนาและรักษาความผูกพันทางสังคมที่เป็นมิตรเป็นหลักการพื้นฐานของพฤติกรรมของมนุษย์ และการคุกคามต่อความปลอดภัยทางสังคมเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของความเครียดทางจิตใจที่เพิ่มความเสี่ยงต่อโรค รวมไปถึงการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ปลอดภัย รวมถึงโครงสร้าง

พื้นฐานของอาคาร สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์และเพียงพอเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อความปลอดภัยและสุขภาพที่ดีในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

4. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม คือ อันตรายและภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทั้งอันตรายและภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉินอื่นๆ สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เช่น สภาพภูมิอากาศหรืออุณหภูมิที่รุนแรง ไฟไหม้ น้ำท่วม พายุฝนฟ้าคะนอง แผ่นดินถล่ม และเศษซากต่างๆ ซึ่งอันตรายและภัยพิบัติทั้งหมดนี้อาจทำให้โรงเรียนไม่ปลอดภัยและมีผลกระทบต่อกระบวนการสอนและการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อภัยพิบัติเหล่านี้เกิดขึ้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายควรเตรียมพร้อมที่จะรับมืออย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ทั้ง ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนต้องสามารถทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยและลดผลกระทบจากเหตุฉุกเฉินและสถานการณ์อันตรายอื่นๆ ภายในสภาพแวดล้อมของพวกเขาได้

Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience in the Education Sector (2022) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ในกรอบแนวคิดความปลอดภัยในโรงเรียน ปี 2022-2030 ระบุว่า องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียนมีรากฐานมาจากระบบและนโยบายที่จำเป็นในการสนับสนุนสิทธิเด็ก ความยั่งยืน และความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวของระบบ เพื่อปกป้องความปลอดภัย สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี โดยเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของความปลอดภัย 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safer Learning Facilities) มุ่งเน้นที่การรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมโดยรอบ ครอบคลุมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนใหม่และที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกใหม่นั้น เน้นที่การเลือกสถานที่ การออกแบบ และการก่อสร้างที่มีความปลอดภัยจากภัยอันตราย ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ เคมี และสังคม เพื่อปรับปรุงคุณภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และเพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ทั้งหมด สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้ว มุ่งเน้นที่การระบุและจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในการซ่อมแซม ปรับปรุง เปลี่ยนใหม่ หรือย้ายสถานที่ รวมถึงการบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ

องค์ประกอบนี้สนับสนุนเป้าหมายของระบบการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ประสิทธิภาพเชิงโครงสร้างของอาคาร ความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐานของสถานที่โรงเรียนที่มีความปลอดภัย ยืดหยุ่น และครอบคลุมการเข้าถึงของบุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความพิการทางร่างกายและเพศสภาพ รวมถึงการมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ มีวิธีการอพยพที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังรวมถึงความปลอดภัยจากการระบายน้ำท่วม ระบบสุขาภิบาล ความสะอาด สุขอนามัยที่เหมาะสม รวมทั้งการมีอุปกรณ์และบริการเพื่อสนับสนุนความปลอดภัยและความต่อเนื่องในการเรียนรู้ รวมถึงระบบเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับความปลอดภัย โดยในองค์ประกอบนี้ครอบคลุมการดำเนินงาน ดังนี้

1) การตรวจสอบว่าโรงเรียนทุกแห่งปฏิบัติตามกฎระเบียบและแนวทางสำหรับการเลือกสถานที่ การออกแบบ และการก่อสร้างซึ่งควรครอบคลุมถึง ความปลอดภัย ทนทานต่อภัยพิบัติ ตอบสนองทุกเพศ ครอบคลุมและเข้าถึงได้ และความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม

2) การปฏิบัติตามแผนการจัดลำดับความสำคัญและความเสี่ยง ในกรณีที่ต้องปรับปรุง ซ่อมแซม ปรับปรุง ก่อสร้าง หรือย้ายสถานที่เพื่อเพิ่มหรือยกระดับความปลอดภัย และการเข้าถึงได้

3) การตรวจสอบกรอบการกำกับดูแลอาคารเรียนให้เป็นปัจจุบัน และสะท้อนถึงความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายและความเสี่ยง และรวมถึงการหลีกเลี่ยงอันตรายต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อม และมีการติดตามการปฏิบัติ

4) มีการกำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพขั้นต่ำภายในกรอบทางกฎหมายสำหรับสินทรัพย์ทางกายภาพ ซึ่งควรครอบคลุมถึงความปลอดภัยในชีวิต สิ่งอำนวยความสะดวกด้านน้ำ และสุขาภิบาลที่คำนึงถึงเพศ ระบบทำความร้อน ทำความเย็น และระบบระบายอากาศ และจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีต่อสุขภาพและเหมาะสมกับผลกระทบจากสภาพอากาศ

5) มีการวางแผนการติดตามและกำกับดูแลความปลอดภัยของสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง

6) สร้างเครือข่ายชุมชนของโรงเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดเลือกสถานที่ ก่อสร้าง การก่อสร้าง การปรับปรุงการฟื้นฟู การซ่อมแซม หรือการปรับปรุง อาคารเรียนที่ปลอดภัย

7) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจของผู้รับเหมาก่อสร้างในท้องถิ่น เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยระหว่างการก่อสร้าง การพัฒนา และการติดตาม

8) มีการจัดเตรียมทรัพยากรและแนวทางที่เหมาะสมเพื่อบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เพื่อความปลอดภัย สุขภาพ และเพื่อให้บรรลุอายุการใช้งานตามการออกแบบที่ตั้งใจไว้

9) ลดความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ให้เหลือน้อยที่สุด รวมถึงการเดินทางเข้าถึงโรงเรียนอย่างปลอดภัย เช่น ทางเดินเท้า และทางข้ามแม่น้ำ

10) ตรวจสอบว่าโรงเรียนที่วางแผนไว้เป็นที่พึงพิงชั่วคราวของชุมชน ได้รับการออกแบบให้ตรงตามมาตรฐานประสิทธิภาพโครงสร้างขั้นต่ำสำหรับการเข้าอยู่อาศัยได้ทันทีในกรณีฉุกเฉินเพื่อลดความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

2. ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนและการจัดการความต่อเนื่องทางการศึกษา (School Safety and Educational Continuity Management) มุ่งเน้นที่การจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนเน้นการวางแผนที่เน้นความเท่าเทียมสำหรับสุขภาพ ความปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กเพื่อความต่อเนื่องทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอันตรายและความเสี่ยงทุกประเภทต่อเด็กและบุคลากรในภาคการศึกษา ได้แก่ การประเมินความเสี่ยงจากอันตรายทุกประเภทอย่างครอบคลุม การลดความเสี่ยง การเตรียมพร้อมในการตอบสนอง และการวางแผนความต่อเนื่องทางการศึกษา ความสามารถในการปรับตัว และความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเพื่อความยืดหยุ่น รวมถึงการวางแผนและการเตรียมพร้อมในการตอบสนองและการฟื้นฟูหลังเกิดภัยอันตราย ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยในองค์ประกอบนี้ครอบคลุมการดำเนินงาน ดังนี้

1) มีการมอบหมายเจ้าหน้าที่จัดการความปลอดภัยประจำเต็มเวลาในระดับชาติ และระดับภูมิภาค ระดับชุมชนโรงเรียนในท้องถิ่น

2) มีแนวทางการจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนโดยอาศัยตัวแทนที่ครอบคลุมจากทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อความปลอดภัยของนักเรียน เช่น เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก และสมาชิกในชุมชนหรือองค์กรท้องถิ่น

3) มีการเข้าถึงเครือข่ายข้อมูลเกี่ยวกับอันตราย ความเสี่ยง และภัยคุกคามที่เชื่อถือได้ จากระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจเตรียมรับมือ เช่น การแจ้งเตือนล่วงหน้าสำหรับภัยอันตราย

4) การให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความเสี่ยงในระดับโรงเรียน การวางแผน การติดตามการดำเนินการและประเมินผล โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการที่คล้ายกันในระดับชุมชน

5) มีการชี้แนะโรงเรียนให้ดำเนินการตาม มาตรการลดความเสี่ยงด้านการป้องกันทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม และสังคมเพื่อปกป้องสุขภาพความปลอดภัย ความมั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนและผู้ปฏิบัติหน้าที่ในระดับโรงเรียน เช่นครู เจ้าหน้าที่บำรุงรักษา และผู้ดูแล

6) การกำหนดและนำมาตรการขั้นตอนการปฏิบัติงานมาใช้ในระดับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองต่อภัยพิบัติและเหตุฉุกเฉิน เช่น การอพยพ การเคลื่อนย้ายไปยังสถานที่ปลอดภัย การชุมนุมที่ปลอดภัย การหลบภัย การล็อกดาวน์ และการรวมพล

9) พัฒนาและปรับปรุงแผนฉุกเฉินสำหรับความต่อเนื่องทางการศึกษาและการคุ้มครองเด็ก ในระดับชาติและระดับภูมิภาค

10) สนับสนุนผู้ปกครองและผู้ดูแลในฐานะหุ้นส่วน ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กในด้านสุขภาพจิตและการสนับสนุนด้านจิตสังคม เพื่อเสริมสร้างกลไกการรับมือสำหรับความเครียด ทั้งในรูปแบบเฉียบพลันและระยะยาว

3. ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นคืนสภาพ (Risk Reduction & Resilience Education) คือ มุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยงทั้งหมด โดยมุ่งปกป้องสิทธิเด็กและความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา ผ่านการลดความเสี่ยง การเตรียมพร้อมในการตอบสนอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับมือในระดับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่พวกเขาเผชิญ ซึ่งรวมถึงการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การส่งเสริมสุขภาพและโรคระบาด การคุ้มครองเด็ก ความรุนแรงและการป้องกันความขัดแย้ง การแก้ไขความขัดแย้ง การเสริมสร้างความสามัคคีทางสังคม และความเป็นอยู่ที่ดีทางจิตสังคม โดยในองค์ประกอบนี้ครอบคลุมการดำเนินงาน ดังนี้

1) พัฒนานโยบายที่มีการบูรณาการและผสมผสานเนื้อหาหลักสูตรที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนและชุมชน ในการประเมินความเสี่ยง การลดความเสี่ยง และการเตรียมพร้อมรับมือ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง การบรรเทา และความยั่งยืนของภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม สุขภาพและโภชนาการของโรงเรียน การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ (SEL) และทักษะชีวิต การคุ้มครองเด็ก การป้องกันความรุนแรงการศึกษาเพื่อสันติภาพ และการแก้ไขข้อขัดแย้ง

2) ตรวจสอบหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่สร้างข้อขัดแย้งและขจัดข้อความเกี่ยวกับเพศ ชาติพันธุ์ ศาสนา หรืออคติอื่น การเลือกปฏิบัติ การไม่ยอมรับ หรือการส่งเสริมความ

เกลียดชังต่อกลุ่มตามอัตลักษณ์หรือการสังกัดกลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมการมีความอดทนอดกลั้นและการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความหลากหลาย

3) พัฒนาและส่งเสริมข้อปฏิบัติหรือแนวทางร่วมกันทั้งระดับครอบครัวและระดับโรงเรียน เพื่อลดความเสี่ยง เพื่อเตรียมพร้อมและตอบสนองต่อผลกระทบจากอันตราย

4) พัฒนาสื่อการสอนและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเกี่ยวกับทักษะชีวิต การลดความเสี่ยง ความปลอดภัยการดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สุขภาพอนามัย และความสามัคคีทางสังคม สนับสนุนการสร้างความตระหนักรู้ระหว่างเพื่อน ส่งเสริมความเป็นผู้นำ การแสดงออกทางวัฒนธรรม และการสนับสนุนด้านจิตสังคม

5) เสริมสร้างศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ในการนำเสนอเนื้อหาการศึกษาด้านการลดความเสี่ยง ความยืดหยุ่น และตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพจิตและจิตสังคมของเด็กผ่านการฝึกอบรมก่อนและระหว่างการทำงาน

6) มีการให้คำแนะนำในการป้องกัน ลดความเสี่ยงและตอบสนองต่อความรุนแรงระหว่างบุคคลทุกรูปแบบ รวมถึงความรุนแรงทางเพศ

7) มีการปรับจุดเน้นของหลักสูตรให้เหมาะกับสถานการณ์ วิฤตการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการสร้างทักษะพื้นฐาน การสนับสนุนด้านจิตใจและสังคม ความเป็นอยู่ที่ดี และการเรียนรู้จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษาประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีการรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ทั้งหมด สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่แล้วมุ่งเน้นที่การระบุและจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนในการซ่อมแซม ปรับปรุง หรือเปลี่ยนใหม่ การบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ครอบคลุมการเข้าถึงของบุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความพิการทางร่างกายและเพศสภาพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ รวมไปถึงความปลอดภัยจากการระบายอากาศ น้ำดื่ม ระบบสุขาภิบาล ความสะอาด สุขอนามัยที่เหมาะสม และระบบเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับความปลอดภัย

2. ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนเพื่อความปลอดภัย มุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยง

ทั้งหมด และการประสานงานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผชิญเหตุเบื้องต้นต่าง ๆ เพื่อให้คุ้นเคยกับโครงสร้างอาคารเรียนและพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีการปกป้องนักเรียนจากอันตรายหรือความเสี่ยงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เป็นการลดความเปราะบางต่ออันตรายใด ๆ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีนักเรียนคนใดตกหล่นจากเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและจะได้รับการดูแล การคุ้มครอง และการสนับสนุนที่จำเป็น เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับความปลอดภัยจากการละเมิดการคุ้มครองเด็ก เช่น การทรมานทางร่างกาย การทรมานทางจิต การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในการไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอหรือการปฏิบัติในยามเจ็บป่วย ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบทางวิชาชีพ สิทธิของนักเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนที่อาจตกเป็นเหยื่อ ซึ่งนักเรียนอาจถูกละเลย ล่วงละเมิด ได้รับความรุนแรง และการแสวงหาผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่ของโรงเรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่บ้านหรือนอกโรงเรียน ที่อาจส่งผลให้เด็กตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง การละเมิด การแสวงหาประโยชน์ โดยครูต้องสามารถระบุปัญหา ใช้เวลาทำความเข้าใจ และสำรวจวิธีแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของเด็กในรูปแบบต่าง ๆ

1.5 ขอบข่ายของความปลอดภัยในสถานศึกษา

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก (2557, 11 มิถุนายน) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน ควรประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การคุ้มครองและช่วยเหลือเด็ก หมายถึง การดำเนินงานหรือระบบจัดการในการดูแล ตรวจสอบ ตรวจจับ เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และปกป้องคุ้มครองเด็กให้ปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ จากบุคคล โดยเฉพาะเด็กที่มีแนวโน้มหรือมีความเสี่ยงจะได้รับอันตราย คือ เด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญา มีปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสม เด็กที่มีโรคทางสมอง มีความบกพร่องเกี่ยวกับสมาธิสั้นและการเรียนรู้ ออทิสติก เด็กที่มีความบกพร่องทางกาย อารมณ์ จิตใจ เด็กที่ขาดทักษะสังคมเด็กที่มีปัญหาครอบครัว รวมถึงเด็กที่ถูกทำร้ายรังแกจากผู้ใหญ่และจากเด็กด้วยกัน เป็นกลุ่มที่ควรได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองอย่างยิ่ง

2. การป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม/อุบัติเหตุ/ภัยพิบัติ/โรคภัยไข้เจ็บ/สื่อ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากอุบัติเหตุหรือการบาดเจ็บที่คาดไม่ถึง รวมไปถึงโรคภัยไข้เจ็บและภัยจากสื่อต่าง ๆ เช่น การสร้างและจัดวางสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย การวางระบบไฟฟ้าและมาตรการตรวจตราระบบไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ การติดตั้งระบบความปลอดภัย

จากการใช้อินเทอร์เน็ต ฯลฯ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงเรื่องกิจกรรมการดำเนินงานที่จะส่งเสริมความปลอดภัย เช่น กิจกรรมเดินสำรวจจุดเสี่ยง กิจกรรมซ้อมหนีไฟ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ฯลฯ

3. การป้องกันอันตรายจากบุคคล หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและการวางกฎเกณฑ์ให้ปลอดภัยจากบุคคล โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพของเด็ก ตั้งแต่เริ่มเดินเข้าสู่ประตูโรงเรียน จนกระทั่งออกจากโรงเรียนถึงบ้าน รวมทั้งส่งเสริมทักษะการป้องกันตนเองจากอันตราย ปลอดภัย เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาความรุนแรงหรือการคุกคามจากบุคคลต่าง ๆ

4. การสร้างความสัมพันธ์อันดีในโรงเรียน หมายถึง การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยสร้างบรรยากาศของความสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียน ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก รวมทั้งระหว่างเด็กด้วยกันเอง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและครอบครัว ที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนา รวมทั้งคุ้มครองความปลอดภัยของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกเชิงบวกต่อการดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียน ภายใต้บรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน ทั้งจากครูและจากเพื่อนด้วยกัน

เอ็มอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงขอบข่ายในความปลอดภัยในโรงเรียน สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่า ในการสอนสวัสดิศึกษาหรือความปลอดภัย ควรเน้นพฤติกรรมความปลอดภัย ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน แต่เนื่องจากตามธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัยมีความแตกต่างกัน จึงควรเน้นพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับต่างๆ โดยระดับชั้นอนุบาลหรือก่อนประถมศึกษาชั้นนั้น สิ่งสำคัญที่ควรเน้น คือ การให้เด็กเรียนรู้ว่าความปลอดภัยส่งเสริมให้เกิดความสุข ส่วนความประมาทเลินเล่อนำมาซึ่งความเศร้าโศก ในระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา ครูประจำชั้นมีโอกาสดำเนินการใกล้ชิดกับเด็กอยู่ตลอดเวลา จึงควรเริ่มส่งเสริมจากการปฏิบัติ ทักษะ และความรู้ ตามลำดับ ควรจัดในลักษณะเสริมประสบการณ์แบบบูรณาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้สอนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้และจัดเนื้อหาสวัสดิศึกษาให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นได้เป็นอย่างดี โดยเนื้อหาสวัสดิศึกษาที่ควรจัดไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลและประถมศึกษา (อนุบาล 1-3 และประถมศึกษาปีที่ 1-2) ได้แก่

1. สวัสดิภาพในการเดินทางไป-กลับ โรงเรียน
2. สวัสดิภาพในห้องเรียน
3. สวัสดิภาพในการใช้ห้องน้ำห้องส้วม
4. สวัสดิภาพในการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งมีคมต่าง ๆ
5. สวัสดิภาพของอาคารต่างๆ ภายในโรงเรียน
6. ความปลอดภัยในสนามเด็กเล่น

7. ความปลอดภัยในการเล่น
8. การป้องกันอันตรายจากพืชและสัตว์
9. สวัสดิภาพเกี่ยวกับการโดยสารรถโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กล่าวถึงขอบข่ายความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ในคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการว่า ขอบข่ายความปลอดภัยของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 กลุ่มภัย ดังนี้

1. ภัยที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงของมนุษย์ ได้แก่ การล่อลวงละเมิดทางเพศ การล่อลวง ลักพาตัว การทะเลาะวิวาท การกลั่นแกล้งรังแก การข่มขู่ การก่อการจลาจลจากการประท้วง การก่อวินาศกรรม การระเบิด อันตรายจากวัตถุหรือสารเคมีต่าง ๆ
2. ภัยที่เกิดจากอุบัติเหตุ ได้แก่ ภัยธรรมชาติ ภัยจากสิ่งก่อสร้าง อาคาร โครงสร้างหลัก ภัยจากวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ ภัยจากจราจร ยานพาหนะ ภัยจากการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ
3. ภัยที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ การถูกทอดทิ้ง ปล่อยปละละเลย การคุกคามรูปแบบต่าง ๆ และภัยสังคมเนื่องจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม
4. ภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจ ได้แก่ ภาวะจิตเวช ติดเกม ยาเสพติด โรคระบาดในมนุษย์ ภัยออนไลน์ การพนัน มลภาวะเป็นพิษ โรคระบาดในสัตว์ และภาวะทุพโภชนาการ

Robertson (2016) ได้กล่าวถึงขอบข่ายความปลอดภัยสำหรับเด็กวัยอนุบาลไว้ว่า กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายความปลอดภัยควรตระหนักถึงอันตรายด้านความปลอดภัยในสภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียน เช่น วัสดุอุปกรณ์ภายในห้องเรียน ความปลอดภัยเกี่ยวกับของเล่น ความปลอดภัยระหว่างบุคคล การควบคุมสารพิษ และการป้องกันอัคคีภัย และในสภาพแวดล้อมกลางแจ้ง การตรวจตราคุณภาพแวดล้อมด้วยสายตาของเด็กจะช่วยให้ครูพบอันตรายด้านความปลอดภัย และสร้างแบบตรวจสอบรายการความปลอดภัยหรือกำหนดนโยบายในการป้องกันอย่างสูงสุด โดยรายการตรวจสอบความปลอดภัยนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่อาจใช้ในการบริหารจัดการความเสี่ยง ซึ่งครูจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ความรู้เกี่ยวกับอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถสร้างนโยบายความปลอดภัยที่เฉพาะเจาะจงสำหรับการศึกษาปฐมวัย แนวปฏิบัติสำหรับอันตรายด้านความปลอดภัย คือ การดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น หากมีการทัศนศึกษาควรมีนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการเดินทางของเด็ก นโยบายนี้จะครอบคลุมตั้งแต่การดำเนินการก่อนการเดินทางและการ

ดำเนินการที่จำเป็นระหว่างการเดินทาง รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ โดยทั่วไปในบริบทของการศึกษาปฐมวัย ความรับผิดชอบอาจตกอยู่ที่ผู้อำนวยการ ผู้บริหาร ครู หรือผู้ให้การสนับสนุนด้านความปลอดภัยที่ได้รับมอบหมาย ในการดูแลเด็กในครอบครัวหรือการดูแลที่บ้านความรับผิดชอบมักจะตกอยู่กับผู้เลี้ยงดูเป็นหลัก นโยบายความปลอดภัยที่ดีจะต้องมีการตรวจสอบและความรับผิดชอบร่วมกันอย่างสมดุล ควรส่งเสริมให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าใจถึงข้อควรระวังด้านความปลอดภัยทั้งหมดที่จำเป็นและดำเนินการในสภาพแวดล้อมการศึกษาปฐมวัยเพื่อความปลอดภัยสูงสุด สิ่งสำคัญที่สุด คือ การกำกับดูแลเด็ก โดยนโยบายความปลอดภัยควรอยู่บนพื้นฐานของแนวทาง ข้อจำกัด และวิธีการสื่อสารเสนอแนะให้ใช้ นโยบายด้านความปลอดภัยช่วยให้ครูพัฒนาวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมโดยอาศัยความรู้ ขอบข่ายด้านความปลอดภัย การป้องกันความเสี่ยง การป้องกัน และการส่งเสริม ควรอยู่บนพื้นฐานของการมีมาตรฐานที่ดี มีการเขียนระบุไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งมีคู่มือ ข้อควรระวัง และคำแนะนำ เพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม โดยมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย การป้องกันความเสี่ยง และการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเหมาะสม

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ขอบข่ายของความปลอดภัยในสถานศึกษา ครอบคลุมถึงการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กจากการถูกละเมิดสิทธิและการก่อให้เกิดผลกระทบทางกายและจิตใจ การป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม อุบัติเหตุ อุบัติภัย ภัยพิบัติ โรคภัยไข้เจ็บ สื่อ เครื่องเล่น เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การป้องกันอันตรายจากบุคคลหรือความรุนแรงของมนุษย์ รวมไปถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีในโรงเรียน

1.6 แนวทางและการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา

เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานส่งเสริมความปลอดภัยในโรงเรียน จากการรวบรวมแนวคิดของนักวิชาการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อส่งเสริมความปลอดภัย ไว้ว่าควรมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย

1.1 ควรจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย

1.2 ควรจัดให้มีการจราจรภายในโรงเรียน เพื่อฝึกนักเรียนให้รู้จักเดินทางด้วยความปลอดภัย

1.3 ควรจัดมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย

1.4 ควรสร้างระเบียบวินัยให้นักเรียนในเรื่องการทิ้งขยะมูลฝอย โดยต้องจัดที่รองรับไว้ให้เพียงพอด้วย

1.5 ควรจัดให้มีมาตรการเรื่องการตรวจสอบ บำรุงรักษาและปรับปรุงอาคาร วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายในโรงเรียนให้ปลอดภัย

2. ด้านการจัดบริการความปลอดภัย

2.1 ควรจัดให้มีรถบริการรับ-ส่งนักเรียนโดยกำหนดให้เป็นมาตรการหรือกฎระเบียบ

2.2 ควรจัดให้มีบริการรักษาพยาบาล โดยมีพยาบาลหรือครูที่มีพื้นฐานทางด้านพยาบาลอยู่ประจำที่ห้องพยาบาล

2.3 ควรจัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องการสุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน

2.4 ควรมีการประสานงานกับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลต่างๆ เพื่อช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลกรณีเกิดอุบัติเหตุขึ้น

2.5 ควรจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ เช่น เครื่องดับเพลิง

3. ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา

3.1 ควรจัดให้มีการเรียนการสอนเนื้อหาสวัสดิศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงระดับอุดมศึกษา

3.2 หลักสูตรควรจัดให้สอดคล้องกับสถานการณ์หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

3.3 ควรจัดให้มีวิชาสวัสดิศึกษาโดยเฉพาะ และเพิ่มเนื้อหาการขับขี่ยานยนต์ในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา

3.4 ในระดับอุดมศึกษา ควรจัดหลักสูตรให้มีวิชาเอกด้านการจัดความปลอดภัยในโรงงานหรือสำนักงาน

3.5 ครู อาจารย์ หรือผู้ทำหน้าที่สอนเนื้อหาสวัสดิศึกษาควรมีพื้นฐานความรู้หรือมีคุณวุฒิทางด้านความปลอดภัยโดยตรง

3.6 ควรจัดทำสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความปลอดภัยให้แก่ผู้เรียน

3.7 ครูหรือผู้สอนเนื้อหาสวัสดิศึกษา ควรปฏิบัติตนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมความปลอดภัย

3.8 ควรปรับปรุงวิธีการสอนรูปแบบต่างๆ เน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น

4. ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย

- 4.1 ควรจัดให้มีนักเรียนอาสาสมัครทำงานด้านความปลอดภัย
- 4.2 ควรจัดตั้งชมรมส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การหาข่าว การจัดทำป้ายนิเทศ การรณรงค์ป้องกันอุบัติเหตุ และการลดปัญหาหมอกควันต่างๆ
- 4.3 ควรจัดโครงการคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน
- 4.4 ควรจัดให้มีการประกวดภาพ คำขวัญเกี่ยวกับความปลอดภัย
- 4.5 ควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติด้านความปลอดภัย เช่น การฝึกซ้อมหนีไฟ การฝึกซ้อมเมื่อเกิดแผ่นดินไหว เป็นต้น

5. ด้านการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัย

- 5.1 ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
- 5.2 ควรจัดทำแผนป้องกันภัยในสถานศึกษา ซึ่งจะประกอบด้วย แผนการบังคับบัญชา การสื่อสาร
- 5.3 การอพยพเคลื่อนย้าย การรักษาพยาบาล การฝึกซ้อมหนีไฟต่างๆ
- 5.4 ควรจัดให้มีผู้ดูแลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา
- 5.5 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมหรือสัมมนาผู้บริหารและครูเกี่ยวกับความปลอดภัย
- 5.6 ควรจัดตั้งโครงการนำร่องการจัดความปลอดภัยในสถานศึกษาในโรงเรียน
- 5.7 ควรผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดดำเนินงานด้านความปลอดภัยในสถานประกอบการ

อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ (2557) ได้กล่าวถึงแนวทางการป้องกันการบาดเจ็บและสร้างเสริมความปลอดภัยในเด็กไว้ ดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กให้ปลอดภัย ทั้งในบ้าน นอกบ้าน และการเดินทาง
 - 1.1 จัดพื้นที่ปลอดภัยสำหรับเด็กในบ้าน โดยแยกเด็กออกจากจุดอันตราย เช่น มีที่ปิดกั้นเพื่อป้องกันเด็กตกน้ำ ตกบันได ตกจากหน้าต่างหรือระเบียง ป้องกันมิให้เด็กเข้าในห้องครัว หรือเข้าภาชนะหุงต้มขณะใช้งาน แยกมิให้เด็กในบริเวณที่จอดรถหรือบริเวณที่ยานพาหนะเข้าถึง เป็นต้น
 - 1.2 เลือกใช้และจัดวางเฟอร์นิเจอร์ให้เหมาะสม เช่น จัดที่นั่งนอน เตียง และเลือกใช้อุปกรณ์การนอนที่เหมาะสมกับเด็ก เลือกใช้ตู้ ชั้นวางของ วางทีวี ที่มีความมั่นคงไม่ล้มง่าย หรือยึดติดกำแพง เพื่อป้องกันการล้มคว่ำเมื่อเด็กเข็น ดัน หรือปีนป่าย

1.3 แยกเก็บ หรือจัดวาง สิ่งของที่อาจก่ออันตรายกับเด็ก เช่น จัดวางของร้อน ของมีคม ปลั๊กไฟ พัดลม ของชิ้นเล็ก (ขนาดเล็กกว่า 3.2 ซม.) ไม่ขีดไฟ สารพิษ อาวุธ ยา ไม่ให้เด็ก เข้าใกล้ได้

1.4 ไม่ให้เด็กเล่นของเล่นอันตราย เช่น ของเล่นที่มีความแหลมคม มีความแรง เช่น ปืนอัดลม หรือวัตถุระเบิด เช่น พลุ ดอกไม้ไฟ เป็นต้น

1.5 เลือกผลิตภัณฑ์ที่เด็กใช้ให้เป็นไปตามมาตรฐานความปลอดภัย เช่น ไม่ใช้รถ หัดเดิน เลือกลงเล่นที่มีเครื่องหมายที่ผ่านการตรวจสอบมาตรฐานอุตสาหกรรมและมีความเหมาะสมตามอายุ

1.6 จัดให้เด็กเดินทางด้วยความปลอดภัย เช่น นำเด็กโดยสารยานพาหนะ ประเภทอื่นแทนการใช้รถจักรยานยนต์ ใช้ที่นั่งนิรภัยที่เหมาะสมตามอายุ เป็นต้น

1.7 เรียกร้องและให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดพื้นที่เล่นนอกบ้านที่ปลอดภัยให้เด็ก เช่น สนามเด็กเล่นที่ไม่ติดถนน มีที่กั้นไม่ให้เด็กถูกรถชน มีที่ปิดกั้น ไม่ให้เด็กเข้าไปใกล้บ่อน้ำ ท้องร่อง แม่น้ำ ติดตั้งเครื่องเล่นสนาม เส้าฟุตบอล แบ้นบาสเกตบอลอย่างถูกวิธี มั่นคง ไม่ลื่นง่าย เป็นต้น

2. ฝ้าดูแล ปกป้องคุ้มครองเด็กโดยผู้ดูแล

2.1 ผู้ดูแลเด็กให้การดูแลเด็กในวัยต่ำกว่า 3 ปี ในระยะมองเห็นและคว้าถึงได้ ตลอดเวลา (arm reach or touch supervision) ให้การดูแลเด็กในวัย 3-6 ปี ในระยะสายตาคือมองเห็นตลอดเวลาและเข้าถึงตัวเด็กได้ทันที เด็กวัย 6 ปีขึ้นไปเป็นวัยที่เด็กเริ่มอยู่ในระยะไกลตัว ผู้ดูแลไม่สามารถมองเห็นเด็กได้ตลอดเวลา ผู้ดูแลต้องจัดให้เด็กอยู่ในที่ปลอดภัย (ผู้ดูแลได้ประเมินความเสี่ยงแล้ว) และสามารถติดตามสอดส่องเรื่องความปลอดภัยของเด็กเป็นระยะๆ โดยต้องรู้ที่อยู่และกิจกรรมที่เด็กทำในขณะนั้น

2.2 ผู้ดูแลต้องปกป้องคุ้มครองเด็กจากบุคคล โดยไม่ปล่อยให้เด็กอยู่กับคนที่ไม่คุ้นเคยตามลำพัง จัดให้อยู่ห่างไกลจากบุคคลอันตราย เช่น บุคคลเสพยาเสพติด บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ บุคคลที่เสพติดทางเพศ หรือเมาสุรา เป็นต้น ป้องกันไม่ให้ผู้อื่นมาสัมผัสร่างกายเด็กในส่วนที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น รวมทั้งปกป้องเด็กจากการถูกล่อลวงผ่านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต

2.3 ผู้ดูแลไม่ปล่อยให้เด็กวิ่งแค้นหรือทะเลาะกัน

2.4 ผู้ดูแลรู้วิธีการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การปฏิบัติการกู้ชีพขั้นพื้นฐาน รวมทั้งรู้วิธีการสื่อสารกับหน่วยฉุกเฉินทางการแพทย์ (1669) ศูนย์พิษวิทยา (1367) และวิธีการส่งต่อเด็กในภาวะฉุกเฉินไปยังสถานพยาบาลใกล้เคียง

2.5 ชุมชนจัดให้มีสถานเลี้ยงเด็กภายในชุมชน เพื่อให้การดูแลแก่เด็กเล็กที่ครอบครัวไม่มีขีดความสามารถเพียงพอ ในช่วงเวลาหลังเลิกเรียน วันหยุด หรือช่วงปิดเทอม จัดให้มีผู้ดูแลการเล่นหรือผู้ดูแลการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็กวัยเรียนในชุมชน

3. สอนเด็กให้หลีกเลี่ยงจุดอันตราย ปฏิบัติตามกฎหมายแห่งความปลอดภัย และมีทักษะชีวิตเพื่อความปลอดภัย

3.1 เด็กในวัยต่ำกว่า 6 ปี ผู้ดูแลต้องกำหนดกฎระเบียบความปลอดภัยและกำกับให้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เช่น ไม่เอาของเล่น ของใช้เข้าปาก ไม่ยืน เดิน หรือเล่นใกล้แหล่งน้ำ ไม่เล่นใกล้ถนน ไม่วิ่งข้ามถนนคนเดียว ไม่เล่นสายไฟ ปลั๊กไฟ และเครื่องใช้ไฟฟ้า ไม่เล่นไฟ น้ำร้อน และไม่รับของหรือไปกับคนแปลกหน้า เป็นต้น ควรสอนให้เด็กรู้อย่างง่ายๆ โดยบอกเล่าสถานการณ์อันตราย ยกกรณีตัวอย่างและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เด็กในวัย 6 ปีขึ้นไป ผู้ดูแลต้องสอนเด็กให้รู้เหตุผลของความเสี่ยงอันเกิดจากจุดเสี่ยงต่างๆ หรือสถานการณ์อันตราย รวมทั้งกำหนดกฎแห่งความปลอดภัยให้เด็กปฏิบัติตามโดยเด็กมีส่วนร่วม

3.2 ฝึกสอนทักษะชีวิตเพื่อความปลอดภัย (Life Safety skills) ให้เหมาะสมตามวัยและพัฒนาการของเด็ก เช่น เด็กอายุ 18 เดือน สามารถบอกให้ทำตามคำสั่งง่ายๆ เช่น ไม่ให้เดินใกล้แหล่งน้ำ แต่เด็กจะไม่เข้าใจเหตุผลความเสี่ยงอย่างแท้จริง เด็กอายุ 2 ปีขึ้นไป สามารถเริ่มฝึกให้ผุดขึ้นมาจากน้ำแล้วเกาะฝั่งเมื่อตกน้ำใกล้ขอบฝั่ง และฝึกให้ ลุกขึ้นยืนได้ในน้ำเมื่อตกน้ำที่ตื้นกว่า 2 ใน 3 ของความสูง (water recovery) สอนการขี่จักรยานสามล้ออย่างปลอดภัยเพื่อฝึกหัดการทรงตัวเมื่ออายุ 2-3 ปีโดยให้ใช้หมวกนิรภัยเพื่อฝึกสอนการใช้อุปกรณ์เสริมความปลอดภัยให้เป็นนิสัยต่อไป เป็นต้น

3.3 สอนให้เด็กรู้จักปกป้องตนเองจากการถูกทำร้ายโดยบุคคล เช่น สอนให้รู้จักอวัยวะส่วนตัว และปกป้องร่างกายตนเอง รวมทั้งรู้จักบอกผู้ดูแลเมื่อมีผู้อื่นมากระทำโดยมิชอบ เช่น สัมผัสร่างกายในส่วนที่ควรปกป้องโดยเฉพาะหน้าอก ก้น และอวัยวะเพศ เป็นต้น

3.4 สอนให้เด็กวางตัวกับคนแปลกหน้าอย่างเหมาะสม

3.5 สอนให้เด็กจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง เช่น บอกครูเมื่อเพื่อนแย่งของเล่น เป็นต้น

จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2561) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดโปรแกรมสวัสดิภาพในโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อความปลอดภัย เช่น

1.1 โรงเรียนไม่ควรตั้งอยู่ติดกับบ้านเรือนประชาชน ควรอยู่ห่างไกลจากสถานเริงรมย์และแหล่งมั่วสุมอบายมุข

1.2 ประตูหน้าต่างของห้องเรียนและห้องกิจกรรมอื่นๆ ควรจัดทำให้เปิดออกไปจากห้อง เพื่อลดอันตรายเวลาเกิดเหตุฉุกเฉิน

1.3 ห้องเรียนและห้องกิจกรรม ควรจัดให้มีแสงสว่างและการระบายถ่ายเทอากาศอย่างเพียงพอ ไม่อึดอัด มีดื่บ หรือมีแสงสว่างจ้าเกินไป

1.4 ส่วนของอาคารที่เป็นจุดล่อแหลมเสี่ยงภัย ควรจัดให้มีเครื่องป้องกันอันตรายอย่างมั่นคง แข็งแรง เช่น บันได ระเบียงหรือเฉลียงหน้า-หลังห้อง กันสาด ดาดฟ้า เป็นต้น

1.5 พื้นอาคารเรียนและอาคารประกอบ ควรจัดให้เป็นพื้นราบเรียบและมั่นคง แข็งแรงจะต้องไม่ให้มีพื้นต่างระดับที่อาจทำให้เดินสะดุดหกล้มได้

1.6 เครื่องมือเครื่องใช้ที่เสี่ยงต่ออันตราย เช่น มีดแหลมคม รถตัดหญ้า เครื่องสูบน้ำ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ควรมีคู่มือในการใช้และดูแลรักษาให้ปลอดภัยอยู่เสมอ

1.7 โรงเรียนควรจัดระบบไฟฟ้าที่ปลอดภัย โดยจัดวางสายไฟต่างๆ ให้เหมาะสมใช้อุปกรณ์ที่ดี จัดให้มีระบบป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร เครื่องป้องกันไฟฟ้าดูด ติดตั้งปลั๊กไฟ ให้สูงประมาณ 1.20 เมตร เพื่อป้องกันเด็กใช้นิ้วมือหรือวัตถุที่เป็นสื่อใส่เข้าไป ควรใช้เต้าเสียบหรือปลั๊กไฟที่มีฝาปิด

1.8 โรงเรียนควรหมั่นตรวจตราสายไฟหรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ไฟฟ้าอยู่เสมอ หากชำรุดควรรีบแก้ไข และที่สำคัญควรจัดให้มีระเบียบการใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัย โดยให้ทุกคนถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

1.9 โรงเรียนควรมีห้องเก็บอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ โดยจัดให้มีระบบและเป็นระเบียบ พร้อมทั้งควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ดูแลเป็นประจำ

1.10 โรงเรียนควรมีการสำรวจความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยลดความสูญเสียทรัพย์สินและช่วยส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตของทุกคนในโรงเรียน ซึ่งสมาชิกทุกคนในโรงเรียนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันรับผิดชอบในการดูแลความปลอดภัย เอาใจใส่ สังเกตตรวจตราและแจ้งถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการสวัสดิภาพในโรงเรียน

(School Safety Committee) และชุมนุมสวัสดิภาพในโรงเรียน (School Safety Club) เพื่อดำเนินการดังกล่าว

2. การจัดบริการสวัสดิภาพ เช่น

2.1 ดูแลความปลอดภัยในการเรียนและการเล่น รวมทั้งตรวจสอบสภาพความสึกหรอและแก้ไขความชำรุดทรุดโทรมของสิ่งต่างๆ อันอาจเกิดอันตรายขึ้นได้

2.2 ติดป้ายประกาศหรือแผนที่จุดอันตรายเพื่อเตือนให้ปฏิบัติหรือระวังไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ล่อแหลมต่ออันตรายต่างๆ

2.3 จัดหาอุปกรณ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการป้องกัน ควบคุมอุบัติเหตุหรืออันตรายต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น มีเครื่องมือดับเพลิงเตรียมพร้อมอยู่เสมอ รวมทั้งวางแผนป้องกันไว้ล่วงหน้า

2.4 ตรวจสอบตราสอดส่องไม่ให้นักเรียนนำวัตถุหรือสิ่งของที่อาจเกิดอันตรายเข้ามาในโรงเรียน เช่น วัตถุระเบิด อาวุธ ของมีคม เครื่องประดับหรือของมีค่า

2.5 ตรวจสอบความปลอดภัยของการให้บริการรถ รับ-ส่ง นักเรียนมาโรงเรียน โดยมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลประจำรถ อบรมคนขับรถให้ระวังความปลอดภัยบนท้องถนน รวมถึงการขึ้น-ลงรถของนักเรียนด้วย

2.6 จัดบริการช่วยเหลือและให้การปฐมพยาบาล เมื่อเกิดอุบัติเหตุขึ้นในโรงเรียน โดยจัดให้มีเวชภัณฑ์ครบ และติดต่อผู้ปกครองของนักเรียนทันทีทันใดที่เกิดอุบัติเหตุ ถ้าเป็นไปได้ ควรจัดเพิ่มครูที่สำเร็จพยาบาลหรือได้รับการอบรมด้านพยาบาลประจำโรงเรียนเพื่อป้องกันแก้ไขเหตุฉุกเฉิน

2.7 โรงเรียนควรมีการจัดทำรายงานอุบัติเหตุและการป้องกันแก้ไขอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น โดยเขียนตามแบบฟอร์มของโรงเรียน ให้เขียนรายงานภายใน 24 ชั่วโมง แล้วเสนอครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ จะทำให้โรงเรียนสามารถวิเคราะห์อุบัติเหตุและแก้ปัญหาได้

2.8 โรงเรียนควรมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชน เช่น สถานีตำรวจ ศูนย์การแพทย์และอนามัย หน่วยดับเพลิงของเทศบาล เหล่านี้เป็นต้น

2.9 โรงเรียนควรจัดทำประกันอุบัติเหตุให้กับทุกคนในโรงเรียน โดยทำประกันกับบริษัทประกันภัยเป็นลักษณะการประกันหมู่หรือกลุ่ม

2.10 จัดให้มีสภาวีตรนักเรียนด้านความปลอดภัย (School Safety Patrols) หรืออาสาสมัครสวัสดิภาพ (Safety Volunteers) เพื่อให้ให้นักเรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริการความปลอดภัยให้แก่ทุกคนในโรงเรียน

3. การจัดการเรียนการสอนสวัสดิศึกษา เช่น

- 3.1 สอนสวัสดิศึกษาในวิชาสุขศึกษาและวิชาอื่นๆ ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 แทรกสวัสดิศึกษาเข้าไปในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ
- 3.3 จัดกิจกรรมพิเศษเกี่ยวกับสวัสดิศึกษาโดยเฉพาะ เช่น จัดนิทรรศการ จัดโต้วาที จัดอภิปราย จัดประกวดคำขวัญ จัดตั้งชมรมสวัสดิศึกษา และโครงการรณรงค์เพื่อความปลอดภัย
- 3.4 ฝึกซ้อมการป้องกันและเผชิญต่ออุบัติเหตุ ซึ่งเป็นการจำลองสถานการณ์เมื่อเกิดอุบัติเหตุตามธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว
- 3.5 จัดปฐมนิเทศโปรแกรมสวัสดิศึกษาในโรงเรียนให้กับนักเรียนใหม่พร้อมกับผู้ปกครอง
- 3.6 จัดสอนสวัสดิศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น (Incidental teaching) จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจและตั้งใจเรียนได้ดีมาก
- 3.7 จัดหาหนังสือและสื่อการเรียนประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยไว้ในห้องสมุด ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง
- 3.8 สำนวความปลอดภัยของอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ
- 3.9 จัดให้มีการแนะนำสวัสดิภาพ เป็นการให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาทางด้านสวัสดิภาพ หรือความปลอดภัย ทั้งแบบรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม
- 3.10 วิเคราะห์อุบัติเหตุ การบาดเจ็บ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนไว้เป็นฐานข้อมูลในการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้กล่าวว่า แนวทางการปลูกฝังให้เกิดความปลอดภัยในสถานศึกษา คือ การดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก เจตคติที่ดี และการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

1. การสร้างจิตสำนึก ความตระหนักรับรู้ และความเข้าใจด้านความปลอดภัยให้แก่ตนเองผู้อื่นและสังคม ประกอบด้วย
 - 1.1 สำนวข้อมูลด้านความปลอดภัยสถานศึกษา
 - 1.2 จัดลำดับความรุนแรง เร่งด่วนของความปลอดภัยสถานศึกษา

1.3 ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยเพิ่มเนื้อหาด้านความปลอดภัย
สถานศึกษาที่สอดคล้องกับความรุนแรงด่วน

1.4 จัดทำคู่มือ/ แนวทางว่าด้วยความปลอดภัยในสถานศึกษา

1.5 จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน เกี่ยวกับ
ความปลอดภัย

1.6 จัดทำศูนย์บริการสื่อด้านความปลอดภัย เพื่อการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

2. การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับความ
ปลอดภัยให้แก่นักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง ประกอบด้วย

2.1 ประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความ
ปลอดภัยในสถานศึกษา

2.2 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรโดยบูรณาการเนื้อหาความปลอดภัยสถานศึกษา
ในรายวิชาต่างๆ

2.3 การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ เพื่อให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและ
ชุมชน

2.4 จัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษา
ผ่านกิจกรรม Classroom meeting ระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง

3. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ประสบการณ์ และสมรรถนะด้านความปลอดภัย
ให้แก่นักเรียน ประกอบด้วย

3.1 จัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์ที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการ
ดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่นักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา

3.2 กิจกรรมจัดกิจกรรมสอดแทรกด้านความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวัน
สำคัญต่าง ๆ

3.3 สรรหาต้นแบบผู้จัดกิจกรรม และการจัดกิจกรรมเสริมทักษะที่เป็นเลิศ

Robertson (2016) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงเรียน
สำหรับเด็กปฐมวัยไว้ว่าควรครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เป็นการสร้างและบริหารจัดการสภาพแวดล้อม
ที่ปลอดภัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร

1.1.1 การจัดพื้นที่ ควรจัดในลักษณะที่มองเห็นเด็กได้ง่าย เพื่อให้การจรรยา ในห้องเรียนคล่องตัวและป้องกันการหกล้ม และควรมีการนับจำนวนเด็กในห้องเรียนเป็นประจำ ตลอดทั้งวัน เพื่อให้ทราบว่ามียุติหายไ้และสามารถค้นหาเด็กได้พบอย่างรวดเร็ว

1.1.2 ความปลอดภัยของอุปกรณ์ภายในอาคาร ควรเลือกผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย สารพิษและปราศจากอันตรายสำหรับเด็ก โดยอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับเด็กปฐมวัยต้องมีความแข็งแรง ปราศจากมุมหรือชิ้นส่วนที่แหลมคม อุปกรณ์บางอย่างควรได้รับการทดสอบเป็นประจำและต้อง เป็นไปตามมาตรฐาน วัสดุควรทำจากไม้ โลหะ หรือพลาสติก และใช้สีที่ไร้สารตะกั่ว นอกจากนี้ เฟอร์นิเจอร์ที่ใช้ควรมีความทนทาน ทำความสะอาดง่าย ไม่หลุดหรือร่วงหล่นง่าย ควรจัดวาง อุปกรณ์ให้เด็กมีอิสระในการเคลื่อนไหวเพียงพอ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุและการชนกับอุปกรณ์และ การชนระหว่างกันของเด็ก

1.1.3 ความปลอดภัยของการเล่นในห้องเรียน ได้แก่ การนำของเล่นที่ไม่ ปลอดภัยออกจากห้องเรียน โดยเฉพาะของเล่นประเภทขี้ผึ้งที่มีความเสี่ยงมากที่สุดต่อการบาดเจ็บ ที่เด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังมีอุบัติเหตุที่เกี่ยวข้องกับของเล่น เช่น การสำลักหรือการหายใจติดขัด จากลูกโป่ง ลูกบอล ฝากล่อง ของเล่นที่มีกระสุน และการถูกรัดด้วยเชือก จึงควรมีการแยกประเภท ของเล่นตามอายุ และตรวจดูชิ้นส่วนของของเล่นว่ามีส่วนที่แตกหักหรือพื้นผิวที่แหลมคมหรือไม่ และไม่ควรมีของเล่นที่เป็นเชือกที่อาจทำให้เกิดการบีบรัดหรือพันคอเด็กและของเล่นที่อันตรายต่อ ตาเด็ก โดยของเล่นทุกชิ้นจะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างรอบคอบเป็นประจำทุกครั้งก่อนใช้งาน

1.1.4 ความปลอดภัยส่วนบุคคล อันตรายที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่าง บุคคลของเด็กปฐมวัย อาจเป็นการทำร้ายร่างกาย เช่น การกัด เตะ ช่วน และต่อสูั้ ควรมีการ ประสานงานและส่งเด็กที่ถูกทำร้ายไปพบแพทย์ พยาบาลประจำโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขก่อน ควรมีการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดี ทั้งการสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวก การจัด ห้องเรียน การเปิดโอกาสให้เด็กและครูมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การช่วยให้เด็กรับรู้ถึง ความรู้สึกและแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม เลือกวิธีแก้ปัญหา ความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรง และควรมีการพัฒนาแผนสนับสนุนพฤติกรรมเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีปัญหา ด้านพฤติกรรม เพื่อช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัยและรู้ว่าพวกเขาสามารถขอความช่วยเหลือได้อย่างไร

1.1.5 ความปลอดภัยจากสารพิษ ครูควรมีการตรวจสอบและจัดห้องสำหรับ จัดเก็บผลิตภัณฑ์ เช่น น้ำยาทำความสะอาด ยา อุปกรณ์ซักรีด ยาฆ่าแมลง โดยเก็บในตู้ล็อกให้ พันสายตาและการเข้าถึงของมือเด็ก โดยเก็บในภาชนะเดิม ห้ามเก็บสิ่งของที่ไม่ใช่อาหารไว้ใน ภาชนะบรรจุอาหาร ไม่ควรเรียกยาว่า "ขนม" และอย่ากินยาต่อหน้าเด็ก เพราะอาจทำให้เกิดการ

เลียนแบบ ควรมีการทำความปลอดภัยและดูผู้เฒ่าเป็นประจำ รวมทั้งเฝ้าติดตามเด็กอย่างระมัดระวัง เพื่อให้หลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากพิษต่างๆ ทั้งจากการกลืนกิน การสัมผัส การหายใจเข้าไป การถูกสัตว์ แมลง หรือสัตว์เลื้อยคลานกัด และการขีดสารพิษเข้าสู่ร่างกาย

1.1.6 ความปลอดภัยจากอัคคีภัยและการเผาไหม้ ควรเก็บไม้ขีดไฟและไฟแช็กให้พ้นสายตาและเด็กควรได้รับการฝึกซ้อมการอพยพหนีไฟอย่างสม่ำเสมอ ถึงดับเพลิงและเครื่องตรวจจับควันควรอยู่ในสภาพที่สามารถใช้งานได้ดี ไม่ควรใช้เตารีดในสถานรับเลี้ยงเด็กปฐมวัย เครื่องใช้ที่ให้ความร้อนควรมีการวางตะแกรงกันไว้รอบๆ เพื่อไม่ให้เด็กเอื้อมถึง และไม่ควรถอดยี่ห้อเด็กอยู่ใกล้ก๊อกน้ำร้อนโดยไม่มีใครดูแล หากมีเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินอยู่ให้จัดหาอุปกรณ์ตรวจจับที่ติดตั้งไฟแฟลช และเปลี่ยนแบตเตอรี่เป็นประจำ เพื่อให้ใช้งานได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ควรมีการใช้อุปกรณ์นิรภัยปิดบริเวณที่เป็นปลั๊กไฟ ตรวจสอบการเดินสายไฟ และจัดวางเฟอร์นิเจอร์หรือวัสดุไวไฟทั้งหมดไว้ในกระป๋องนิรภัยและให้พ้นมือเด็ก

1.2 การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร

1.2.1 ความปลอดภัยจากสนามเด็กเล่น

SAFE Playgrounds National Program for Playground Safety (NPPS) ได้ระบุองค์ประกอบของสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัยไว้ว่า การออกแบบสนามเด็กเล่นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยในทุกด้าน ควรแบ่งพื้นที่กลางแจ้งออกเป็นโซน เช่น โซนสนามเด็กเล่น โซนพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ โซนเล่นเงียบ โซนเล่นทราย โซนเครื่องเล่นซบซี้ โดยออกแบบสนามให้เหมาะสมตามวัยและพัฒนาการ โดยสนามเด็กเล่นสำหรับเด็กเล็กควรออกแบบให้ใกล้กับพื้น มีการเลือกวัสดุพื้นผิวที่เหมาะสม อุปกรณ์ควรมีพื้นผิวที่ยืดหยุ่นและรองรับการกระแทก มีความอ่อนนุ่ม เช่น ทราย แผ่นยาง นอกจากนี้ควรมีการทำความปลอดภัยเป็นประจำ และแม้จะมีพื้นที่กระแทกที่ปลอดภัยก็ควรมีแผนฉุกเฉิน และหากเกิดอุบัติเหตุขึ้น สิ่งสำคัญคือต้องเตรียมชุดปฐมพยาบาลให้พร้อมเพื่อให้สามารถรักษาอาการบาดเจ็บได้ทันที่ รวมทั้งควรมีการบำรุงรักษาอุปกรณ์อย่างดี และจัดวางอย่างถูกต้อง โดยอาจใช้รายการตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์สนามเด็กเล่นให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ

1.2.2 ความปลอดภัยจากจรรยาจรและการคมนาคม

การบาดเจ็บจากจรรยาจรและการคมนาคมในเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะคือ เมื่อเด็กเป็นคนเดินถนนและถูกรถชน เมื่อเด็กนั่งรถที่หยุดกะทันหันหรือชน และ เมื่อเด็กขี่จักรยานแล้วชนหรือถูกรถชน จึงควรจัดทำนโยบายความปลอดภัยและแผนสำหรับการรับ-ส่งเด็กอย่างปลอดภัยและควรอยู่ในบริเวณนอกถนนหรือตรงขอบถนนใกล้กับสถานศึกษาภายใต้การดูแล

ของผู้ใหญ่ หากเด็กต้องข้ามถนนต้องมีการควบคุมการจราจร นอกจากนี้พื้นที่เล่นกลางแจ้งควรอยู่ห่างจากการจราจรมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้และควรมีรั้วกัน อีกทั้งควรมีการฝึกอบรมเรื่องความปลอดภัยในการเดินเท้าสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัย เช่น การจับมือกัน การข้ามถนนตรงหัวมุมหรือทางม้าลาย และการหยุดรอจนกว่าจะแน่ใจว่าคนขับมองเห็น

1.2.3 ความปลอดภัยจากแหล่งน้ำ

อุบัติเหตุจากการจมน้ำทั้งหมดเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมกลางแจ้งในแหล่งน้ำนิ่ง เช่น สระว่ายน้ำ สระน้ำ อ่างน้ำ และคูน้ำ โดยแหล่งน้ำควรปิดล้อมด้วยรั้วที่สูงอย่างน้อย 5 ฟุต และทำจากวัสดุที่ปีนได้ยาก ประตูควรมีตัวล็อคโดยเก็บกุญแจไว้ในที่ปลอดภัย ควรกำจัดเก้าอี้และสิ่งของที่เด็กสามารถไต่ปีนรั้วได้ ไม่ควรมีสิ่งที่ตั้งคูดักเด็กอยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น ของเล่น เพราะอาจทำให้เด็กขาดความกลัวหรือประเมินความสามารถทางร่างกายสูงเกินไป หากเด็กอยู่ใกล้แหล่งน้ำควรมีผู้ใหญ่ดูแลเด็กด้วยระยะใกล้ชิดตลอดเวลาและควรรู้วิธีการว่ายน้ำและมีความสามารถในการปฐมพยาบาล

2. การบริหารจัดการการป้องกันการได้รับบาดเจ็บ มีเป้าหมายหลัก คือ การป้องกันการบาดเจ็บส่งเสริมความปลอดภัย ปกป้องเด็ก และลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับเด็ก โดยมีแผนในการจัดการกับการบาดเจ็บที่เกิดขึ้น โดยต้องวิเคราะห์ความเข้าใจและคาดการณ์ปัจจัยที่เป็นสาเหตุและทำให้สามารถหาแนวทางในการป้องกันการบาดเจ็บได้อย่างเหมาะสม โดยครูควรดำเนินการตามแนวทางในการเตรียมความพร้อมในกรณีฉุกเฉิน ดังนี้

2.1 ครูทุกคนผ่านการฝึกอบรมขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับวิธีการให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบเหตุ เช่น ควรได้รับการรับรองในการทำ CPR ขั้นพื้นฐาน การช่วยหายใจ

2.2 มีแบบฟอร์มข้อมูลประวัติอุบัติเหตุฉุกเฉินและบันทึกสุขภาพของเด็กเป็นรายบุคคล

2.3 ควรมีหมายเลขโทรศัพท์ติดต่อฉุกเฉิน

2.4 มีข้อมูลสำคัญที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการฉุกเฉินต้องการ

2.5 มีบุคลากรสำรองคอยช่วยเหลือ ในกรณีที่ครูต้องพาเด็กไปโรงพยาบาล

2.6 จัดทำแผนอพยพเพื่อใช้ในกรณีอัคคีภัย ภัยธรรมชาติเหตุฉุกเฉินร้ายแรงที่เกิดจากมนุษย์ โดยมีการกำหนดสถานที่อพยพล่วงหน้า เช่น โรงเรียนในท้องถิ่น สถานที่พักพิงสำหรับการอพยพ

2.7 มีชุดปฐมพยาบาลที่ครอบคลุมเพียงพอสำหรับเหตุฉุกเฉิน และมีการตรวจสอบอุปกรณ์ฉุกเฉินทั้งหมดเป็นประจำทุกเดือน

2.8 มีการฝึกซ้อมดับเพลิงและซ้อมอพยพหนีไฟอย่างสม่ำเสมอ ประชาสัมพันธ์แผนที่ที่มีเส้นทางและติดป้ายทางออกฉุกเฉินและตำแหน่งของทั้งหมดสาธารณูปโภคที่อาจต้องปิด เช่น น้ำ ไฟฟ้าแก๊ส เต้าเผา และแผงควบคุมโทรศัพท์ และสัญญาณเตือนภัยอย่างชัดเจน

2.9 พัฒนารหัสหรือคำศัพท์สำหรับใช้ในกรณีฉุกเฉินที่เกิดจากมนุษย์และตรวจสอบให้แน่ใจว่าครูทุกคนเข้าใจความหมาย

2.10 เตรียมรายการหมายเลขโทรศัพท์ของครอบครัว รวมถึงหมายเลขโทรศัพท์มือถือเพื่อให้ครอบครัวได้รับแจ้งเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน และตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และรายงานครอบครัวเกี่ยวกับขั้นตอนการอพยพที่วางแผนไว้

3. การพัฒนาแผนความปลอดภัย เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาแนวปฏิบัติสำหรับป้องกันและปกป้องเด็กในสภาพแวดล้อม โดยกล่าวถึงปัจจัย พฤติกรรม และเงื่อนไขของการเกิดความเสี่ยงต่ออันตรายต่างๆ ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

3.1 การคาดหมายปัจจัยที่ทำให้เกิดอันตราย เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบภายในอาคารและอาคารโดยรวมด้วยรายการตรวจสอบที่ครูจัดทำขึ้น โดยควรมองสิ่งแวดล้อมต่างๆ จากมุมมองของเด็กเพื่อระบุความเสี่ยงที่มุมมองของผู้ใหญ่มองข้ามไป รวมถึงการคาดการณ์พฤติกรรมที่นำไปสู่การบาดเจ็บ โดยครูสามารถส่งเสริมความปลอดภัยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการเป็นแบบอย่างให้แก่เด็กเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ปลอดภัยและกลยุทธ์ในการป้องกันที่ดี

3.2 การปรับเปลี่ยน หลังการสำรวจสภาพแวดล้อมควรมีการกำจัดสิ่งที่เป็นอันตรายและการวางอุปกรณ์ความปลอดภัย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ปลอดภัย โดยเฉพาะสำหรับเด็กที่มีข้อจำกัด เพื่อให้พวกเขาปลอดภัย ตัวอย่างเช่น เส้นทางเดินที่ชัดเจน แก้วพิเศษ ครูสามารถสอนและแสดงวิธีปฏิบัติเพื่อช่วยให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยอาศัยการเสริมแรง การใช้บทบาทสมมติ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ และรูปแบบอื่นๆ

3.3 การติดตามตรวจสอบ เป็นการใส่รายการตรวจสอบประเมินการเปลี่ยนแปลงและตรวจสอบอันตรายหรือการบาดเจ็บเพื่อดูว่ามีแนวโน้มลดลงหรือเพิ่มขึ้น โดยควรตรวจสอบเป็นประจำ การประเมินอย่างต่อเนื่องสำหรับเงื่อนไขที่นำไปสู่การบาดเจ็บจะช่วยให้ครูระบุการเปลี่ยนแปลงได้

4. การประสานกับครอบครัวในการดูแลและการป้องกันอันตรายจากการบาดเจ็บ หลักสูตรที่จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและมีความเสี่ยงน้อยที่สุด การมีส่วนร่วมของครอบครัวนั้น

ย่อมมีประสิทธิภาพมากกว่าการที่ครูทำงานคนเดียว โดยอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งปันข้อมูลและความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวจะช่วยให้ความเสี่ยงลดลง เนื่องจากครอบครัวมีความเข้าใจถึงความสำคัญของการปฏิบัติและพฤติกรรมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก การสื่อสารซึ่งกันและกันเช่นนี้มีแนวโน้มที่จะทำให้ครอบครัวมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยอาจจัดทำรายการตรวจสอบคุณภาพความปลอดภัย เช่น อัตราส่วนของครูต่อเด็ก ใบอนุญาต การฝึกอบรมและให้ความรู้ครู การดูแลเด็กทุกคนอย่างระมัดระวังและสอนเด็ก ของเล่นมีความปลอดภัยและเหมาะสมกับพัฒนาการ และได้รับการบำรุงรักษา

Marotz (2020) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัยโดยใช้มาตรการป้องกันการบาดเจ็บในเด็กไว้ ดังนี้

1. วางแผนการเลือกอุปกรณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก

การเลือกอุปกรณ์และกิจกรรมต้องคำนึงถึงความสามารถตามพัฒนาการของเด็กและส่งเสริมให้เกิดทักษะใหม่อย่างปลอดภัย ควรมีการวางแผนกิจกรรมและเลือกอุปกรณ์เพื่อกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น การสำรวจ และความรู้สึกเป็นอิสระของเด็กโดยไม่เป็นอันตรายต่อความปลอดภัย เนื่องจากเมื่อครูใช้เวลาในการวางแผนและจัดลำดับการจัดกิจกรรม โดยครูต้องทบทวนแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมและสื่อที่จะใช้ก่อนจัดกิจกรรมกับเด็ก การวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนจบช่วยให้ครูสามารถปรับเปลี่ยนและตัดสินใจเลือกสิ่งที่ไม่ปลอดภัยกว่าสำหรับเด็ก เนื่องจากครูได้เตรียมพร้อมสำหรับพฤติกรรมที่มักคาดเดาไม่ได้ของเด็ก นอกจากนี้ควรมีการตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์การเล่นอยู่เสมอ ทั้งในร่มและกลางแจ้ง รวมทั้ง ควรมีการตรวจสอบบันทึกอุบัติเหตุ ซึ่งมีประโยชน์ในการช่วยให้ครูวางแผนปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจกรรม ตัวอย่างเช่น หากสังเกตว่าเด็กได้รับบาดเจ็บซ้ำๆ บนเครื่องเล่นกลางแจ้งขึ้นเดียวกันหรือระหว่างกิจกรรมในห้องเรียนที่คล้ายคลึงกันจะต้องหาสาเหตุทันที การปรับเปลี่ยนแนวทางความปลอดภัย การชี้แนะ และอุปกรณ์เพื่อป้องกันเด็กจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้น

2. กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย

แนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย คือ ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของเด็กแต่ละคนหรือความปลอดภัยของกลุ่ม และการเคารพทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกันเป็นแนวปฏิบัติจะระบุสิ่งที่พวกเขาไม่ควรทำ โดยกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความคาดหวังที่เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กโดยระบุแนวทางความปลอดภัยในเชิงบวก หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า "อย่า" "ไม่" หรือ "ห้าม" ยกเว้นเมื่อเด็กอยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่อันตรายและต้องห้ามทันที โดยควรเขียนสิ่งที่ควรปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนและ

เรียบง่ายที่เด็กเล็กสามารถเข้าใจได้ เมื่อเด็กได้รับคำอธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติ พวกเขา มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามมากขึ้น ทั้งนี้ ไม่ได้มีการกำหนดกฎกติกาความปลอดภัยสากล ต้องมีการกำหนดมาตรการ นโยบาย และแนวปฏิบัติของแต่ละแห่งตามบริบทสถานศึกษา โดยคำนึงถึง จำนวนเด็ก ประเภทของโปรแกรมการศึกษา อุปกรณ์และพื้นที่ทั้งในร่มและกลางแจ้ง จำนวน ผู้ใหญ่ที่ดูแล และลักษณะของกิจกรรม เช่น การจัดการศึกษาสำหรับเด็กเล็กและเด็กที่มีพฤติกรรม จัดการได้ยากอาจต้องกำหนดขอบเขตกฎกติกาที่ชัดเจนและมีรายละเอียดมากขึ้น โดยเมื่อมีการ กำหนดแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัยแล้วก็ต้องมีการบังคับใช้อย่างสม่ำเสมอ ไม่เช่นนั้นเด็กจะ เรียนรู้อย่างรวดเร็วว่ากฎกติกานั้นไม่มีความหมาย อย่างไรก็ตาม ครูต้องไม่ขู่เด็กหรือทำให้เด็กกลัว เพื่อให้ปฏิบัติตาม แต่เด็กควรได้รับการยอมรับเมื่อพวกเขามีพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น ครูอาจรับรู้ถึงความพยายามของเด็กโดยพูดว่า “คาร์ลอส ครูชอบวิธีที่หนูชี้จักรยาน อย่างระมัดระวัง ขณะที่เด็กคนอื่นๆ กำลังเล่นอยู่รอบๆ” การให้กำลังใจเชิงบวกซ้ำๆ และการเป็น แบบอย่างของผู้ใหญ่ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างรวดเร็วที่จะรับเอาพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสมมาใช้ นอกจากนี้ในบางครั้งเด็กอาจใช้เครื่องเล่นในทางที่ผิดหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ควร มีการตักเตือน แต่ถ้าเด็กยังคงประพฤติตัวไม่เหมาะสมต่อไป ครูจะต้องนำเด็กออกจากกิจกรรม หรือพื้นที่นั้น และสื่อสารข้อความง่ายๆ เช่น “ครูไม่อนุญาตให้หนูตีเด็กคนอื่น” เพื่อให้เด็กรู้ว่า พฤติกรรมนี้ไม่เป็นที่ยอมรับ และอนุญาตการที่เด็กกลับมาทำกิจกรรมเดิมในภายหลังเป็นการบ่ง บอกถึงความมั่นใจในความสามารถของเด็กในการทำตามความคาดหวัง

3. การชี้แนะเรื่องความปลอดภัย

ครอบครัวและครูจะมีบทบาทในการกำกับดูแล ชี้แนะเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเด็กยังต้องพึ่งพาคำแนะนำจากผู้ใหญ่และเรียนรู้พฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเป็นเด็กเล็ก เมื่อเด็กโตขึ้น มีการประสานการเคลื่อนไหว ทักษะการรับรู้ และประสบการณ์ในการจัดการกับสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายมากขึ้นการดูแลของผู้ใหญ่จะ ค่อยๆ น้อยลง การชี้แนะของผู้ใหญ่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของกิจกรรม ตัวอย่างเช่น กิจกรรมการทำอาหารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความร้อนจะต้องได้รับการดูแลอย่างระมัดระวัง หรือเครื่องเล่นบาง ชิ้นที่ต้องได้รับการดูแลจากครูอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งนี้ ลักษณะของกิจกรรมยังส่งผลต่อ จำนวนเด็กที่ครูสามารถจัดการได้อย่างปลอดภัย โดยผู้ใหญ่หนึ่งคนอาจดูแลเด็กหลายคนสร้าง บล็อกกวางหรือชี้จักรยานไปรอบๆ สนามเด็กเล่น ในขณะที่การทัศนศึกษาไปยังสถานีดับเพลิง จะต้องมีผู้ใหญ่หลายคนในการกำกับดูแล

ในกรณีที่เด็กมีความก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่น ครูมีหน้าที่ดูแลเด็กเหล่านี้อย่างใกล้ชิดมากขึ้นและปกป้องเด็กคนอื่นๆ จากอันตราย นอกจากนี้ การเตือนด้วยวาจาให้เด็กหยุด อาจต้องเข้าแทรกแซงและหยุดเด็กจากกิจกรรมที่เป็นอันตรายโดยการนำเด็กออกจากพื้นที่ โดยต้องมีผู้ใหญ่ในจำนวนที่เพียงพอเสมอเพื่อดูแลเด็ก ซึ่ง NAEYC ก็ได้แนะนำว่าไม่ควรมีผู้ใหญ่น้อยกว่าสองคนอยู่กับเด็กกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อย่างไรก็ตาม หากครูบางคนมีประสิทธิภาพน้อยกว่าในการควบคุมเด็กที่มีพฤติกรรมก่อกวนก็อาจจำเป็นต้องมีผู้ใหญ่มากกว่าจำนวนที่กำหนดเพื่อตรวจสอบการเล่นของเด็กอย่างปลอดภัย

4. การจัดการศึกษาเรื่องความปลอดภัย

เด็กสามารถเริ่มเรียนรู้พฤติกรรมที่ปลอดภัยได้ทันทีที่เข้าใจความหมายของคำ ยิ่งเด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยได้เร็วเท่าไรพวกเขาจะยิ่งพัฒนาทัศนคติที่นำไปสู่รูปแบบพฤติกรรมที่ปลอดภัยไปตลอดชีวิต การศึกษาด้านความปลอดภัยจำนวนมากเกิดขึ้นผ่านประสบการณ์การเรียนรู้โดยบังเอิญและการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ เด็กที่แสดงทัศนคติและการปฏิบัติที่ปลอดภัยยังสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กคนอื่นๆ ตัวอย่างเช่น เด็กหลายคนอาจกระโดดลงมาจากด้านบนของแท่นแทนที่จะปีนลงบันได แต่เมื่อมีเด็กคนหนึ่งก็ตะโกนว่า “ไม่ควรทำอย่างนั้น เพราะอาจได้รับบาดเจ็บ!” จะเป็นผลให้เด็กคนนั้นหยุดและใช้บันไดแทน เป็นต้น นอกจากนี้ การใช้สถานการณ์เป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น เมื่อเด็กลุกขึ้นยืนบนชิงช้าหรือวงโดยมีของมีคมอยู่ในมือ ครูสามารถใช้โอกาสเหล่านี้เพื่ออธิบายว่าทำไมพฤติกรรมดังกล่าวจึงไม่เหมาะสม และช่วยเด็กแก้ปัญหาทางเลือกที่ปลอดภัยกว่า ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีความหมายมากที่สุดสำหรับเด็กเล็ก

การจัดการศึกษาเรื่องความปลอดภัยควรรวมถึงการเตรียมเด็กให้พร้อมรับมือกับเหตุฉุกเฉิน การตระหนักรู้ถึงความปลอดภัยส่วนบุคคลและทักษะในการป้องกันตนเองช่วยให้เด็กเล็กสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ที่อาจเป็นอันตรายได้รวมถึงการถูกลั่นแกล้ง โดยเด็กควรรู้ว่าต้องทำอะไรในกรณีฉุกเฉินและจะขอความช่วยเหลือได้อย่างไร พวกเขาควรเรียนรู้ที่อยู่บ้านและหมายเลขโทรศัพท์ตลอดจนวิธีใช้โทรศัพท์ เด็กโตสามารถเริ่มเรียนรู้ทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ อย่างไรก็ตาม ครูไม่ควรมองข้ามความปลอดภัยของตนเองเมื่อกังวลกับความปลอดภัยของเด็ก บางครั้งครูเสี่ยงอันตรายเพื่อพยายามช่วยเด็ก ควรระมัดระวังและมีการวางแผนการพักผ่อนและสร้างสุขนิสัยการรับประทานอาหารที่ดีต่อสุขภาพ เพื่อช่วยเพิ่มความตื่นตัวของครูและความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

Trump (2011) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการความปลอดภัยหรือเหตุฉุกเฉินสำหรับโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การป้องกัน (Prevention) : เป็นการระบุนอันตรายทั้งหมดที่อาจเกิดขึ้นและเป็นการลดความรุนแรงของความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้
 2. การเตรียมพร้อม (Preparedness) : เป็นการสร้างความร่วมมือกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนเพื่อเตรียมการสำหรับอันตราย ความเปราะบาง หรือเหตุฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น
 3. การตอบสนอง (Response) : กระบวนการทำงานอย่างใกล้ชิดกับผู้รับผิดชอบและเจ้าหน้าที่ชุมชนเพื่อควบคุมและแก้ไขเหตุฉุกเฉินในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
 4. การฟื้นฟู (Recovery) : การร่วมมือกับผู้ร่วมชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในกระบวนการบำบัด และฟื้นฟูสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและปลอดภัยหลังจากเหตุการณ์ฉุกเฉิน
- ทั้งนี้ในขั้นตอนการวางแผนเหตุฉุกเฉินของโรงเรียนต้องออกแบบมาเพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเหตุฉุกเฉิน โดยโครงการต่างๆ จะต้องครอบคลุมถึงการฝึกอบรมบุคลากรของโรงเรียนในการจัดการเหตุฉุกเฉิน ขั้นตอน แผนสำหรับการสื่อสาร นโยบายการจัดการเหตุฉุกเฉินของโรงเรียน และการประสานงานกับพ่อแม่ผู้ปกครอง และชุมชน การประสานงานกับรัฐบาลหรือหน่วยงานท้องถิ่นด้วย

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า แนวทางและการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถทำได้โดยหลายวิธี ได้แก่ 1) ด้านการจัดโครงสร้าง อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย สะอาด ถูกสุขลักษณะ เรียบร้อย 2) ด้านการจัดบริการต่าง ๆ ด้านความปลอดภัย เช่น บริการรับ-ส่งนักเรียน บริการรักษาพยาบาล สุขาภิบาลอาหารในโรงเรียน การประสานงานกับโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลต่างๆ อุปกรณ์ป้องกันอุบัติเหตุ เช่น เครื่องดับเพลิง 3) ด้านสอนหรือการชี้แนะ โดยมีการจัดหลักสูตรหรือเนื้อหาเกี่ยวกับความปลอดภัย จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกความปลอดภัยให้สอดคล้องกับช่วงวัยของเด็ก ครู อาจารย์ หรือผู้ทำหน้าที่สอนเนื้อหาสวัสดิศึกษาควรมีพื้นฐานความรู้หรือมีคุณวุฒิทางด้านความปลอดภัยโดยตรง 4) ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย เช่น งานอาสาสมัครทำงานด้านความปลอดภัย การจัดตั้งชมรมส่งเสริมความปลอดภัย การหาข่าว การจัดทำป้ายนิเทศ การรณรงค์ จัดโครงการคุ้มครองผู้บริโภคในโรงเรียน การประกวดภาพ คำขวัญเกี่ยวกับความปลอดภัย และจัดให้มีการฝึกปฏิบัติด้านความปลอดภัย เช่น การฝึกซ้อมหนีไฟ การฝึกซ้อมเมื่อเกิดแผ่นดินไหว เป็นต้น และ 5) ด้านการบริหารและดำเนินงานด้านความปลอดภัย การกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านความ

ปลอดภัย การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานด้านความปลอดภัย จัดทำแผนป้องกันภัยในสถานศึกษา และการจัดให้มีผู้ดูแลด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา

2. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

2.1 ความหมายของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

อรพันธุ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพ สภาพวะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรืออาจเป็นสิ่งที่ถูกจัดขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ อยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

รัฐสภา พงษ์ภิญโญ (2556) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง สิ่งรอบตัวของมนุษย์ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งมนุษย์สามารถที่จะนำเอาหลักการแปลงสู่การปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของการเรียนรู้ในระดับหรือในประเภทนั้น ๆ

พัชราภรณ์ โพธิสัย (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะหรือสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีอยู่โดยรอบทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ต่อลักษณะต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งอาคารสถานที่ การบริหาร บรรยากาศทางการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียนและผู้บริหาร ซึ่งมีอิทธิพลและผลกระทบต่อการเรียนการสอนโดยตรงและทางอ้อม

ประวีณา โภควณิช (2559) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษาที่อยู่ในสภาพการเรียนรู้อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน รวมทั้งความสะอาด ความเป็นระเบียบของอาคารสถานที่ การจัดอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสถานศึกษาที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่ใช่วิต ทั้งด้านกายภาพและด้านสังคม

จิตตานันท์ สุพรรณอินทร์ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ และสภาพวะที่อยู่รอบตัวผู้เรียน ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งสามารถส่งผลต่อผู้เรียนและมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

กิตติยา โพธิสาเกตุ (2561) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง หลักวิธีการหรือกระบวนการในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบสถานศึกษา รวมถึงบรรยากาศสภาพการที่มีผลต่อการเรียนรู้แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการสนับสนุนการเรียนรู้

วิชานา อับดุลเลาะ และวุฒิชัย เนียมเทศ (2563) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ทั้งที่มีอยู่ตามธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ทั้งอาคาร สถานที่ ตลอดจนบรรยากาศทางการเรียนรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ณัฐวุฒิ ภูริกุลทอง (2565) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ของผู้สอนและผู้เรียน

Hannafin et al. (1999) ได้ให้ความหมายของคำว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ที่เน้นการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากประสบการณ์ การมีส่วนร่วม การกระทำ คือ พฤติกรรม เหตุการณ์ สภาพการณ์ แนวคิด และลักษณะทางกายภาพที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม เช่น ลักษณะของบริเวณอาคาร สถานการณ์ความขัดแย้ง การร่วมมือหรือการประสานงานกัน แนวคิดปรัชญา คุณธรรม ภูมิทัศน์ ข้อปฏิบัติ กติกาบังคับ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นสภาพที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาตนเอง

Mcvey (2009) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงกายภาพ ประกอบไปด้วย แสง สี เสียง บริเวณที่ว่าง เพอร์นิเจอร์ สถานที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนสภาพแวดล้อมเชิงจิตวิทยาซึ่งเป็นนามธรรม ได้แก่ บรรยากาศของชั้นเรียน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ หมายถึง สภาพ สภาพะ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนักเรียน มีอยู่ตามธรรมชาติหรือถูกสร้างขึ้น อาจเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ หรือเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.2 ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ประภัสสร ทิพย์สงเคราะห์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญในการเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับเปลี่ยนการแสดงออก โดยสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นบรรยากาศที่เป็นมิตร มีการรับฟังซึ่งกันและกัน สภาพที่มีประชาธิปไตย แก้ไขความขัดแย้งโดยใช้เหตุผลเป็นหลัก จะช่วยช่วยโน้มน้าวพฤติกรรมของผู้เรียน สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จัดเป็นแหล่ง

ทรัพยากรทางการเรียน เช่น มุมวิชาการ มุมสื่อการเรียนการสอน แหล่งค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยพัฒนาการเรียนรู้อื่น สร้างความรับผิดชอบและลักษณะนิสัยที่ดี ทำให้ผู้เรียนใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ ค้นคว้า ศึกษา หาคำตอบด้วยตนเอง ไม่ยึดติดเฉพาะความรู้ที่ได้จากห้องเรียน นอกจากนี้ ตามแนวคิดทฤษฎีเชิงเทคโนโลยีการศึกษา เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอน เทคนิค วิธีการ ตลอดจนการปรับสภาพแวดล้อมให้สร้างความสนใจ หรือกระตุ้นผู้เรียน เนื่องจากทุกวันนี้ผู้เรียนล้วนทำงานและคุ้นเคยกับเทคโนโลยีเป็นอย่างดี ดังนั้นครูผู้สอนและผู้เรียนควรได้รับความสะดวกจากการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ เช่น คอมพิวเตอร์เพื่อการนำเสนอ ความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสอนหลายชนิดในเวลาเดียวกัน รวมถึงความต่อเนื่องในการใช้สื่อการสอนต่างประเภทร่วมกัน ช่องทางการเชื่อมต่อสัญญาณต่าง ๆ

วิชิต เทพประสิทธิ์ (2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยสนับสนุนพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน เช่น ห้องเรียนมีความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนครบครัน ส่งผลให้ผู้เรียนและครู เรียนรู้และสอนอย่างมีความสุข จึงทำให้งานการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สะดวกสบาย เป็นไปตามแผนที่มุ่งหวังและออกแบบไว้
2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้หลายด้าน ได้แก่ ก่อให้เกิดความประทับใจ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความสนใจ ใฝ่ และสร้างแรงจูงใจ ส่งผลให้เกิดทัศนคติเชิงบวกที่ดี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งเป็นความรู้สึกภายในที่เกิดทำให้ผู้เรียนสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน ดังนั้นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมทางด้านกายภาพ จิตภาพ และสังคมภาพจึงช่วยทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้สนับสนุนจะช่วยให้สามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เนื่องจากเรียนรู้เหล่านี้เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์ การเรียนรู้ของผู้เรียนจะเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์การใช้ประสาทสัมผัสในการสร้างประสบการณ์ แล้วสภาพแวดล้อมจึงเป็นตัวกำหนดประสบการณ์ที่พึงประสงค์และการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียน
4. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพและการแสดงออกอย่างเหมาะสม ตามบรรทัดฐานของสังคมที่เป็นที่ยอมรับ กล่าวคือ มีคุณธรรมจริยธรรมที่ การปฏิบัติตนที่ดี ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ปัจจัยสำคัญในการปลูกฝัง สร้าง โนม่น้าว หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ คือ เวลา และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ติดบอ่่น เป็นมิตร เป็น

ประชาธิปไตย ยอมรับซึ่งกันและกัน จะค่อย ๆ หล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพ รวมถึงการ แสดงออก ในการรับรู้และตอบสนองตามค่านิยมของสังคมอันดี

5. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยในการควบคุมชั้นเรียนเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ ดีทำให้เกิดวินัย ระบบระเบียบของห้องเรียน สภาพแวดล้อมในแต่ละสถานที่ที่กำหนดขอบเขต และบรรยากาศที่ต่างกันไป เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกจัดเตรียมไว้อย่างเหมาะสม เชื้อต่อการ เรียนรู้และดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะแสดงออกพฤติกรรมที่ดี และมีระเบียบวินัยมากขึ้น การจัดโต๊ะ ที่นั่ง ที่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ชัดเจน ทำให้ครูสามารถควบคุมชั้นเรียน และจัดการเรียนการ สอนอย่างมีระบบ ง่ายต่อการจัดการเรียนรู้ และเป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น

6. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะเป็นแหล่งทรัพยากรที่เปิดกว้าง การเรียนรู้จึงเป็นไป อย่างกว้างขวาง มุมวิชาการ แหล่งค้นคว้า ศูนย์หรือมุมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นแหล่งค้นคว้า แสวงหาคำตอบหรือองค์ความรู้ด้วยตนเองเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนและครูผู้สอนที่ ตอบสนองต่อความต้องการได้ตลอดเวลา สภาพแวดล้อมเหล่านี้จึงส่งเสริมให้เกิดการจัดการ เรียนรู้แบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง ช่วยพัฒนาความรับผิดชอบ นิสัย คุณลักษณะที่ดีของการใฝ่หา ความรู้ ศึกษาค้นคว้าโดยไม่ยึดติดโดยใช้ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง

7. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียน ทำให้บรรยากาศ การเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยจะทำให้การเรียนการสอนหรือการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และการเรียนรู้จะ เกิดประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บรรยากาศที่มีความสะดวกสบาย ไม่มีสิ่งรบกวน และสงบ โดย สภาพแวดล้อมที่ดีเชิงวิชาการจะส่งผลให้ผู้เรียนกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ แสวงหาความรู้ รวมทั้ง ร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นมีความ อบอุ่นเป็นมิตร ก็ยิ่งทำให้บรรยากาศด้านจิตภาพเป็นไปในเชิงบวกยิ่งขึ้น

8. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัด สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ที่สะดวกต่อการเคลื่อนไหว ทำให้เกิดการเข้าถึงที่ สะดวก โดยผู้สอนอาจอยู่ในบริเวณต่าง ๆ ระหว่างผู้เรียน เพื่อช่วยเหลือ ดูแล คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะอย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ซึ่งทำให้ผู้สอนรู้จักนิสัยและพฤติกรรมรายบุคคลของผู้เรียนแต่ละคน และช่วยลดความกังวล ความกลัวของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น มากขึ้น และมีทัศนคติที่ดีต่อผู้สอน

9. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมจะช่วยข้อจำกัดด้านร่างกาย เช่น โต๊ะ เก้าอี้ที่ มีขนาดเหมาะสม และรองรับสรีระร่างกายของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถนั่งได้นานและสบาย

แสงสว่างที่เหมาะสมจะทำให้คลายความเมื่อยล้าของสายตา และช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ

วนิดา ปุณปีตตา (2561) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ว่า สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมจะสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เชื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทัศนคติด้านบวกต่อการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันหากสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมก็จะส่งผลต่อทัศนคติเชิงลบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

สิวราช อินท๊ะวิชัย (2563) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการสนับสนุนเอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ จัดมวลประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นตัวกำหนดทิศทางการเรียนรู้ที่สำคัญคือการสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับผู้เรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในโรงเรียน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบการณ์ทางการเรียนรู้ ตามความสนใจ ความต้องการ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้จัดเป็นแหล่งทรัพยากรทางการเรียน ได้รับความสะดวกจากการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเรียนรู้สร้างคุณลักษณะผู้เรียนที่ใฝ่รู้ รักการค้นคว้าความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จากศึกษาเอกสารข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนปรับหรือโน้มน้าวพฤติกรรมให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สะดวกสบาย สงบปราศจากสิ่งรบกวน นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เป็นแหล่งทรัพยากรที่ส่งผลดีต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอนในการใช้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมได้ตลอดเวลาที่ต้องการ ในด้านจิตภาพ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้เชิงบวกจะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอน กระตือรือร้น สนใจ ใฝ่เรียนรู้ และมีแรงจูงใจที่จะศึกษาหาความรู้หรือทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตั้งใจและมีสมาธิ รวมทั้งส่งเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างกันมากขึ้น ส่งผลให้กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.3 องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

อรพัญญ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2545) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 ประการ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ (physical environment) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อผู้เรียนทางกาย ประกอบด้วยสถานที่เรียน (อาจเป็นห้องเรียน หรือห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง หรือแหล่งทรัพยากรการเรียน) ซึ่ง

เกี่ยวข้องกับอุปกรณ์ประกอบและอุปกรณ์ตกแต่ง องค์ประกอบของสถานที่หลักๆ มักจะคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นห้องเรียนหรือห้องปฏิบัติการ คือจะประกอบด้วยพื้นที่ประตุนหน้าต่างผนังห้อง เพดาน ขนาดของห้อง สภาพของสถานที่โดยทั่วไป เช่น แสงสว่าง เสียง การระบายอากาศ ระบบควบคุมอุณหภูมิ ถ้าเป็นห้องเรียนก็จะมีโต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ บ้ายนิเทศ รูปภาพ สื่อการสอน ประเภทวัสดุกราฟิก อันได้แก่ แผนภูมิ แผนสถิติ แผนที่ ลูกโลก ส่วนห้องปฏิบัติการ หรือห้องทดลองก็จะมีอุปกรณ์ใช้ในการศึกษากันคว่ำหรือทดลองเฉพาะห้อง ขนาดของห้องและอุปกรณ์ประกอบจะแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ของการใช้ นอกจากนี้จะมีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่จัดโดยผู้สอน และผู้เรียนเพื่อใช้ในการเรียนตามเนื้อหาของแต่ละวิชา

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ (psychological environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกในทางบวก หรือทางลบ คือ เป็นสิ่งที่มากระทบความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากสิ่งที่เป็นกายภาพหรือเกิดจากบุคคล สิ่งที่เป็นกายภาพที่มากกระทบความรู้สึกของผู้เรียน ได้แก่ ความร้อนหนาว ทำให้รู้สึกหงุดหงิดหรือสดชื่น สีที่ทำให้รู้สึก เช่น เย็นตา วิงเวียน ร้อน พื้นที่ว่างหรือแออัด ระยะห่างของพื้นที่ทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิด หรือห่างเหิน ความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ที่เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกต่างๆ ได้ สำหรับบุคคลที่เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้เรียน เช่นครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น หรือบุคคลากรอื่น ๆ โดยเฉพาะบุคลิกภาพครูผู้สอนจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกทางบวกหรือทางลบของผู้เรียนค่อนข้างมาก ความเข้มงวดของครูอาจจะเป็นแบบอย่างที่ดีเกี่ยวกับการมีวินัยของผู้เรียน ความสง่างามในท่วงทีของครูก่อให้เกิดความชื่นชมและประทับใจ การลงโทษผู้เรียนอย่างไม่มีเหตุผลของครูจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย สับสน ไม่รู้จะปฏิบัติตัวอย่างไรจึงจะถูกต้อง เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ (Sociological environment)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อผู้เรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติ หรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ยกตัวอย่างเช่น การร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน สำหรับในชั้นเรียนนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนผู้เรียนและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

รัฐสภา พงษ์ภิญโญ (2556) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง สภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และสิ่งทั่วไปที่อยู่ตามธรรมชาติ มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมในชั้นเรียน หมายถึง วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ และ สภาพแวดล้อมนอกชั้นเรียน ได้แก่ แสง สี เสียง อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนบริเวณเพื่อการจัดกิจกรรมและนันทนาการ

2. สภาพแวดล้อมด้านจิตวิทยา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นสภาพทั้งในและนอกห้องเรียน โดยประกอบไปด้วย (1) คุณลักษณะของครูหรือพฤติกรรมที่ครูแสดงออกต่อนักเรียน (2) การจัดการเรียนรู้ในและนอกห้องเรียน และ (3) สัมพันธภาพของครู ผู้ปกครอง และชุมชน

จิตตานันท์ สุพรมอินทร์ (2559) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มี 4 ด้าน ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมที่เป็นอาคารสถานที่ บริเวณภายนอกและภายในสถานศึกษา ให้มีความแข็งแรง ปลอดภัย และสะอาด ส่งผลต่อการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ หมายถึง บรรยากาศชั้นเรียน หมายถึงรวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้านอย่างสมบูรณ์ ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ซึ่งเป็นกลุ่มของสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านสังคม หมายถึง การสร้างบรรยากาศ แรงจูงใจ ความสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จด้านวิชาการในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียน

4. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การจัดเก็บ สืบค้น บริการด้านข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งปัจจุบันสภาพสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการเรียนการสอน

ประวีณา โภควณิช (2559) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ดังเช่น บรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมสามารถมองเห็นและจับต้องได้ โดยอยู่ในบริเวณต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งอาคารและห้องปฏิบัติการ และการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่เป็นความรู้สึกร่วมกันจากการดำเนินชีวิตและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา

กิตติยา โพธิสาเกต (2561) ได้กล่าวว่าองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาแบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปที่เป็นวัตถุและอุปกรณ์ อาทิเช่น อาคารเรียน อาคารประกอบการ ห้องเรียน ห้องศูนย์สื่อ คุรุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น รวมทั้งสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนและในห้องเรียน ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน เช่น อาคาร บริเวณโดยรอบ สนาม โรงอาหาร ห้องประกอบการต่าง ๆ และ 2) สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เช่น สื่อการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน เทคนิคการสอนของครู การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมด้านการมีสัมพันธภาพ หมายถึง ความสัมพันธ์ไมตรีที่สื่อถึงการส่งเสริมสนับสนุนบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งมีหน้าที่ในการรองรับการเรียนการสอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ส่งผลถึงการพัฒนากิจการการเรียนการสอน

วีชานา อับดุลเลาะ and วุฒิชัย เนียมเทศ (2563) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 2 องค์ประกอบด้วยกัน นั่นคือ องค์ประกอบทางด้านกายภาพ เช่น สภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนตลอดจนนอกห้องเรียน และองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา ซึ่งมีผลต่อความรู้สึกของผู้เรียน ทั้งกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และความสัมพันธ์ระหว่างกันทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียนและชุมชน

ณัฐวุฒิ ภูริกุลทอง (2565) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือ สภาวะหรือสภาพรอบตัวมนุษย์ ที่สามารถรับรู้และสัมผัสได้ผ่านประสาทสัมผัส ประกอบด้วย สถานที่ วัสดุ คุรุภัณฑ์ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่ถูกสร้างขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ได้แก่ พืช สภาพอากาศ ภูมิประเทศ เสียง กลิ่น สัมผัสต่าง ๆ เป็นต้น

2. สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ คือ สภาวะที่รับรู้ได้ด้วยจิตใจและมีผลกระทบต่อจิตใจหรือความรู้สึกภายใน เช่น บรรยากาศ ความอบอุ่นใจ ความจริงใจ ความใจกว้าง ความเห็นอกเห็นใจ ความอบอุ่น ความไว้วางใจ ความกระตือรือร้น การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งกลายเป็นเงื่อนไขของสังคม และเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอน

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม คือ สภาวะที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางจิตภาพ การกระทำที่ปฏิบัติต่อกันและกัน เป็นสิ่งที่เกิดจากการเลียนแบบกัน

ของสมาชิกในสังคม โดยมีกรอบกำหนดการประพฤติปฏิบัติ คือ กฎหมาย หรือที่เรียกว่าวิถีแห่งการปฏิบัติ

4. สภาพแวดล้อมทางสารสนเทศ คือ สภาพแวดล้อมด้านข้อมูลที่มีการจัดการกระทำกับข้อมูลข่าวสารในยุคปัจจุบัน มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน Kellough and Jarolimek (2007) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนอยู่เสมอ ทั้งในเวลาที่กำหนดและไม่ได้กำหนดไว้ ทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ เสียง ล้วนส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ การสอนและการจัดการห้องเรียนของครู ซึ่งส่งผลในกระบวนการเรียนรู้และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา (Psychological Environment) หมายถึง สิ่งเร้าที่ส่งผลต่อจิตใจของผู้เรียนในโรงเรียน ตัวอย่างเช่นทัศนคติของครูที่มีต่อผู้เรียนจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนทำหรือไม่ทำบางสิ่งบางอย่างในโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยามีอิทธิพลต่อผู้เรียนและต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคาดหวังต่อความประพฤติ ลักษณะของกลไกการให้รางวัลและการลงโทษ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ฯลฯ มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเช่นเดียวกับกระบวนการเรียนรู้ เช่น สถานการณ์ในโรงเรียนที่ผู้เรียนถูกกักขังในสถานการณ์ที่คุกคาม สถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวล ความวิตกกังวลอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การหนีการทดสอบ การตำหนิครู การประพฤติผิดในหน้าที่การงานและอื่น ๆ ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่สร้างขึ้นในโรงเรียนจะมีผลกระทบต่อผู้เรียน

3. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ในสังคมโรงเรียน ผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อผู้เรียนและการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้และฝึกฝนเกี่ยวกับคุณธรรมทางสังคม เช่น ความร่วมมือ การเสียสละ และความภาคภูมิใจ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับกลุ่ม ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยพัฒนาความมั่นคง ความไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง การเคารพตนเอง และการยอมรับตนเองในหมู่ผู้เรียน และสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการของความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยที่จะแบ่งปันความคิดอย่างเหมาะสม และการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างแข็งขัน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนรับรู้ว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

ความแตกต่างของแต่ละบุคคลในด้านความสามารถ ภูมิหลัง วัฒนธรรม และประสบการณ์ที่ได้รับการให้ความสำคัญ เคารพและปรับให้เข้ากับงานและบริบทการเรียนรู้ ส่งผลต่อระดับแรงจูงใจและความสำเร็จ

Waldman (2016) ได้เสนอไว้ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกถึงการได้รับการต้อนรับ การสนับสนุน และได้รับความเคารพ

2. การมีส่วนร่วม (Engagement) หมายถึง แนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อปรับคำแนะนำให้เหมาะกับจุดแข็งและความต้องการรายบุคคลของผู้เรียน และได้มีส่วนร่วมในเนื้อหาที่ทำทนายและเน้นวิชาการ การเรียนรู้ที่ได้รับการปรับหรือเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล จะช่วยพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการทำงานร่วมกัน

3. การมีปฏิสัมพันธ์ (Connectedness) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกผูกพันกับครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียนคนอื่นๆ โรงเรียนสามารถฝังความสัมพันธ์เหล่านี้ได้โดยการมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน (SEL) ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการจัดการอารมณ์รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

4. การสนับสนุน (Support) หมายถึง การที่นักเรียนต้องรู้สึกได้รับการสนับสนุนจากทุกคนที่มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้บริหาร ครอบครัว และสมาชิกในชุมชน ฝ่ายเหล่านี้ควรแบ่งปันความเข้าใจว่าบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกในชั้นเรียนมีลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันนี้ได้ พวกเขาควรมีส่วนร่วมในงานปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ เป็นสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่มีความเหมาะสม แข็งแรง และปลอดภัยส่งผลต่อนักเรียนทางกาย ซึ่งประกอบด้วย อาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ บริเวณโดยรอบ สนาม โรงอาหาร ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้สำหรับนักเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง ล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความรู้สึกลงทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากสิ่งที่เป็นกายภาพหรือเกิดจากบุคคล สิ่งที่เป็นกายภาพที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของนักเรียน ได้แก่ ความร้อน หนาว พื้นที่ว่างหรือแออัด ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ก็เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกต่าง ๆ ได้ สำหรับบุคคลที่เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้น หรือบุคคลากรอื่น ๆ ได้แก่ ความอบอุ่นทางใจ ความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทศนคติหรือค่านิยม ความคาดหวังต่อความประพฤติ การให้รางวัลและการลงโทษ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น

3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกัน เป็นไปตามธรรมชาติหรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น การร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อนักเรียนและการเรียนรู้ สำหรับในชั้นเรียนนั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคมภาพ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3. หลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

3.1 ความหมายของพฤติกรรม

พินิจกร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (2551) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้สถานการณ์นั้น ไม่ว่าจะการกระทำนั้น ๆ จะสามารถสังเกตได้โดยตรงหรือไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง แต่สามารถที่จะใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาทดสอบหรือทดลองได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด และรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้า

กันยา สุวรรณแสง (2556) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง อาการ บทบาท ลีลา ท่าทีการประพฤติ ปฏิบัติ การกระทำที่แสดงออกให้ปรากฏ สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งใน 5 ทวาร คือ โสตสัมผัส จักขุสัมผัส ชิวหาสัมผัส ฆานสัมผัส และทางผิวหนัง หรือมิฉะนั้นก็สามารถวัดได้ ด้วยเครื่องมือ

ธานน ธนนัตสินธร (2557) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการ แสดงออกทุกอย่างของมนุษย์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทั้งในลักษณะที่สังเกตได้ชัดเจน และสังเกต ไม่ได้ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมาขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละบุคคลด้วย เห็นได้ชัดเจนว่า พฤติกรรมเป็นสิ่งที่แต่ละบุคคลสามารถแสดงออกมาได้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งเร้าธรรมชาติของแต่ละบุคคล ค่านิยม ทัศนคติ การรับรู้ มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

ณัฐพงศ์ ปานศิริ (2558) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการ แสดงออกของบุคคลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง อาจกระทำโดยทั้งรู้สึกตัวและสามารถ สังเกตได้โดยตรงหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษาอบรม การ สื่อสาร การเข้าร่วมกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้เกิดเป็นทัศนคติและการแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ทรงศักดิ์ มณฑา (2560) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรม คือการที่มนุษย์แสดงกิริยา ออกมา ทางสีหน้า แววตา และการกระทำ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจมาจากความรู้สึกนึก คิดที่พบเจอกับเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าตามสถานการณ์โดยแสดงพฤติกรรมออกมา ทั้งทางดีและไม่ดี

Allen and Santrock (1993) ให้ความหมายว่า พฤติกรรม (Behavior) หมายถึง ทุก ๆ สิ่งที่คุณคนทำ ซึ่งสามารถสังเกตได้โดยตรงหรืออาจอยู่รูปแบบของกระบวนการทางจิตใจ เช่น ความคิด ความรู้สึก และแรงขับที่เป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่ไม่สามารถจะสังเกตได้ โดยตรง

Munn et al. (1969) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้ว่า เป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่ สิ่งมีชีวิต รับรู้ได้โดยใช้การสังเกตหรือโดยการใช้เครื่องมือช่วย

Goldenson (1984) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำทางจิตวิทยา หรือการ ตอบสนองของแต่ละบุคคล และเป็นกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าภายในและภายนอกผ่านการ ปฏิสัมพันธ์ โดยเป็นกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายชัดเจน โดยสามารถเห็น หรือสังเกตได้ และเป็นการตอบสนองที่ผ่านการคิดไตร่ตรอง หรือใคร่ครวญมาแล้ว หรืออาจเป็นไปอย่างอัตโนมัติ โดยไม่รู้ตัวก็ได้

Gochman (1988) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเป็นสิ่งบอกให้รู้ถึงความพยายามของ มนุษย์ในการกระทำหรือหลีกเลี่ยงที่จะกระทำการใด ๆ ซึ่งบางครั้งก็อาจเป็นไปโดยไม่รู้ตัวก็ได้

Sundel and Sundel (2005) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเป็นการเคลื่อนไหว ตอบสนอง หรือเป็นกิจกรรม การกระทำของบุคคล โดยสามารถวัดออกมาได้ อาจเป็นการใช้คำพูด

หรือไม่ใช้คำพูดก็ได้ เช่น การกรีดร้อง หรืออาจเป็นการกระทำที่วัดได้แต่สังเกตจากภายนอกไม่ได้ เช่น ความรู้สึกนึกคิด ทศนคติต่าง ๆ

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งในลักษณะที่สังเกตได้ชัดเจน และสังเกตไม่ได้ เช่น ความคิด ความรู้สึก และแรงขับ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นจะขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละบุคคลอาจมาจากการพบเจอกับเรื่องราวต่าง ๆ การรับรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งส่งผลให้เกิดเป็นพฤติกรรมแสดงออกมาทั้งทางดีและไม่ดี

3.2 ความหมายของความปลอดภัย

พัชรา พานทองรักษ์ (2559) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การไม่มี อุบัติเหตุเกิดขึ้น การปราศจากโอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุ เกิดความเสียหายของสิ่งของหรือทรัพย์สิน ต่าง ๆ หรือทำให้เสียเวลาไป รวมทั้งการดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขดี ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไม่มีความเสี่ยง รวมทั้งมีการเตรียมการ ในการ ป้องกันภัยอันตรายที่คาดไว้ล่วงหน้าอย่างถูกต้องเหมาะสมและสม่ำเสมอ

ปนัดดา เนินนิล (2563) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การป้องกัน อุบัติเหตุ และลดความสูญเสีย เป็นหัวใจสำคัญที่เกิดจากการปรับพฤติกรรม ทำให้สามารถดำเนิน ชีวิตอย่างสุขกาย สุขใจ สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมั่นใจ และมีการเตรียมป้องกันไว้ถึงภัย หรือความเสี่ยงต่าง ๆ

Strasser (1964) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง เงื่อนไขหรือสภาวะที่เป็น ผลมาจากการปรับพฤติกรรมของมนุษย์ หรือการวางแผนออกแบบสิ่งต่าง ๆ ทางด้านกายภาพ เพื่อลดภัยอันตราย ลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นลงได้

Gloss and Wardle (1984) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การไม่มีความ เสี่ยงต่อภัยและปราศจากอันตรายในสภาพแวดล้อม

Bird and Germain (1985) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง ปราศจาก อุบัติเหตุ สภาวะที่ปลอดภัยจากการได้รับบาดเจ็บ หรือสภาพของการควบคุม คุ้มครอง ป้องกันภัย อันตรายจากการสูญเสีย ซึ่งที่มีมาจากการเกิดอุบัติเหตุ

Thygerson (1986) ได้ให้ความหมายว่า ความปลอดภัย หมายถึง การไม่มีภัยหรือ อันตรายจากสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสภาพการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย

จากการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความปลอดภัย หมายถึง สภาวะที่มีการควบคุม อันตรายและสิ่งทีนำไปสู่อันตรายทางร่างกาย จิตใจ ปราศจากซึ่งอุบัติเหตุ ความเจ็บปวด ความ

บาดเจ็บ หรือความสูญเสีย หรือพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากปัญหาที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพกาย และสุขภาพจิตของตนเองและผู้อื่น

3.3 แนวคิด ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย

ในการที่จะเข้าใจถึงพฤติกรรมความปลอดภัยนั้นจะต้องอาศัยแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยาและทางด้านความปลอดภัย เพื่อแก้ปัญหาจากภัยอันตรายหรืออุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้น จากที่ได้ศึกษาถึงทฤษฎีที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายไว้หลากหลาย สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1. ทฤษฎีลำดับขั้นแรงจูงใจของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation)

Maslow (1943) ได้อธิบายว่าถึงพฤติกรรมมนุษย์ที่เป็นผลมาจากลำดับขั้นความต้องการ โดยเมื่อความต้องการที่อยู่ในลำดับแรกได้รับการตอบสนองจึงจะมีระดับความต้องการที่สูงขึ้น จนกว่ามนุษย์จะสามารถบรรลุถึงความต้องการสูงสุดตามลำดับ ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นความต้องการด้านกายภาพหรือสรีระวิทยา (Psychological Needs) คือ ความต้องการที่ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต เช่น การต้องการอาหาร การนอน การหายใจ เป็นความต้องการขั้นต่ำสุดและขั้นแรกของมนุษย์

2. ขั้นความต้องการด้านความปลอดภัย (Safety Needs) รวมถึงความมั่นคงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

3. ขั้นความต้องการทางด้านผูกพันทางสังคม (Belongingness and Love Needs) ความอบอุ่นทางใจ การได้มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ครอบครัว เพื่อน การรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญและการได้มีส่วนร่วมทางสังคม

4. ขั้นความต้องการได้รับการยอมรับยกย่องจากตนเองและผู้อื่น (Esteem Needs and Oneself and Others) เป็นความต้องการที่จะได้รับการยกย่องชื่นชมหรือมีศักดิ์ศรีในวงสังคม

5. ขั้นความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์หรือความตระหนักถึงความจริงในตนเอง (self - actualized Needs) เป็นลำดับขั้นสุดท้ายที่มนุษย์ต้องการใช้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อสนองความต้องการต่าง ๆ ของตนเองและผู้อื่นเท่าที่จะสามารถทำได้

2. ทฤษฎีการปรับพฤติกรรมด้วยการควบคุมตนเอง (Theory of self - control)

Cormier et al. (2009) ได้กล่าวว่า การควบคุมตนเองมีรากฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ โดยอาศัยหลักการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรม ซึ่งเป็นวิธีการหรือกระบวนการหนึ่งที่สามารถปรับพฤติกรรมของมนุษย์ได้ผ่านการวิธีการเดียวหรือหลายวิธีรวมกัน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ โดยที่บุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย กระบวนการ การควบคุมตัวแปรหรือ

ปัจจัยภายในและภายนอกด้วยตนเอง เจ้าของพฤติกรรมจะมีบทบาทในการดำเนินการตั้งเป้าหมายหรือเกณฑ์ สังเกตบันทึกพฤติกรรมตนเอง ประเมินผลการปรับพฤติกรรม รวมทั้งการสะท้อนหรือเสริมแรงตนเอง ซึ่งรวมถึงเทคนิควิธีการอื่น ๆ ที่อาจใช้ประกอบ เช่น การสอนตนเอง การลงโทษตนเอง และการทำสัญญากับตนเอง ส่วนผู้ปรับพฤติกรรมจะคอยชี้แนะ และดูแลให้เหมาะสม โดยพฤติกรรมอาจส่งผลเชิงบวกในปัจจุบันแต่ให้ผลกรรมเชิงลบในอนาคต เช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ หรือให้ผลเชิงลบในปัจจุบัน แต่ให้ผลกรรมเชิงบวกในอนาคต เช่น การทนเจ็บจากการถอนฟัน เป็นต้น โดยพบว่าการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ควบคู่กันไปส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพมากกว่าการใช้วิธีการหรือเทคนิคเพียงอย่างเดียว และมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อบุคคล คือ สถานการณ์หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น สรุปได้ว่า การที่บุคคลรู้จักควบคุมตัวเองในการปฏิบัติตนเพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยแล้วก็จะมีพฤติกรรมความปลอดภัย

Rosenstock (1974) กล่าวถึงความเชื่อด้านสุขภาพที่ว่าสุขภาพที่ดีในความคิดของแต่ละคนไม่เหมือนกัน การยอมรับและการตัดสินใจของมนุษย์ในการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละคนก็ย่อมแตกต่างกัน การที่บุคคลจะปฏิบัติหรือกระทำสิ่งใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงอุบัติเหตุหรือการเจ็บป่วย ที่จะทำให้บุคคลมีสุขภาพดีหรือมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสมนั้น มีอยู่ 3 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงและความเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย หมายถึง การรับรู้ถึงโอกาสหรือความเสี่ยงที่แต่ละคนจะได้รับการเจ็บป่วย ซึ่งบางคนก็เชื่อว่าเขามีโอกาสจะเจ็บป่วยอย่างแน่นอน ในขณะที่บางคนอาจจะปฏิเสธ ไม่คาดคิดหรือไม่เชื่อว่าจะเกิดอันตราย หรืออาจมีบางคน que เชื่อว่าตนเองมีโอกาที่จะเจ็บป่วยหรือได้รับอันตรายบ้างแต่ไม่มากนัก ซึ่งระดับการรับรู้ที่แตกต่างกันของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันอันตรายหรือการเจ็บป่วยของแต่ละคน

2. การรับรู้ถึงความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ หมายถึง ความตระหนักหรือรับรู้ถึงความรุนแรงในการเกิดอุบัติเหตุ อันตราย และผลกระทบที่ตามมาทั้งต่อตนเองในเชิงกายภาพ เช่น อาจเกิดความเจ็บป่วย ความพิการ หรือความตาย และผลที่ตามมาทางสังคม เช่น การหยุดงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว การดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ในองค์กร

3. การรับรู้เกี่ยวกับผลดีและผลเสียของการหลีกเลี่ยงความเจ็บป่วย ซึ่งต่างจากการรับรู้ถึงโอกาสเสี่ยงและความรุนแรงของการเกิดอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นประเด็นด้านจิตใจและความพร้อม แต่การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกตอบสนองโดยการกระทำสิ่งต่าง ๆ นั้นอาศัยการรับรู้ถึงผลดีและ

ผลเสียของการกระทำนั้น ๆ ด้วย บุคคลจึงจะตัดสินใจปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยอาศัยการพิจารณาถึงวิธีการที่บุคคลนั้นเชื่อว่าจะก่อให้เกิดผลดีกับตนมากที่สุด และเกิดผลเสียน้อยที่สุด

3. ทฤษฎีการรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตน (Theory of Self - efficiency)

Bandura (1977) ได้กล่าวถึง ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการรับรู้ประสิทธิภาพแห่งตนในด้านกระบวนการแสดงพฤติกรรมเชิงปัญญา โดยเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องมาจากการคิดหรือการเห็นแบบอย่าง โดยก่อนที่คนเราจะแสดงพฤติกรรมที่เลียนแบบมาจากผู้อื่นออกไป โดยจะมีการคาดการณ์ถึงผลกรรมที่น่าพึงพอใจ ซึ่งเรียกว่าความคาดหวังผลของการกระทำ (Outcome Expectation) โดยหากพบว่าตัวเองน่าจะมีความสามารถที่จะทำสิ่งนั้นได้ ก็จะแสดงพฤติกรรม แต่ในทางหากพบว่าตนเองไม่สามารถทำสิ่งนั้นได้ ก็จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นนั้นออกมา

4. ทฤษฎีโดมิโน (Domino theory)

Heinrich (1959) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดทฤษฎีโดมิโน หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าทฤษฎีลูกโซ่ของอุบัติเหตุ (Accident Chain) Heinrich กล่าวว่า การเกิดอุบัติเหตุ เป็นสิ่งที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ส่วนอันตรายที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมหรือสภาพการทำงานนั้นมีน้อยกว่า โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นสาเหตุของการประสพภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องโดยตรงมาจากอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย เรียงกันเป็นลำดับ เปรียบเสมือนกับตัวโดมิโนที่เรียงกัน เมื่อตัวหนึ่งล้มย่อมมีผลทำให้โดมิโนตัวถัดไปล้มตามกันไปด้วย ซึ่งวิธีการป้องกันอันตรายตามแนวคิดนี้ คือ การป้องกันและตัดโอกาสไม่ให้เกิดปัจจัยขั้นตอนเริ่มต้น ซึ่งจะทำให้สาเหตุการเกิดอันตรายในลำดับต่าง ๆ ตามลำดับของโดมิโนนั้นไม่เกิดขึ้น โดยทฤษฎีโดมิโนมีลำดับขั้นตอนดังนี้

ลำดับที่ 1 บรรพบุรุษ และ สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Ancestry and Social Environment) ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดพื้นฐานของมนุษย์ คือ ความสะเพร่าเลินเล่อ ความตระหนี่เห็นแก่ตัว หรือนิสัยอื่น ๆ เช่น ดื้อรั้น ประมาท ชอบเสี่ยง ซึ่งเป็นลักษณะที่ถ่ายทอดทางพันธุกรรมและเป็นธรรมชาติ โดยมีปัจจัยมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมของบุคคลนั้น ๆ

ลำดับที่ 2 ความผิดปกติของบุคคล (Fault of Person) ได้แก่ การขาดความรอบคอบในการทำงาน หงุดหงิด โกรธ โมโห ตื่นเต้น และอารมณ์ที่รุนแรง หรือการละเลย เพิกเฉยต่อข้อบังคับ และไม่กระทำตามข้อปฏิบัติของการกระทำที่ปลอดภัย ซึ่งขั้นตอนที่ 1 และ 2 นี้ เป็นขั้นตอนที่ไม่สามารถป้องกันหรือแก้ไขได้เท่าที่ควร รวมทั้งต้องใช้เวลาอันยาวนานในการแก้ไข

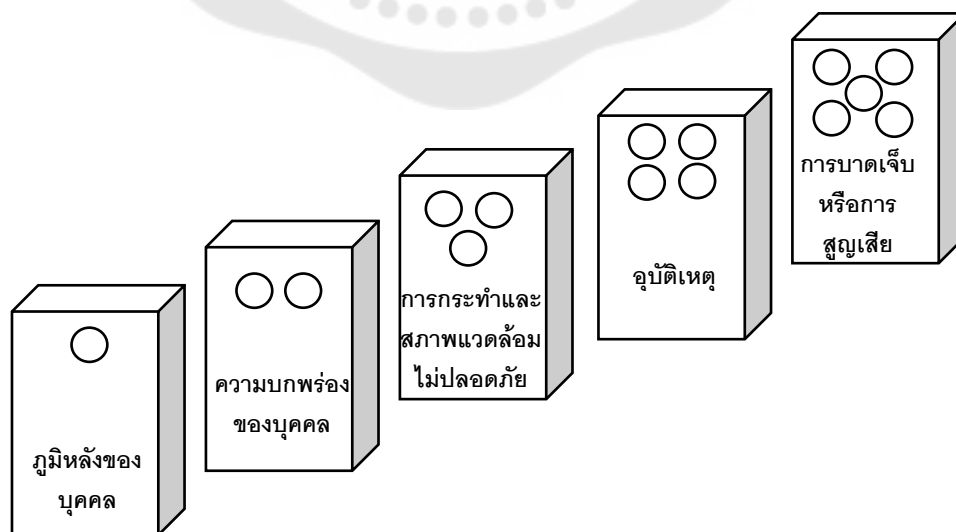
ลำดับที่ 3 การกระทำและสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act and Unsafe Condition) ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขณะทำงาน เช่น การเล่นหยอกล้อ การทำงานไม่ถูกวิธี การถอดอุปกรณ์ป้องกัน รวมถึงสภาวะที่อันตรายและไม่ปลอดภัย เช่น แสงสว่าง เสี่ยง ความ

ร้อน สารเคมี หรือการขาดเครื่องป้องกันอันตรายจากเครื่องจักร ซึ่งเป็นสาเหตุโดยตรงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ ในขั้นตอนนี้จึงเป็นขั้นตอนที่สามารถแก้ไขหรือป้องกันได้ หากมีการจัดการและควบคุมอย่างเข้มงวดและถือปฏิบัติอย่างจริงจังกันโดยทั่วไป

ลำดับที่ 4 อุบัติเหตุ (Accident) เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดคิด เช่น การตกจากที่สูง ลื่นล้ม เดินสะดุด สิ่งของหล่นจากที่สูง วัตถุกระเด็นใส่ เป็นต้น

ลำดับที่ 5 การบาดเจ็บ (Injury) ได้แก่ การได้รับบาดเจ็บ การสูญเสียหรือการทำงานที่ไม่สมบูรณ์ของร่างกาย เช่น กระดูกหักหรือแตก เคล็ดขัดยอก แผลฉีกขาด แผลไฟไหม้ หรือการสูญเสียชีวิต โดยทั้งหมดล้วนเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการเกิดอุบัติเหตุโดยตรงทั้งสิ้น

Heinrich จึงสรุปไว้ว่า สาเหตุของการเกิดอันตรายมี 3 ประการ ได้แก่ 1) สาเหตุที่เกิดจากคน เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ จำนวนสูงสุดถึงร้อยละ 88 เช่น มีนิสัยชอบความเสี่ยงในการทำงาน มีความประมาทและทำงานไม่ถูกต้อง 2) สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ร้อยละ 10 เช่น อุปกรณ์เครื่องจักรชำรุด มีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ปลอดภัย และ 3) สาเหตุที่เกิดจากดวงชะตา เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุเพียงร้อยละ 2 เป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาตินอกเหนือการควบคุม เช่น การเกิดพายุ น้ำท่วม ไฟป่า ดังนั้นการป้องกันการเกิดอันตรายตามแนวคิดของ Heinrich คือ การตัดขั้นตอนเริ่มต้นออก แล้วปัญหาการเกิดอันตรายก็จะไม่เกิดขึ้น เมื่อพิจารณาทุกขั้นตอนแล้ว พบว่าขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนที่แก้ไขได้ยากและใช้เวลานานมาก แต่ขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นตอนที่แก้ไขได้ง่ายกว่า ถ้ามีการจัดการควบคุมที่ดีและได้ปฏิบัติอย่างจริงจังจนถือเป็นหลักปฏิบัติโดยทั่วไป

ภาพประกอบ 2 โดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุ

3.4 พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

พณิชกร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม (2551) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน คือ ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียน ในการป้องกัน และหลีกเลี่ยง เพื่อให้ปราศจากอันตราย หรือบาดเจ็บ ซึ่งพฤติกรรมความปลอดภัย ประกอบไปด้วย

1) พฤติกรรมความปลอดภัยในโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียน ในการป้องกันตัวและหลีกเลี่ยงเพื่อให้ปราศจากอันตรายหรือบาดเจ็บ ในขณะที่นักเรียนอยู่ในโรงเรียน

2) พฤติกรรมความปลอดภัยในการเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนในการป้องกันและหลีกเลี่ยงเพื่อให้ปราศจากอันตราย หรือบาดเจ็บ ในขณะที่นักเรียนเดินทางไปกลับระหว่างบ้านและโรงเรียน

3) พฤติกรรมความปลอดภัยในบ้าน หมายถึง ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนในการป้องกัน และหลีกเลี่ยงเพื่อให้ปราศจากอันตรายในขณะที่นักเรียนอยู่ที่บ้าน

วิทยา อยู่สุข (2555) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัยจะเกิดขึ้นได้ต้องมีปัจจัยหลายประการด้วยกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ปัจจัยที่ช่วยโน้มน้าวบุคคลให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย (Predisposing factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจความเชื่อทัศนคติและค่านิยมของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอนามัยของบุคคล ซึ่งพฤติกรรมนี้เกิดขึ้นจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่มักจะได้รับทั้งในทางตรงและทางอ้อมหรือจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย (Enabling factors) เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการที่บุคคลต่าง ๆ มีโอกาสที่จะใช้บริการหรืออุปกรณ์ รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่และจัดหาไว้ให้ได้อย่างทั่วถึง ได้แก่ สถานพยาบาล แหล่งอาหาร หรืออุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย เป็นต้น

3) ปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างให้เกิดความปลอดภัย (Reinforcing factors) เป็นปัจจัยที่นอกเหนือจากปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ ปัจจัยที่เกิดจากการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ครอบครัว ญาติเพื่อน นายจ้างและบุคลากรอื่น ๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัย โดยการอบรมสั่งสอน กระตุ้นเตือน การชักจูง การเป็นตัวอย่าง การดูแลควบคุม รวมทั้งการส่งเสริมให้เกิดการกระทำหรือ

การปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสมที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพหรือพฤติกรรมอนามัยตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

พัชรา พานทองรักษ์ (2559) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัย หมายถึง การแสดงออกของเด็กซึ่งสะท้อนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย 2 หมวด คือ ความปลอดภัยในบ้านและโรงเรียน และความปลอดภัยจากการใช้ถนน ประกอบด้วย 2 พฤติกรรม ได้แก่ การสื่อสารหรือบอกสาเหตุและลักษณะของอันตรายกับผู้ใหญ่เมื่อพบเห็นอันตราย และการแสดงท่าทางหรือพฤติกรรมหลีกเลี่ยงจากอันตราย วัดโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล

เปมิกา ไทยชัยภูมิ (2562) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัย หมายถึง การแสดงออกด้วยการบอก การขอความช่วยเหลือ การหลีกเลี่ยง วางตัว เล่าถึงปัญหาและการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของความปลอดภัย เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียน ความปลอดภัยในการจราจร ความปลอดภัยในการจราจรทางน้ำ ความปลอดภัยในชุมชน ความปลอดภัยจากการพลัดหลง ความปลอดภัยจากขนมเด็ก และความปลอดภัยในการเล่นของเล่น

ปนัดดา เนินนิล (2563) ได้ให้ความหมายว่า พฤติกรรมความปลอดภัย หมายถึง การแสดงออกของบุคคลทั้งที่สังเกตได้โดยตรง และสังเกตไม่ได้โดยตรง เพื่อให้ตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานะที่ปราศจากความเสี่ยงต่อการเกิดอันตราย การเกิดโรค การบาดเจ็บ พิการ เสียชีวิต

Florio (1979) ได้กล่าวว่า เด็กควรได้รับการเตรียมตัวให้รู้จักกับสถานการณ์ที่อันตรายเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น เด็กต้องได้รับการสอนให้สังเกต เข้าใจ เชื่อมโยงและปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ถ้าครูกระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าและเคารพกฎและผู้รักษากฎหมายเด็กจะมีแนวโน้มให้ความร่วมมือในการพยายามป้องกันอุบัติเหตุ

Berrick and Barth (1992) ได้กล่าวว่า เด็กวัยอนุบาลและวัยรุ่นอาจจำเป็นต้องป้องกันตนเองจากอันตรายต่าง ๆ ได้แก่ 1) อันตรายจากผู้อื่น เช่น การลักพาตัว และ 2) อันตรายจากตนเอง เช่น ความปลอดภัยและการขับรถ ทักษะที่อาจนำมาใช้คือ การป้องกันตนเองและการควบคุมตนเอง ทักษะการปกป้องตนเอง ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ความหมายหรือคำจำกัดความของเหตุการณ์ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของปัญหาและลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น 3) การป้องกันตนเองในสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่ารุนแรงขึ้น 4) การรับมือกับสถานการณ์ด้วยการหลีกเลี่ยง และ 5) การขอความช่วยเหลือด้วยการบอกผู้ใหญ่หรือเล่าช่วงเวลาถูกข่มขู่หรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรง การสอนทักษะการป้องกันและการหลบหนีปัญหาเป็นทักษะการคิดระดับสูงของทักษะการปกป้องตนเอง

การสอนการควบคุมตนเองต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเข้าใจ การป้องกันและการหลบหลีก สิ่งสำคัญที่ต้องเน้นในการสอนการควบคุมตนเอง คือ การมีความรู้และความเข้าใจ เพราะผลเสียที่เกิดขึ้นจากการไม่ควบคุมตนเองในบางเรื่อง เช่น การมีเพศสัมพันธ์ การดื่มสุรา หรือการสูบบุหรี่ แตกต่างจากการถูกลักพาตัวหรือการถูกรถชน เป้าหมายของการควบคุมตนเอง คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น การให้ข้อมูลเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนทัศนคติหรือพฤติกรรมกรรมการควบคุมตนเองของเด็กได้ การฝึกให้เกิดการควบคุมตนเองเป็นเรื่องยาก เพราะเด็กต้องสามารถรับมือกับแรงกดดันที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลอื่นและแรงกดดันภายในตนเอง อันนำไปสู่การหาวิธีหลบเลี่ยงสถานการณ์นั้น โปรแกรมการควบคุมตนเองส่วนใหญ่จึงประกอบด้วยทักษะขั้นพื้นฐาน เช่น การตัดสินใจ การแก้ปัญหา เช่น การมองจากมุมของผู้อื่น และการสร้างทางเลือก เป็นต้น การสื่อสารอย่างมั่นใจ และรับมือจากแรงกดดันจากผู้อื่น การสอนการควบคุมตนเองควรประกอบด้วย การสอนทักษะการป้องกัน การหลบหลีก การคิดหาทางเลือก และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ดังนั้น การสอนทักษะการปกป้องตนเองจึงใช้เวลาและมีการฝึกฝนน้อยกว่าการเรียนรู้ทักษะการควบคุมตนเอง (Berrick & Barth, 1992) การสอนการปกป้องตนเองให้ประสบความสำเร็จจึงไม่เพียงแต่เข้าใจแต่ต้องเข้าใจอย่างละเอียดเพื่อสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

Miltenberger (2008) ได้กล่าวว่า ทักษะความปลอดภัยโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การหลีกเลี่ยงจากอันตรายและการข่มขู่ 2) การแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และ 3) การสื่อสารกับครูหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายเพื่อหาทางแก้ไข (Himle et al., 2004) เด็กต้องได้รับความรู้และสามารถแสดงทักษะความปลอดภัย ได้แก่ หลีกเลี่ยง หลีกหนี และบอกเล่า ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสมผ่านการฝึกฝน การเลียนแบบและการกระตุ้นเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กสามารถแสดงทักษะความปลอดภัยได้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนนั้นจะปรากฏให้เห็นได้ในอนาคตเมื่อเด็กตกอยู่ในอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย เป็นทักษะความปลอดภัยแรกที่เด็กควรทำเมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อันตรายเด็ก ๆ จะต้องหยุดยั้งไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น ไม่เผชิญหน้ากับมือปืน ไม่เปิดประตูกันสระว่ายน้ำ หรือไม่หยิบปืนมาเล่น เป็นต้น หากอันตรายมีสาเหตุมาจากผู้อื่น เช่น การทำร้ายร่างกาย เด็กๆ จะต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่ถูกรังขอ และกล่าวปฏิเสธคำขอนั้น

การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์อันตราย หมายถึง การใช้ร่างกายของตนเองเพื่อหนีจากอันตรายด้วยการวิ่งหนี ซึ่งในสถานการณ์อันตรายต่าง ๆ เด็กเล็กมักใช้เวลานานเพื่อตอบสนองสถานการณ์นั้น หรือไม่แสดงการหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์อันตรายเลย จึงเป็นสาเหตุให้เด็กส่วนใหญ่ได้รับบาดเจ็บจากอันตราย เช่น เมื่อต้องเผชิญหน้ากับมือปืน สิ่งที่ต้องทำคือวิ่งหนีจากสถานการณ์เพื่อไปหาผู้ใหญ่ หรือครู และเด็กจะไม่ได้รับอันตรายจากสถานการณ์นั้น หลังจากเด็กสามารถออกมาจากสถานการณ์นั้นได้แล้ว ตัวเด็กอาจไม่ตกอยู่ในความเสี่ยงจากอันตรายนั้น แต่เด็กคนอื่น ๆ อาจตกอยู่ในสถานการณ์อันตรายนั้น การบอกเล่าสถานการณ์อันตรายกับพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่ทำให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นได้ การบอกเล่าสถานการณ์อันตรายจึงเป็นอีกหนึ่งทักษะความปลอดภัย

จากศึกษาเอกสารสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนซึ่งสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการป้องกันตนเองจากอันตรายและภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ประกอบด้วย 3 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนที่สะท้อนความรู้เกี่ยวกับอันตรายหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุและลักษณะของอันตรายเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น
- 2) การป้องกันตนเองจากอันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียน ในการหลีกเลี่ยงเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย เมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อันตรายนักเรียนจะต้องหยุดยั้งไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง และหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย
- 3) การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนในการขอความช่วยเหลือและบอกเล่าสถานการณ์อันตราย ทำให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นได้

3.5 แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย

Rose (2010) ได้กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัย โดยระบุวิธีส่งเสริมความปลอดภัยส่วนบุคคลสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. สอนให้กล้าแสดงออกและสร้างสภาพแวดล้อมที่เด็กสามารถปฏิเสธได้ ฝึกสถานการณ์ที่เด็กอาจปฏิเสธได้ แสดงให้เด็กเห็นถึงความเคารพเมื่อผู้อื่นปฏิเสธ และวิธีปฏิเสธที่จะเข้าร่วมเกม กิจกรรม หรือสถานการณ์ที่อาจไม่ปลอดภัย
2. เปิดโอกาสให้เด็กสามารถแสดงออกถึงความรู้สึกของตัวเอง แม้ว่าจะไม่สบายใจก็ตาม พุดคุยเรื่องการสัมผัสกับเด็กอธิบายว่าโดยปกติแล้วการสัมผัสจะเป็นไปด้วยความเป็นมิตร

เช่น การกอดจากเพื่อนหรือการตบไหล่จากครู แต่ยังมีสัมผัสบางประเภทที่อาจสร้างความเจ็บปวดได้ เช่น การเตะหรือตี และการสัมผัสบางครั้ง แม้จะไม่ได้ทำให้เจ็บ แต่ก็อาจไม่เป็นที่พอใจ

3. สอนให้เด็กรู้ว่าร่างกายเป็นของพวกเขาโดยใช้คำพูดที่ชัดเจนพร้อมยกตัวอย่างประกอบ

4. สนับสนุนให้เด็กเข้าหาผู้ใหญ่ที่ไว้ใจได้เมื่อรู้สึกไม่ปลอดภัย สร้างข้อกำหนดหรือข้อตกลงเกี่ยวกับการไม่เก็บความลับจากพ่อแม่และครู

5. เด็กควรได้รับการดูแลอยู่เสมอ และสอนให้เด็กรู้ว่าไม่ควรเดินไปไหนคนเดียวและควรถามผู้ดูแลหรือผู้ปกครองก่อนพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จักเสมอ

6. สอนข้อมูลด้านความปลอดภัยแก่เด็กๆ เช่น รู้จักชื่อนามสกุลของตนเอง ชื่อนามสกุลของผู้ปกครอง และหมายเลขโทรศัพท์ เด็กโตสามารถเรียนรู้การใช้โทรศัพท์ และเบอร์โทรศัพท์ที่สำคัญ เช่น ตำรวจ พูดคุยเกี่ยวกับความปลอดภัยในการจราจรและงานของผู้เชี่ยวชาญที่ช่วยให้ผู้คนปลอดภัย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ นักดับเพลิง และผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ

4. ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาของ Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience in the Education Sector (2022) ซึ่งได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดความปลอดภัยในโรงเรียน ปี 2022-2030 ระบุว่า องค์ประกอบของความปลอดภัยในโรงเรียนมีรากฐานมาจากระบบและนโยบายที่จำเป็นในการสนับสนุนสิทธิเด็ก ความยั่งยืน และความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นตัวของระบบ เพื่อปกป้องความปลอดภัย สุขภาพ และความเป็นอยู่ที่ดี โดยเชื่อมโยงกับองค์ประกอบของความปลอดภัย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย (Safer Learning Facilities) มุ่งเน้นที่การรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อมโดยรอบ ครอบคลุมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนใหม่และที่มีอยู่แล้ว รวมถึงการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนและการจัดการความต่อเนื่องทางการศึกษา (School Safety and Educational Continuity Management) มุ่งเน้นที่การจัดการความปลอดภัยของโรงเรียนเน้นการวางแผนที่เน้นความเท่าเทียมสำหรับสุขภาพ ปลอดภัย และความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กเพื่อความต่อเนื่องทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอันตรายและความเสี่ยงทุกประเภทต่อเด็กและบุคลากรในภาคการศึกษา และ 3)

ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นคืนสภาพ (Risk Reduction & Resilience Education) มุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยงทั้งหมด โดยมุ่งปกป้องสิทธิเด็กและความยืดหยุ่นในภาคการศึกษา ผ่านการลดความเสี่ยง การเตรียมพร้อมในการตอบสนอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการรับมือในระดับบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงที่พวกเขาเผชิญ นอกจากนี้ Unicef in West Bengal (2018) ได้กล่าวถึง โปรแกรมความปลอดภัยของโรงเรียน ซึ่งเป็นคู่มือเกี่ยวกับความปลอดภัยของเด็กที่ออกโดยกระทรวงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (MHRD) รัฐบาลอินเดีย โดยสรุปการดำเนินการภายใต้เสาหลัก 3 ประการ ได้แก่ 1) สิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัยและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ 2) การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในโรงเรียน และ 3) การปกป้องเด็กจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ได้ระบุกรอบแนวคิดความปลอดภัยรอบด้านในโรงเรียนซึ่งประกอบด้วยสามเสาหลัก (Three Pillars) ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย 2) ด้านการบริหารจัดการภัยพิบัติในสถานศึกษา 3) ด้านการลดความเสี่ยงและการรู้รับปรับตัวจากภัยพิบัติ ดังนั้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปองค์ประกอบของความปลอดภัยในสถานศึกษาได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในโรงเรียนที่ปลอดภัย 2) ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการความต่อเนื่องทางการศึกษา และ 3) ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นคืนสภาพ

4.1 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ มีนักวิชาการได้อธิบายถึงความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดย Moore et al. (2020) ได้ระบุถึงความสำคัญของความปลอดภัยไว้ว่า ความปลอดภัยเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อมที่สร้างความรู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี และ Department of School Education & Literacy (2021) ได้ให้ความหมายของคำว่า ความปลอดภัยไว้ว่า หมายถึง สภาวะที่มีการควบคุมอันตรายและสิ่งนำไปสู่อันตรายทางร่างกาย จิตใจ หรือวัตถุ เพื่อรักษาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลและชุมชน โดยเป็นเงื่อนไขที่สร้างขึ้นโดยใช้มาตรการในการประสานงานกับบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้สิ่งแวดล้อมปราศจากอาชญากรรม ความรุนแรง และการบาดเจ็บ และได้ให้ความหมายของความปลอดภัยในสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก ตั้งแต่การเดินทางจาก

บ้านไปโรงเรียนจนถึงเมื่อเด็กกลับจากโรงเรียน สอดคล้องกับ National Disaster Management Authority (2016) ที่กล่าวว่า ความปลอดภัยในโรงเรียนคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กโดยเริ่มจากบ้านไปโรงเรียนตลอดจนกลับจากโรงเรียน ซึ่งรวมถึงความปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากธรรมชาติ จากแหล่งกำเนิดทางธรณีวิทยาหรือสภาพภูมิอากาศ ความเสี่ยงที่มนุษย์สร้างขึ้น โรคระบาด ความรุนแรง ตลอดจนการเกิดไฟไหม้ การชนส่ง และเหตุฉุกเฉินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลเสียต่อชีวิตและเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพทางร่างกายของเด็ก และ Garvis and Pendergast (2020) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ และสุขภาพจิตที่ดีของเด็ก ทำให้ได้มีอิสระในการตัดสินใจและทำสิ่งต่างๆ โดยนักศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กในความดูแลของพวกเขาให้ปลอดภัย รวมถึงพัฒนากลยุทธ์เพื่อเตรียมการสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง การป้องกันการบาดเจ็บ ช่วยให้เด็กปลอดภัย และลดความเสี่ยง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัย และช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ

นอกจากนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดย Rusticus et al. (2023) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา สังคม วัฒนธรรม และทางกายภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้เชิงบวกและมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจและความสำเร็จของผู้เรียน และ Kellough and Jarolimek (2007) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนอยู่เสมอ ทั้งในเวลาที่กำหนดและไม่ได้กำหนดไว้ ทั้งโดยผู้ตัวหรือไม่รู้ตัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ เสียง ล้วนส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ การสอนและการจัดการห้องเรียนของครู ซึ่งส่งผลในกระบวนการเรียนรู้และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา (Psychological Environment) หมายถึง สิ่งเร้าที่ส่งผลต่อจิตใจของผู้เรียนในโรงเรียน ตัวอย่างเช่นทัศนคติของครูที่มีต่อผู้เรียนจะทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนทำหรือไม่ทำบางสิ่งบางอย่างในโรงเรียน สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยามีอิทธิพลต่อผู้เรียนและต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคาดหวังต่อความประพฤติ ลักษณะของกลไกการให้รางวัลและการลงโทษ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ฯลฯ มีอิทธิพลต่อผู้เรียนเช่นเดียวกับกระบวนการเรียนรู้ เช่น สถานการณ์ในโรงเรียนที่ผู้เรียนถูกกักขังในสถานการณ์ที่คุกคาม สถานการณ์ดังกล่าวจะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความวิตกกังวล ความวิตกกังวลอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การหนีการทดสอบ การตำหนิครู

การประพุดิผิดในหน้าที่การงานและอื่นๆ ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่สร้างขึ้นในโรงเรียน จะมีผลกระทบต่อผู้เรียนและ 3) สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) ในสังคม โรงเรียน ผู้เรียนต่างมีส่วนร่วมในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อผู้เรียนและการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเรียนรู้และฝึกฝนเกี่ยวกับคุณธรรมทางสังคม เช่น ความร่วมมือ การเสียสละ และความภาคภูมิใจ ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องกับกลุ่ม ความสัมพันธ์ที่ดีช่วยพัฒนาความมั่นคง ความไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่ง การเคารพตนเอง และการยอมรับตนเองในหมู่ผู้เรียน และสร้างสภาพแวดล้อมเชิงบวกก่อให้เกิดกระบวนการของ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย มีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้อย่างแข็งขัน และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนรับรู้ถึงความแตกต่าง ของแต่ละบุคคลในด้านความสามารถ ภูมิหลัง วัฒนธรรม และประสบการณ์ได้รับการให้ ความสำคัญ เคารพและปรับให้เข้ากับงานและบริบทการเรียนรู้ ส่งผลต่อระดับแรงจูงใจและ ความสำเร็จของผู้เรียน สอดคล้องกับ Waldman (2016) ได้เสนอไว้ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกถึงการได้รับการต้อนรับ การสนับสนุน และได้รับความ เคารพ 2) การมีส่วนร่วม (Engagement) หมายถึง แนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อปรับ คำแนะนำให้เหมาะกับจุดแข็งและความต้องการรายบุคคลของผู้เรียน และได้มีส่วนร่วมในเนื้อหาที่ ทำทายและเน้นวิชาการ การเรียนรู้ที่ได้รับการปรับหรือเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของ แต่ละบุคคล จะช่วยพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการทำงานร่วมกัน 3) การมีปฏิสัมพันธ์ (Connectedness) หมายถึง การที่นักเรียนรู้สึกผูกพัน กับครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียนคนอื่นๆ โรงเรียนสามารถฝังความสัมพันธ์เหล่านี้ได้โดยการมุ่งเน้นไป ที่การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน (SEL) ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการจัดการ อารมณ์ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ และ 4) การสนับสนุน (Support) หมายถึง การที่นักเรียน ต้องรู้สึกได้รับการสนับสนุนจากทุกคนที่มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้บริหาร ครอบครัว และสมาชิกในชุมชน ฝ่ายเหล่านี้ควรแบ่งปันความเข้าใจว่าบรรยากาศการ เรียนรู้เชิงบวกในชั้นเรียนมีลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมาย ร่วมกันนี้ได้ พวกเขาควรมีส่วนร่วมในงานปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนผ่านการสร้างความ ร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความ ปลอดภัยในสถานศึกษาและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีข้อค้นพบว่าความปลอดภัยใน สถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดย ประวีณา โภควณิช (2559) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่าแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ (1) ด้านภูมิทัศน์ จัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็น พิเศษ (2) ด้านความปลอดภัย จัดให้มีสัญญาณไฟ สัญญาณกริ่ง บ้ายข้อความสัญลักษณ์เพื่อเตือนสิ่งที่เป็นอันตรายจุดที่ห้าม (3) ด้านอาคารสถานที่ จัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ (4) ด้านการบริหารจัดการ บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมด้านการจัดสภาพแวดล้อม (5) ด้านการเรียนการสอน จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอกับการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ตามลำดับสอดคล้องกับ ศุภร ธนะภาณู (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการพัฒนากลุ่มความปลอดภัยในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการทำงานร่วมกันของผู้รับผิดชอบ 2) ด้านการค้นหาปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สมุดบันทึกในการค้นหาปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บด้วยวิธีการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นประจำ 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านระบบคุ้มครองเด็ก ด้านการเดินทางไปกลับ ด้านกิจกรรมการเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมความปลอดภัย ด้านหลักสูตรความปลอดภัย และด้านแผนฉุกเฉินในโรงเรียน และ 4) ด้านนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และ Smith (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความปลอดภัยในโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระบุข้อกังวลด้านความปลอดภัยของครูและนักเรียนของโรงเรียน 2) กำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความปลอดภัย 3) กำหนดวิธีการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความปลอดภัย และ 4) กำหนดวิธีการประเมินผล ประสิทธิภาพของกลยุทธ์ในการส่งเสริมความปลอดภัย โดยมีสมมติฐานการวิจัย คือ ความปลอดภัยในโรงเรียนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ได้ศึกษากับนักเรียนจำนวน 50 คน ครูจำนวน 25 คน และผู้บริหารจำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และรวบรวมข้อมูลผ่านการสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน บุคลากร และผู้บริหารเห็นด้วยกับปัญหาด้านความปลอดภัย โดยทั้ง 3 กลุ่มแนะนำให้มีการปรับปรุงการดูแลโถงทางเดินและการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระเป๋าน้ำร้อน มีการเสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงความ

ปลอดภัยในโรงเรียน และข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียนมีผลต่อสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และการทำให้โรงเรียนปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ต้องอาศัยการทำงาน ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปได้ ว่าความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

4.2 ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย ของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ มีนักวิชาการได้อธิบายถึง ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดย เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ (2557) กล่าวว่าในการสอนสวัสดิศึกษาหรือความปลอดภัย ควรเน้น พฤติกรรมความปลอดภัย ทั้งในด้านความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับ Marotz (2020) ได้กล่าวถึงแนวทางในการเสริมสร้างความปลอดภัยโดยใช้มาตรการป้องกันการ บาดเจ็บในเด็กไว้ ดังนี้ 1) วางแผนการเลือกอุปกรณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก ต้อง คำนึงถึงความสามารถตามพัฒนาการของเด็กและส่งเสริมให้เกิดทักษะใหม่อย่างปลอดภัย 2) กำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติด้านความปลอดภัย คือ ข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง กับสวัสดิภาพของเด็กแต่ละคนหรือความปลอดภัยของกลุ่ม และการเคารพทรัพย์สินที่ใช้ร่วมกัน เป็นแนวปฏิบัติจะระบุสิ่งที่ไม่ควรทำ โดยกำหนดขึ้นบนพื้นฐานของความคาดหวังที่ เหมาะสมตามพัฒนาการ โดยครูสามารถส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็กโดยระบุแนวทาง ความปลอดภัยในเชิงบวก หลีกเลี่ยงการใช้คำว่า “อย่า” “ไม่” หรือ “ห้าม” ยกเว้นเมื่อเด็กอยู่ใน สถานการณ์ฉุกเฉินที่อันตรายและต้องห้ามทันที โดยควรเขียนสิ่งที่ควรปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนและ เรียบง่ายที่เด็กเล็กสามารถเข้าใจได้ เมื่อเด็กได้รับคำอธิบายสั้นๆ เกี่ยวกับสิ่งที่ควรปฏิบัติ พวกเขา มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามมากขึ้น 3) การชี้แนะเรื่องความปลอดภัย ครอบครัวและครูจะมีบทบาท ในการกำกับดูแล ชี้แนะเรื่องความปลอดภัย เนื่องจากเด็กยังต้องพึ่งพาคำแนะนำจากผู้ใหญ่และ เรียนรู้พฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสม ในกรณีที่เด็กมีความก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมที่อาจ ก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่น ครูมีหน้าที่ดูแลเด็กเหล่านี้อย่างใกล้ชิดมากขึ้นและปกป้อง เด็กคนอื่นๆ จากอันตราย 4) การจัดการศึกษาเรื่องความปลอดภัย เด็กสามารถเริ่มเรียนรู้ พฤติกรรมที่ปลอดภัยได้ทันทีที่เข้าใจความหมายของคำ ยิ่งเด็กเรียนรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยได้เร็วเท่าไรพวกเขาจะยิ่งพัฒนาทัศนคติที่นำไปสู่รูปแบบพฤติกรรมที่ปลอดภัยไปตลอดชีวิต

นอกจากนั้น มีนักวิชาการได้อธิบายถึงพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนโดย (Florio, 1979) กล่าวว่า เด็กควรได้รับการเตรียมตัวให้รู้จักกับสถานการณ์ที่อันตราย เพื่อพัฒนาทักษะและ

ความรู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น เด็กต้องได้รับการสอนให้สังเกต เข้าใจ เชื่อมโยง และปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ถ้าครูกระตุ้นให้เด็กเห็นคุณค่าและเคารพกฎและผู้รักษากฎหมายเด็กจะมีแนวโน้มให้ความร่วมมือในการพยายามป้องกันอุบัติเหตุ สอดคล้องกับ Himle et al. (2004) ที่กล่าวว่าเด็กต้องได้รับความรู้ และสามารถแสดงทักษะความปลอดภัย ได้แก่ หลีกเลียง หลีกหนี และบอกเล่า ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสมผ่านการฝึกฝน การเลียนแบบ และการกระตุ้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมความปลอดภัยได้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนนั้นจะปรากฏให้เห็นได้ในอนาคตเมื่อเด็กตกอยู่ในอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Miltenberger (2008) ที่กล่าวว่าทักษะความปลอดภัยโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การหลีกเลียงจากอันตราย และการข่มขู่ 2) การแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกหนีจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และ 3) การสื่อสารกับครูหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายเพื่อหาทางแก้ไข ส่วน Berrick and Barth (1992) กล่าวว่า เด็กวัยอนุบาลและวัยรุ่นจำเป็นต้องมีทักษะการป้องกันตนเองจากอันตรายต่างๆ ทั้งเกิดจากตนเองและเกิดจากผู้อื่น ประกอบด้วย 1) ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ความหมายหรือคำจำกัดความของเหตุการณ์ 2) ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของปัญหาและลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น 3) การป้องกันตนเองในสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่ารุนแรงขึ้น 4) การรับมือกับสถานการณ์ด้วยการหลีกเลียง และ 5) การขอความช่วยเหลือด้วยการบอกผู้ใหญ่หรือเล่าช่วงเวลาถูกข่มขู่หรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในสถานศึกษาและพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน มีข้อค้นพบว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดย เปมิกา ไทยชัยภูมิ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การดูแลและปกป้องคุ้มครอง และการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ทั้งนี้ ได้ศึกษากับครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดูแลและปกป้องคุ้มครอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ตามลำดับ สอดคล้องกับ Lee et al. (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของ

นักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของการศึกษาจัดการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ทั้งนี้ ได้ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 262 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา S ที่ตั้งอยู่ในเมืองอันหยาง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 มีการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนแก่ทั้งเด็กและผู้ปกครอง กลุ่มทดลองที่ 2 ให้การศึกษาด้านความปลอดภัยแก่เด็กเท่านั้น และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 มีคะแนนกิจกรรมความปลอดภัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งกิจกรรมความปลอดภัยในห้องเรียน นอกห้องเรียน และความปลอดภัยด้านจราจร จึงสรุปได้ว่า การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประถมนั้นมีประสิทธิภาพมากในการเป็นประกันว่าเด็กจะได้รับการคุ้มครองจากอุบัติเหตุในโรงเรียนและการจราจร นอกจากนี้การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการจัดโปรแกรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยแก่ผู้ปกครอง ดังนั้นควรให้การศึกษาด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบแก่เด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้

จากการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ประวีณา โภควณิช (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการดำเนินงานปัจจุบันและสภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี 2) เสนอแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพการดำเนินงานที่พึงประสงค์ของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านภูมิทัศน์ จัดให้มีสนามกีฬา สนามเด็กเล่นสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ 2) ด้านความปลอดภัย จัดให้มีสัญญาณไฟสัญญาณกริ่ง บ้ายข้อความสัญลักษณ์เพื่อเตือนสิ่งที่เป็นอันตรายจุดที่ห้าม 3) ด้านอาคารสถานที่

จัดให้มีห้องน้ำสำหรับคนพิการ 4) ด้านการบริหารจัดการ บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมด้านการจัดสภาพแวดล้อม 5) ด้านการเรียนการสอน จัดให้มีสื่อการเรียนการสอนเพียงพอกับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล และ 6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ตามลำดับ

พัชรา พานทองรักษ์ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลก่อนและหลังการทดลอง 2) ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมที่มีต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้เทคนิคละครกับกลุ่มควบคุมที่ใช้การจัดกิจกรรมแบบปกติ และ 3) ศึกษาความคงทนของพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละคร กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนเทศบาล 5 (บ้านศรีบุญเรือง) สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดลำปาง จำนวน 32 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 16 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 16 คน การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสองกลุ่มวัดหลายครั้งแบบอนุกรมเวลา โดยผู้วิจัยสร้างกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครจำนวน 50 แผน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ ขั้นที่ 3 ฝึกฝนผ่านการแสดง และขั้นที่ 4 สรุปการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความปลอดภัยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) หลังการทดลองกลุ่มทดลองมีความคงทนของพฤติกรรมความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ช่อจิต หนึ่งศิริ, เพลินพิศ สุวรรณอำไพ, อรวรรณ แก้วบุญชู, พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ, และ แอนน์ จิระพงษ์สุวรรณ. (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายวิชาชีพ โรงเรียนจิตรลดา(วิชาชีพ) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสายวิชาชีพมีคะแนนรวมด้านพฤติกรรมความปลอดภัยอยู่ในระดับสูง การรับรู้บรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง คะแนนรวมด้านแรงจูงใจด้านความปลอดภัยในระดับสูงที่สุด และคะแนนรวมด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในระดับสูง โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความปลอดภัย บรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านความรู้เรื่องความปลอดภัย ระดับชั้นปี การศึกษา และเพศ สามารถทำนายพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายอาชีพ ได้ร้อยละ 35

โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายอาชีพได้ดีที่สุด คือ แรงจูงใจด้านความปลอดภัย

จิตตานันท์ สุพรหมอินทร์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และกลยุทธ์การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 และ 3) พัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 29 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพ องค์ประกอบที่ 2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านจิตภาพ องค์ประกอบที่ 3 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านสังคม และองค์ประกอบที่ 4 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) สภาพปัจจุบันการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลยุทธ์การจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา คือ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา การพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และจัดศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับชุมชน 3) แนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา คือ ระดมความคิดเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ ประชุมปรึกษาหารือและช่วยกันวางแผนพัฒนา ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน มีการส่งเสริมการจัดบรรยากาศของชั้นเรียนให้เปรียบเสมือนกลุ่มของสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพิเศษ ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกๆ ด้าน มีการส่งเสริมระบุดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมให้ครูสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น เต็มไปด้วยความรัก และความเข้าใจระหว่างครูกับนักเรียน มีการส่งเสริมการจัดทำระบบสารสนเทศให้มีคุณภาพและทันสมัย การประยุกต์ใช้ ICT เพื่อการบริหารจัดการพัฒนาและสรรหาบุคลากรด้าน ICT

กิตติยา โพธิสาเกตุด (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเอกชน สังกัดอัครสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง โดยมีวัตถุประสงค์

เพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบและตัวชี้วัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเอกชน 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายใน สถานศึกษาเอกชน และ 3) พัฒนาแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา เอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา กล่าวคือ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ เช่น อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ครูภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ส่งผลถึงลักษณะที่ดีได้แก่ ความร่มรื่น สุขลักษณะ ความสวยงาม ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ความสะดวก เป็นต้น สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งเร้าที่นำไปสู่พฤติกรรม สถานการณ์ เหตุการณ์ และคุณลักษณะอันก่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการเรียนรู้ ดังนั้นการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ กิจกรรมที่ ดำเนินการ ได้แก่การปรับสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองให้ มากที่สุด และสามารถใช้เวลาที่เหลืออยู่ทำกิจกรรมของตนเองในห้องเรียน การจัดบริเวณใน โรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสนับสนุน และการจัดศูนย์วิทยากรให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ หลากหลายนอกเหนือจากหลักสูตร

สุชีรา ใจหวัง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัย การจัดบริการความปลอดภัยในโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษา ครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันจะมีการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ ครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า หรือเท่ากับ 10 ปี จะมีการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนสวัสดีศึกษาสูงกว่าครูในโรงเรียนมัธยมที่มีประสบการณ์มากกว่า 11 ปีขึ้นไป

เปมิกา ไทยชัยภูมิ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย การดูแลและปกป้องคุ้มครอง และการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดูแลและปกป้องคุ้มครอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ตามลำดับ

กฤษฎา ก้อสละ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี 2) ศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี พบว่า สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ควรปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียน แหล่งเรียนรู้ให้พร้อมใช้งาน เชื้อต่อการเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณมาสร้างแหล่งเรียนรู้ทางด้านเทคโนโลยี และควรให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาอาคารสถานที่ของโรงเรียน ตามลำดับ สภาพแวดล้อมด้านการจัดการเรียนการสอน ควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอน การยึดชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นหลักในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการคิดเชิงระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ ค้นพบตนเอง และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย สภาพแวดล้อมด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน ควรจัดกิจกรรมเสริมทางด้านวิชาการ ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่มอย่างหลากหลายและเปลี่ยนกลุ่ม สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน

ศุภร ณะภาณู (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาล เอกชน จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน และ 2) ศึกษาความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการพัฒนากลุ่มความปลอดภัยในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการทำงานร่วมกันของผู้รับผิดชอบ 2) ด้านการค้นหาคำปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สมุดบันทึกในการค้นหาคำปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บด้วยวิธีการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นประจำ 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านระบบคุ้มครองเด็ก ด้านการเดินทางไปกลับ ด้านกิจกรรมการเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมความปลอดภัย ด้านหลักสูตรความปลอดภัย และด้านแผนฉุกเฉินในโรงเรียน และ 4) ด้านนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษาพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Lee et al. (2006) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของการศึกษาจัดการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ทั้งนี้ ได้ศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 262 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา S ที่ตั้งอยู่ในเมืองอันหยาง โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม สำหรับกลุ่มทดลองที่ 1 มีการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนแก่ทั้งเด็กและผู้ปกครอง กลุ่มทดลองที่ 2 ให้การศึกษาด้านความปลอดภัยแก่เด็กเท่านั้น และกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 มีคะแนนกิจกรรมความปลอดภัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งกิจกรรมความปลอดภัยในห้องเรียน นอกห้องเรียน และความปลอดภัยด้านจรรยา จึงสรุปได้ว่า การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประถมนั้นมีประสิทธิภาพมากในการเป็นประกันว่าเด็กจะได้รับการคุ้มครองจากอุบัติเหตุในโรงเรียนและการจรรยา นอกจากนี้การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการจัดโปรแกรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยแก่ผู้ปกครอง ดังนั้นควรให้การศึกษาด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบแก่เด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้

Smith (2002) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความปลอดภัยในโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ระบุข้อกังวลด้านความปลอดภัยของครูและนักเรียนของโรงเรียน 2) กำหนดกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความปลอดภัย 3) กำหนดวิธีการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมความปลอดภัย และ 4) กำหนดวิธีการประเมินผลประสิทธิผลของกลยุทธ์ในการส่งเสริมความปลอดภัย โดยมีสมมติฐานการวิจัย

คือ ความปลอดภัยในโรงเรียนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งนี้ ได้ศึกษากับนักเรียนจำนวน 50 คน ครูจำนวน 25 คน และผู้บริหารจำนวน 3 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และรวบรวมข้อมูลผ่านการสำรวจ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน บุคลากร และผู้บริหารเห็นด้วยกับปัญหา ด้านความปลอดภัย โดยทั้ง 3 กลุ่มแนะนำให้มีการปรับปรุงการดูแลโถงทางเดินและการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระเป๋าหนังสือ มีการเสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในโรงเรียน และข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียนมีผลต่อสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ และการทำให้โรงเรียนปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ต้องอาศัยการทำงาน ร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

Vicario (2012) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในโรงเรียนใน คาทาลัน ประเทศสเปน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุและวิเคราะห์การบริหารจัดการความปลอดภัย ในโรงเรียน ทั้งนี้ได้ศึกษากับผู้บริหารจำนวน 14 คน และครูจำนวน 12 คน จากโรงเรียนรัฐบาล 14 แห่ง และการทำกลุ่มสนทนาร่วมกับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เพื่อหาหรือเกี่ยวกับข้อค้นพบจาก งานวิจัย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารทุกคนตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนที่มีต่อการดูแลรักษา ความปลอดภัยในสถานศึกษา แต่ในความเห็นของผู้เชี่ยวชาญบางคนยังพบว่าเป็นการระบุถึง อย่างกว้างๆ และความรับผิดชอบของผู้บริหารในเรื่องนี้ยังไม่ปรากฏชัดเจน บางส่วนที่ไม่ได้กระทำ ตามบทบาทหน้าที่ดังกล่าว และไม่ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างแน่ชัด ขาดการ ประสานความร่วมมือไปยังทุกคนในโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ อีกทั้ง ยังพบว่า การบริหารความปลอดภัยในสถานศึกษา ต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญ คือ การสนับสนุน ด้านการบริหารจัดการอย่างเพียงพอ การเพิ่มเวลาและทรัพยากร และการยกระดับการฝึกอบรม คณะทำงานหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Alolah et al. (2014) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยในสถานศึกษาของรัฐในประเทศ ซาอุดีอาระเบีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาวิธีการในการวัดประสิทธิภาพความปลอดภัยใน โรงเรียน โดยใช้กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดประสิทธิภาพด้านความปลอดภัย ซึ่งตัวชี้วัดได้ผ่านการ พิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษจำนวน 18 คน และได้รับการพิจารณาจัดอันดับและ คัดเลือกตัวชี้วัด 79 รายการที่ใช้ในกรอบแนวคิด โดยครู ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ กระทรวงศึกษาธิการ โดยผลการวิจัยพบว่า ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงเรียนมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการความปลอดภัยและความเป็นผู้นำ 2) การเรียนรู้และการฝึกอบรม ด้านความปลอดภัย 3) นโยบาย ขั้นตอน และกระบวนการด้านความปลอดภัย 4) วัฒนธรรมความ ปลอดภัยในการทำงาน และ 5) การดำเนินการด้านความปลอดภัย โดยประเด็นสำคัญดังกล่าวมี

ความสัมพันธ์กัน คือ 1) การจัดการความปลอดภัยและความเป็นผู้นำมีผลต่อการเรียนรู้และการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย 2) นโยบายความปลอดภัย ขั้นตอนและกระบวนการ การเรียนรู้และการฝึกอบรมด้านความปลอดภัย มีผลอย่างมากต่อวัฒนธรรมความปลอดภัยในการทำงาน และ 3) วัฒนธรรมความปลอดภัยในการทำงานมีผลต่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของโรงเรียน

Konaki (2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้งของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาอนุบาลเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัย ทั้งนี้ได้ศึกษากับครูอนุบาลจำนวน 8 คนในโรงเรียนเอกชน 4 แห่ง และโรงเรียนรัฐบาล 4 แห่ง ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุที่สำคัญที่สุดเกิดจากการออกแบบโรงเรียนที่ไม่เหมาะสม โดยพบว่าสภาพปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน ประกอบด้วย ความปลอดภัยภายในอาคาร เช่น บันได ประตูเหล็ก รั้วเหล็ก พื้นคอนกรีต รวมทั้งการไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณประตู และปัญหาด้านความปลอดภัยภายนอก เช่น สวน สนามเด็กเล่น รวมทั้งความปลอดภัยของรถโรงเรียน การจดทะเบียนรถ สภาพรถ มาตรการการคาดเข็มขัดนิรภัย และผู้ดูแลรถโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กทั้งสิ้น

Mwoma et al. (2018) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการด้านความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลนอกระบบในมณฑลเมืองไนโรบีเคนยา ทั้งนี้ได้ศึกษากับโรงเรียนอนุบาล 54 แห่ง โดยมีครูใหญ่/ผู้จัดการ 54 คน ครูอนุบาล 78 คน และเจ้าหน้าที่การศึกษา 4 คน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนอนุบาลนอกระบบ ซึ่งเด็กส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเป็นเด็กในชุมชนแออัดที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่ำกำลังประสบปัญหาด้านความปลอดภัย ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพที่ไม่เหมาะสม การขาดพื้นที่เล่นและอุปกรณ์กลางแจ้ง ห้องเรียนแออัด และบริเวณโรงเรียนไม่มีรั้วกัน การรับ-ส่งเด็ก และอื่นๆ ได้แก่ ความปลอดภัยของโรงเรียนความพร้อมของอุปกรณ์ดับเพลิงและชุดปฐมพยาบาล น้ำและสุขอนามัย ตลอดจนโครงการเลี้ยงอาหารในโรงเรียน โดยมีข้อเสนอแนะว่ารัฐบาลมณฑลร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรสร้างโรงเรียนอนุบาลต้นแบบในการบริบทของโรงเรียนนอกระบบที่มีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและควรมีการตรวจสอบโรงเรียนอนุบาลเป็นประจำ เพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยอย่างเหมาะสม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,855 คน จาก 102 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 320 คน โดยได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (Strata) จากนั้นสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละสถานศึกษา ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	28	258	44
ขนาดกลาง	54	650	112

ตาราง 1 (ต่อ)

ขนาดสถานศึกษา	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขนาดใหญ่	18	768	132
ขนาดใหญ่พิเศษ	2	179	32
รวม	102	1,855	320

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นลักษณะแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา 2) ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และ 3) ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (สุวิมล ติรพานันท์, 2557) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ

คือ 1) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ 2) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ และ 3) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (สุวิมล ตีรกาพันธ์, 2557) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกมาเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย 2) การป้องกันตนเองจากอันตราย และ 3) การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (สุวิมล ตีรกาพันธ์, 2557) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถาม ดังนี้

- 5 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาค่าคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

3.3 กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามศัพท์เฉพาะตามลักษณะที่ต้องการวัด

3.4 ร่างแบบสอบถาม โดยการเขียนข้อความให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของคำนิยามศัพท์เฉพาะ

3.5 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อและเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 เป็นเกณฑ์ที่ยอมรับได้

3.7 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโทพิจารณาอีกครั้ง

3.8 นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา เท่ากับ .964 แบบสอบถามตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เท่ากับ .955 แบบสอบถามตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน เท่ากับ .922 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .979

3.9 จัดทำแบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จากครูในแต่ละสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามทั้งทางไปรษณีย์, แบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ และเดินทางด้วยตนเองไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 102 โรงเรียน และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับคืน โดยผู้วิจัยได้กำหนดการตั้งค่าแบบฟอร์มอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการตอบแบบสอบถามในกรณีและผู้ตอบแบบสอบถาม

กรอกข้อมูลไม่ครบตามจำนวนข้อ และติดตามการส่งแบบสอบถามกลับคืน ได้กลับมาคิดเป็นร้อยละ 100

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และสถิติอ้างอิงเพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน ตามในตัวอย่าง

5.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบทั้ง ตอนที่ 1 ตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาโดยใช้การคำนวณความถี่และค่าร้อยละ

5.3 วิเคราะห์ระดับของความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.50 - 5.00 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษาอยู่ระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์ระดับของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.50 - 5.00 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้อยู่ระดับน้อยที่สุด

5.5 วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นรายด้านและรายข้อ โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.50 - 5.00 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนอยู่ระดับน้อยที่สุด

5.6 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

สูงกว่า .90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

.71 - .90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

.30 - .70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่า .30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5.7 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560)

สูงกว่า .90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

.71 - .90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

.30 - .70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ต่ำกว่า .30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

5.8 วิเคราะห์ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis-Enter Method)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

6.1.1 หาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00

6.1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990) กำหนดค่า $r \geq .7$

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.2.1 สถิติพื้นฐาน

6.2.1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)

6.2.1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

6.2.1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.2.1.4 การแจกแจงความถี่ (Frequency)

6.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

6.2.2.1 สถิติวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

6.2.2.2 สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis-Enter Method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
SE_{est}	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
p-value	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญ
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
W	แทน	คะแนนของความปลอดภัยในสถานศึกษา
W_1	แทน	คะแนนของด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา
W_2	แทน	คะแนนของด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา

W_3	แทน	คะแนนของด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา
X	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้
X_1	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ
X_2	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ
X_3	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม
Y	แทน	คะแนนของพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน
Y_1	แทน	คะแนนของการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย
Y_2	แทน	คะแนนของการป้องกันตนเองจากอันตราย
Y_3	แทน	คะแนนของการสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย
\hat{X}	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ได้จากสมการพยากรณ์
ในรูปแบบคะแนนดิบ		
\hat{Z}_1	แทน	คะแนนของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ได้จากสมการพยากรณ์
ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน		
\hat{Y}	แทน	คะแนนของพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนที่ได้จากสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ
\hat{Z}_2	แทน	คะแนนของพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนที่ได้จากสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยายเป็นความเรียง โดยมีรายละเอียดแบ่งออกเป็นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และค่าร้อยละ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	103	32.19
หญิง	196	61.25
LGBTQ+	21	6.56
ไม่ระบุ	-	-
รวม	320	100
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	110	34.38
31 - 40 ปี	149	46.56
41 - 50 ปี	42	13.12
51 ปีขึ้นไป	19	5.94
รวม	320	100
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	179	55.94
ปริญญาโท	137	42.81
ปริญญาเอก	4	1.25
รวม	320	100
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	44	13.75
ขนาดกลาง	114	35.62
ขนาดใหญ่	131	40.94
ขนาดใหญ่พิเศษ	31	9.69
รวม	320	100

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา		
1 - 5 ปี	124	38.75
6 - 10 ปี	143	44.69
11 - 15 ปี	29	9.06
16 ปีขึ้นไป	24	7.50
รวม	320	100

จากตาราง 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 61.25 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 32.19 และเป็นเพศทางเลือก (LGBTQ+) จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.56

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 46.56 รองลงมาอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 34.38 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 และมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.94

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 55.94 รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 42.81 และระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 40.94 รองลงมาอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 35.62 สถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 13.75 และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 9.69

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาเป็นเวลา 6 - 10 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 44.69 รองลงมาเป็นเวลา 1 - 5 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75 เป็นเวลา 11 - 15 ปี จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.06 และเป็นเวลา 16 ปีขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

2.1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวม รายด้าน และรายข้อของด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 3 - 6

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ความปลอดภัยในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	4.16	.92	มาก
2. ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	4.43	.90	มาก
3. ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	4.26	.93	มาก
รวม	4.28	.92	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.90) รองลงมาคือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.93) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.92)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและปลอดภัยจากภัยอันตราย	4.20	.77	มาก
2. โครงสร้างของอาคารสถานที่มีความมั่นคง ปลอดภัย ทนต่อสภาพอากาศ และสะดวกต่อการออกในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	4.27	.69	มาก
3. สถานศึกษามีกำแพงขอบเขตและมีประตูที่สามารถออกได้สะดวกและรวดเร็วในกรณีฉุกเฉิน	4.30	.87	มาก
4. มีการคัดกรองบุคคลภายนอกเข้า-ออกสถานศึกษา	4.00	1.12	มาก
5. มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จุดอันตรายและข้อควรปฏิบัติ	3.89	1.11	มาก
6. มีการเตรียมพร้อมอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้น	3.99	1.05	มาก
7. สนามเด็กเล่นเหมาะสมและปลอดภัย ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ	4.16	.91	มาก
8. ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบ มีอากาศถ่ายเทและมีแสงสว่างที่เหมาะสม	4.46	.67	มาก
9. มีการซ่อมแซม ปรับปรุง สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีความบกพร่อง	4.33	.73	มาก
10. ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นประจำ หรือกำจัดสิ่งที่ยาก่อให้เกิดอันตราย	4.40	.66	มาก
11. อาคารทุกแห่งมีทางลาดสำหรับเก้าอี้รถเข็นและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับผู้พิการ	3.30	1.47	ปานกลาง
12. สถานศึกษามีบริการน้ำดื่มที่สะอาดและได้มาตรฐาน	4.34	.97	มาก
13. พื้นที่โรงอาหารสะอาดและถูกสุขอนามัย	4.26	.85	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
14. ห้องน้ำสะอาด ปลอดภัย แยกชายหญิง และเพียงพอต่อการใช้งาน	4.33	.86	มาก
15. จัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์สำหรับฆ่าเชื้อและทำความสะอาดอย่างเป็นประจำและพื้นมือเด็ก	4.32	.81	มาก
16. สถานศึกษามีระบบการเตือนภัย เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	4.04	1.12	มาก
รวม	4.16	.92	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาในด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากจำนวน 15 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อยเป็นประจำ มีอากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.67) ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นประจำ หรือกำจัดสิ่งที้อาจก่อให้เกิดอันตราย ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.66) และสถานศึกษามีบริการน้ำดื่มที่สะอาดและได้มาตรฐาน ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.67) ขณะที่ อาคารทุกแห่งมีทางลาดสำหรับเก้าอี้รถเข็นและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับผู้พิการ ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.47) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา

ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีแผน มาตรการ และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการความเสี่ยงและรับมือกับภัยอันตรายต่าง ๆ	4.37	.91	มาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.47	.85	มาก
3. สถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และฝึกซ้อมจำลอง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน	4.43	.94	มาก
4. สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน	4.45	.91	มาก
รวม	4.43	.90	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาในด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.85) สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.91) และสถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และฝึกซ้อมจำลอง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.94) ขณะที่ สถานศึกษามีแผน มาตรการ และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการความเสี่ยงและรับมือกับภัยอันตรายต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.91) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาทางด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา

ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษามีมาตรการป้องกัน และการดำเนินงานในการ	4.40	.92	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ดูแล ตรวจสอบ เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยจากอันตรายทุกรูปแบบ			
2. สถานศึกษามีการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิที่จะต่อต้านการลงโทษและร้องเรียนต่อผู้ละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน	4.15	1.01	มาก
3. สถานศึกษาสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.36	.84	มาก
4. สถานศึกษามีครูแนะแนวคอยให้คำแนะนำปรึกษา นักเรียนอย่างเหมาะสม	4.35	.82	มาก
5. สถานศึกษามีกล่องรับเรื่องร้องเรียน และมีการรักษาความเป็นส่วนตัวและเข้าถึงได้ง่าย	4.02	1.06	มาก
รวม	4.26	.93	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษาในด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีมาตรการป้องกัน และการดำเนินงานในการดูแล ตรวจสอบ เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยจากอันตรายทุกรูปแบบ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.92) สถานศึกษาสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.84) และสถานศึกษามีครูแนะแนวคอยให้คำแนะนำปรึกษา นักเรียนอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.82) ขณะที่ สถานศึกษามีกล่องรับเรื่องร้องเรียน และมีการรักษาความเป็นส่วนตัวและเข้าถึงได้ง่าย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 1.06) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2.2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวม รายด้าน และรายข้อของ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ทางสังคม โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลปรากฏดังตาราง 7 – 10

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมและราย ด้าน

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ	4.34	.81	มาก
2. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ	4.57	.67	มากที่สุด
3. สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม	4.61	.57	มากที่สุด
รวม	4.51	.68	มากที่สุด

จากตาราง 7 พบว่า ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน และอยู่ใน ระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.67) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.81)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากอันตรายและภัย ธรรมชาติ	4.21	.75	มาก
2. โครงสร้างของอาคารสถานที่ที่มีความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัย	4.34	.77	มาก
3. บริเวณโดยรอบสถานศึกษามีความสะอาด สวยงาม และปลอดภัย	4.39	.82	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. ขนาดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีขนาดกว้าง พอเหมาะกับจำนวนนักเรียน	4.31	.83	มาก
5. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกอื่น ๆ มีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน	4.28	.84	มาก
6. สภาพห้องเรียน วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนอยู่ใน สภาพดีพร้อมใช้งาน	4.28	.82	มาก
7. โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้ สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	4.46	.69	มาก
8. สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้อง คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น	4.38	.94	มาก
9. ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สะอาด เป็นระเบียบ อากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ และปราศจาก สิ่งรบกวน	4.38	.85	มาก
รวม	4.34	.81	มาก

จากตาราง 8 พบว่า ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้ายปรับเปลี่ยนได้สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.69) บริเวณโดยรอบสถานศึกษามีความสะอาด สวยงาม และปลอดภัย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.82) และสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.94) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สะอาด เป็นระเบียบ อากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ และปราศจากสิ่งรบกวน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.85) ขณะที่ สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากอันตรายและภัยธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	4.47	.73	มาก
2. ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีการสื่อสารด้วยคำพูด ท่าทางที่สุภาพและเป็นมิตร	4.50	.69	มากที่สุด
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	4.57	.69	มากที่สุด
4. ครูดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง	4.59	.63	มากที่สุด
5. ครูสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้	4.65	.61	มากที่สุด
6. ครูตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง	4.60	.66	มากที่สุด
7. ครูปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน	4.65	.67	มากที่สุด
รวม	4.57	.67	มากที่สุด

จากตาราง 9 พบว่า ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 6 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ครูสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.61) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ครูปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือครูตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.61) และ ครูดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.63) ขณะที่ บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.73) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.59	.60	มากที่สุด
2. นักเรียนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	4.58	.58	มากที่สุด
3. นักเรียนมีความรักความสามัคคีกัน	4.63	.57	มากที่สุด

ตาราง 10 (ต่อ)

สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. นักเรียนมีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนร่วมสถาบัน	4.54	.59	มากที่สุด
5. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา	4.70	.54	มากที่สุด
6. การมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน	4.65	.56	มากที่สุด
รวม	4.61	.57	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.54) การมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.56) และนักเรียนมีความรักความสามัคคีกัน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.57) ขณะที่ นักเรียนมีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนร่วมสถาบัน ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.59) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2.3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวม รายด้าน และรายข้อของการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย การป้องกันตนเองจากอันตราย และการสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังตาราง 11 – 14

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย	4.29	.69	มาก
2. การป้องกันตนเองจากอันตราย	4.26	.75	มาก
3. การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย	4.48	.66	มาก
รวม	4.34	.70	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.69) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การป้องกันตนเองจากอันตราย ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.75)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต	4.24	.70	มาก
2. นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้	4.37	.67	มาก
3. นักเรียนปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	4.26	.70	มาก
รวม	4.29	.69	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) รองลงมา คือ นักเรียนปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.70) และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการป้องกันตนเองจากอันตราย

การป้องกันตนเองจากอันตราย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนรู้จักการหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย	4.28	.76	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

การป้องกันตนเองจากอันตราย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย	4.25	.80	มาก
3. นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์ที่เป็นอันตราย	4.36	.71	มาก
4. นักเรียนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้	4.17	.75	มาก
รวม	4.26	.75	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการป้องกันตนเองจากอันตราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์ที่เป็นอันตราย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71) นักเรียนรู้จักการหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.76) และนักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.80) ขณะที่ นักเรียนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.75) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย

การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนสามารถบอกเล่าสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นให้กับครู หรือ ผู้ปกครองฟังได้	4.41	.68	มาก
2. นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากครู เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจอสถานการณ์อันตรายได้	4.56	.65	มากที่สุด
รวม	4.48	.66	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในการสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 1 ข้อ และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากครู เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจอ

สถานการณ์อันตรายได้ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.65) และนักเรียนสามารถบอกเล่าสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นให้กับครู หรือ ผู้ปกครองฟังได้ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.68) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา

3.1 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏดังตาราง 15 – 16

ตาราง 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X
W ₁	.773**	.653**	.630**	.794**
W ₂	.711**	.671**	.577**	.754**
W ₃	.645**	.680**	.689**	.751**
W	.778**	.702**	.672**	.824**

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 พบว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา (W) มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (X) ในทางบวกระดับสูง ($r = .824$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จำแนกรายด้าน ผลปรากฏว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา (W₁) มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในทางบวกระดับสูง ($r = .794$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รองลงมา คือ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา (W₂) มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในทางบวกระดับสูง ($r = .754$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา (W₃) มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในทางบวกระดับสูง ($r = .751$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัย
ของนักเรียนในสถานศึกษา

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y
W ₁	.746**	.702**	.441**	.733**
W ₂	.667**	.629**	.446**	.667**
W ₃	.788**	.701**	.465**	.753**
W	.785**	.729**	.474**	.769**

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 พบว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษา (W) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
ความปลอดภัยของนักเรียน (Y) ในทางบวกระดับสูง ($r = .769$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.05 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับพฤติกรรมความปลอดภัย
ของนักเรียน จำแนกรายด้าน ผลปรากฏว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการปกป้อง
นักเรียนจากความรุนแรงและการล่อลวงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา (W₃) มีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ในทางบวกระดับสูง ($r = .753$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา (W₁) มี
ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ในทางบวกระดับสูง ($r = .733$) อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการลดความเสี่ยงและ
การฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา (W₂) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของ
นักเรียน ในทางบวกระดับปานกลาง ($r = .667$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Multiple Regression Analysis-Enter Method) ของความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p-value
(Constant)	1.919	.101	-	18.956	.000*
ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	.328	.045	.435	7.218	.000*
ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	.161	.034	.266	4.687	.000*
ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	.116	.039	.182	2.974	.003*
R = .826 R ² = .683 SE _{est} = .288 F = 226.788 p-value = 0.000					

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 พบว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 68.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{X} = 1.919 + 0.328(W_1) + 0.161(W_2) + 0.116(W_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_1 = 0.045(W_1) + 0.034(W_2) + 0.039(W_3)$$

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบการนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Multiple Regression Analysis-Enter Method) ของความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา

ตัวแปร	b	SE _b	β	t	p-value
(Constant)	1.707	.124	-	13.756	.000*
ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	.268	.056	.323	4.819	.000*
ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นฟูตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา	.045	.042	.068	1.082	.280
ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา	.304	.048	.434	6.363	.000*
R = .780 R ² = .609 SE _{est} = .353 F = 163.736 p-value = 0.000					

หมายเหตุ * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 พบว่า ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นฟูตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา

3) ความปลอดภัยในสถานศึกษา ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นสมการถดถอยพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.707 + 0.268(W_1) + 0.304(W_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_2 = 0.056(W_1) + 0.048(W_3)$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยในสถานศึกษากับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยเริ่มจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นระดับชั้น (Strata) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .964 แบบสอบถามตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .955 แบบสอบถามตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .922 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และสมการถดถอยพหุคูณแบบวิธีการคัดเลือกเข้า (Multiple Regression Analysis-Enter Method) ผู้วิจัยสามารถสรุปอภิปรายผลและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สรุปผลโดยรวมและรายด้าน ได้ดังนี้

1. ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่อลวงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา และด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ตามลำดับ

2. ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม รองลงมาคือสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ ตามลำดับ

3. ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับมากไปน้อยดังนี้ การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย รองลงมาคือ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย และการป้องกันตนเองจากอันตราย ตามลำดับ

4. ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .824$) แสดงให้เห็นว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในทางบวกระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่อลวงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา ตามลำดับ

5. ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .769$) แสดงให้เห็นว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในทางบวกระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่อลวงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา และด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา ตามลำดับ

6. ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 68.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

ในสถานศึกษา ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

7. ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษาและด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในส่วนด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา ไม่พบนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับ ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้นำประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญมาอภิปรายโดยรวมและรายด้าน ได้ดังนี้

1. ระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา และด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาส่วนใหญ่มีการวางแผนกำหนดมาตรการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการความเสี่ยงและรับมือกับภัยอันตรายต่าง ๆ พร้อมทั้งยังสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยและฝึกซ้อมสถานการณ์จำลอง อีกทั้งยังมีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. ระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้าน และอยู่ในระดับมากจำนวน 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทาง

จิตภาพ และสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม เป็นสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการประพฤติปฏิบัติต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมมือกันทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อนักเรียนและการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Waldman (2016) ที่ได้เสนอว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วย ความปลอดภัย (Safety) สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้ถึงการได้รับการต้อนรับ การสนับสนุน และได้รับความเคารพ การมีส่วนร่วม (Engagement) เป็นแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อปรับคำแนะนำให้เหมาะกับจุดแข็งและความต้องการรายบุคคลของผู้เรียน และได้มีส่วนร่วมในเนื้อหาที่ทำหายและเน้นวิชาการ การเรียนรู้ที่ได้รับการปรับหรือเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละบุคคล จะช่วยพัฒนาทักษะที่หลากหลาย ตั้งแต่การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน และการทำงานร่วมกัน การมีปฏิสัมพันธ์ (Connectedness) เป็นการที่นักเรียนรู้สึกผูกพันกับครู เจ้าหน้าที่ และนักเรียนคนอื่นๆ โรงเรียนสามารถดึงความสัมพันธ์เหล่านี้ได้โดยการมุ่งเน้นไปที่การเรียนรู้ทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียน (SEL) ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการจัดการอารมณ์ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ และการสนับสนุน (Support) เป็นการที่นักเรียนต้องรู้สึกได้รับการสนับสนุนจากทุกคนที่มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งครู เพื่อนร่วมชั้น ผู้บริหาร ครอบครัว และสมาชิกในชุมชน ฝ่ายเหล่านี้ควรแบ่งปันความเข้าใจว่าบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวกในชั้นเรียนมีลักษณะอย่างไร เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันนี้ได้ พวกเขาควรมีส่วนร่วมในงานปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียนผ่านการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณุ ก้อสละ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาวารี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ระดับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย รองลงมาคือ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย และการป้องกันตนเองจากอันตราย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากนักเรียนส่วนใหญ่สามารถบอกเล่าสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นให้กับครูหรือผู้ปกครองฟังได้ และสามารถขอความช่วยเหลือ

จากครู เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจอสถานการณ์อันตราย สอดคล้องกับ Miltenberger (2008) ที่กล่าวว่าทักษะความปลอดภัยโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การหลีกเลี่ยงจากอันตรายและการข่มขู่ การแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และการสื่อสารกับครูหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายเพื่อหาทางแก้ไข และสอดคล้องกับ Berrick and Barth (1992) ได้กล่าวว่าเด็กวัยอนุบาลและวัยรุ่นอาจจำเป็นต้องมีทักษะการป้องกันตนเองจากอันตรายต่างๆ ทั้งเกิดจากตนเองและเกิดจากผู้อื่น ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต เช่น ความหมายหรือคำจำกัดความของเหตุการณ์ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของปัญหาและลักษณะของปัญหาที่เกิดขึ้น การป้องกันตนเองในสถานการณ์ที่มีแนวโน้มว่ารุนแรงขึ้น การรับมือกับสถานการณ์ด้วยการหลีกเลี่ยง และการขอความช่วยเหลือด้วยการบอกผู้ใหญ่หรือเล่าช่วงเวลาถูกข่มขู่หรือตกเป็นเหยื่อความรุนแรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อจิต หนึ่งศิริ และคณะ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายวิชาชีพ โรงเรียนจิตรลดา(วิชาชีพ) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสายวิชาชีพมีคะแนนรวมด้านพฤติกรรมความปลอดภัย อยู่ในระดับสูงการรับรู้บรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียนอยู่ในระดับสูง คะแนนรวมด้านแรงจูงใจด้านความปลอดภัยในระดับสูงที่สุดและคะแนนรวมด้านความรู้เรื่องความปลอดภัยในระดับสูง โดยปัจจัยด้านแรงจูงใจด้านความปลอดภัย บรรยากาศความปลอดภัยในโรงเรียน ด้านความรู้เรื่องความปลอดภัย ระดับชั้นปี การศึกษา และเพศ สามารถทำนายพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายอาชีพ ได้ร้อยละ 35 โดยตัวแปรที่สามารถอธิบายพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนสายอาชีพได้ดีที่สุด คือ แรงจูงใจด้านความปลอดภัย

4. ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา และด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคงของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ เนื่องจากอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสถานที่ที่นักเรียน ครู และบุคลากรใช้เวลาอยู่มาก การมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจึงมีความสำคัญในการช่วยป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ ถ้าหากสถานที่ไม่ปลอดภัยอาจเกิดอุบัติเหตุ เสี่ยงต่อการบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้ง่าย ทั้งนี้รวมถึงการ

ป้องกันภัยพิบัติและเหตุฉุกเฉินต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังที่ Kellough and Jarolimek (2007) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพไว้ว่าผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนอยู่เสมอ ทั้งในเวลาที่กำหนดและไม่ได้กำหนดไว้ ทั้งโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้สำหรับผู้เรียนในโรงเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ เสียง ลม ฝน ผลกระทบต่อการเรียนรู้ การสอนและการจัดการห้องเรียนของครู ซึ่งส่งผลในกระบวนการเรียนรู้ และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา และสภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับ Waldman (2016) ที่ได้เสนอว่าการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เชิงบวก ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ 1) ความปลอดภัย 2) การมีส่วนร่วม 3) การมีปฏิสัมพันธ์ และ 4) การสนับสนุน จะเห็นได้ว่าความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตของนักเรียน รวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจากข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวีณา โภควณิช (2559) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่าแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวมระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี ตามความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านภูมิทัศน์ 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านอาคารสถานที่ 4) ด้านการบริหารจัดการ 5) ด้านการเรียนการสอน และ 6) ด้านการปฏิสัมพันธ์ของบุคคล สอดคล้องกับ ศุภร ธนะภาณุ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1) ด้านการพัฒนากลุ่มความปลอดภัยในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มอบหมายให้หัวหน้างานอาคารสถานที่เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการความปลอดภัย 2) ด้านการค้นหาปัญหาและเหตุการณ์บาดเจ็บ โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้สมุดบันทึกในการค้นหาปัญหา และเหตุการณ์บาดเจ็บ มีการค้นหาปัญหาการบาดเจ็บ โดยการเฝ้าสังเกต และมีการดำเนินการสำรวจสิ่งแวดลอมภายในโรงเรียนเป็นประจำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 3) ด้านมุ่งสร้างความปลอดภัย มีการดำเนินการสร้างความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในห้องเรียน ด้านระบบคุ้มครองเด็ก มีการจัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย การเดินทางไปกลับมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในการเดินทางและกำหนดความรับผิดชอบด้านกิจกรรมการเรียนมีการส่งเสริมกิจกรรมความปลอดภัยโดยการประชาสัมพันธ์ ด้านหลักสูตรความปลอดภัยมีการประชุมครู/คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำหลักสูตร ด้านแผนฉุกเฉินในโรงเรียนโดยส่วนใหญ่มีแผนระบบส่งต่อเด็กไปยังโรงพยาบาลที่

ใกล้เคียง 4) ด้านนโยบาย แผน และกิจกรรมความปลอดภัยในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง พบว่าโรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและแผนความปลอดภัยการใช้สนามกีฬาและสนามเด็ก สำหรับความคิดเห็นต่อการดำเนินการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5. ความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ในทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา และด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนเป็นการกระทำหรือการแสดงออกของนักเรียนซึ่งสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติตนที่เหมาะสมในการป้องกันตนเองจากอันตรายและภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ดังที่ เอมอัชมา วัฒนบุรานนท์ (2557) กล่าวว่าในการสอนสวัสดิศึกษาหรือความปลอดภัย ควรเน้นพฤติกรรมความปลอดภัย ทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน สอดคล้องกับทฤษฎีโดมิโน (Domino theory) ของ Heinrich (1959) ซึ่งได้กล่าวว่า “การกระทำที่ไม่ปลอดภัย เป็นสาเหตุที่สำคัญในการเกิดอุบัติเหตุ สาเหตุของการประสบอันตรายที่เกิดจากการกระทำของคนมีมากถึงเสียกว่าสภาวะแวดล้อมหรือสภาพการทำงาน” โดยสรุปได้ว่า สาเหตุของการเกิดอันตรายที่สำคัญมี 3 ประการ ได้แก่ สาเหตุที่เกิดจากคน เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด รองลงมา คือ สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร และสาเหตุที่เกิดจากดวงชะตา ตามลำดับ นอกจากนี้ มีนักวิชาการได้อธิบายถึงพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนโดย Florio (1979) กล่าวว่า เด็กควรได้รับการเตรียมตัวให้รู้จักกับสถานการณ์ที่อันตราย เพื่อพัฒนาทักษะและความรู้เมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น สอดคล้องกับ Himle et al. (2004) ที่กล่าวว่าเด็กต้องได้รับความรู้และสามารถแสดงทักษะความปลอดภัย ได้แก่ หลีกเลียง หลีกหนี และบอกเล่า ได้ในช่วงเวลาที่เหมาะสมผ่านการฝึกฝน การเลียนแบบ และการกระตุ้น เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กสามารถแสดงพฤติกรรมความปลอดภัยได้ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้รับจากการฝึกฝนนั้นจะปรากฏให้เห็นได้ในอนาคตเมื่อเด็กตกอยู่ในอันตรายที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง ซึ่งสอดคล้องกับ Miltenberger (2008) ที่กล่าวว่าทักษะความปลอดภัยโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การหลีกเลียงจากอันตรายและการขมขู่ 2) การแสดงพฤติกรรมเพื่อหลีกหนีจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย และ 3) การสื่อสารกับครูหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับสถานการณ์อันตรายเพื่อหาทางแก้ไข ส่วน สอดคล้องกับที่ เปมิกา ไทยชัยภูมิ (2562) ได้

ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมการความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมการความปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดูแลและปกป้องคุ้มครอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และด้านการสอนเกี่ยวกับความปลอดภัย ตามลำดับ

6. ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 68.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจอาจเนื่องมาจากความปลอดภัยเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน หากสถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและปลอดภัย โครงสร้างของอาคารสถานที่มีความมั่นคง มีการดำเนินงานในการเฝ้าระวัง ดูแล ตรวจสอบตามมาตรการหรือแนวทางที่มุ่งสร้างความปลอดภัย ดังที่ Moore et al. (2020) ได้ระบุว่า ความปลอดภัยเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งก็คือสภาพแวดล้อมที่สร้างความรู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี สอดคล้องกับ National Disaster Management Authority (2016) ที่กล่าวว่า ความปลอดภัยในโรงเรียนคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับเด็กโดยเริ่มจากบ้านไปโรงเรียนตลอดจนกลับจากโรงเรียน ซึ่งรวมถึงความปลอดภัยจากอันตรายที่เกิดจากธรรมชาติ จากแหล่งกำเนิดทางธรณีวิทยาหรือสภาพภูมิอากาศ ความเสี่ยงที่มนุษย์สร้างขึ้น โรคระบาด ความรุนแรง ตลอดจนการเกิดไฟไหม้ การชนส่ง และเหตุฉุกเฉินอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และภัยคุกคามด้านสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับ Garvis and Pendergast (2020) ได้กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจะส่งเสริมสุขภาวะความเป็นอยู่ และสุขภาพจิตที่ดีของเด็ก ทำให้ได้มีอิสระในการตัดสินใจและทำสิ่งต่างๆ โดยนักศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลเด็กใน ความดูแลของพวกเขาให้ปลอดภัย รวมถึงพัฒนากลยุทธ์เพื่อเตรียมการสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง การป้องกันการบาดเจ็บ ช่วยให้เด็กปลอดภัย และลดความเสี่ยง ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยให้เด็กรู้สึกถึงความปลอดภัยและช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (2002) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของความปลอดภัยในโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมต้น ซึ่งมีสมมติฐานการวิจัย คือ ความปลอดภัยในโรงเรียนส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน บุคลากร และผู้บริหารเห็นด้วยกับปัญหาด้านความปลอดภัย โดยทั้ง 3 กลุ่มแนะนำให้มีการปรับปรุงการดูแลเฝ้าระวังทางเดินและการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระเป๋าหนังสือ มีการเสนอแนวทางการดำเนินการตามกลยุทธ์เพื่อปรับปรุงความปลอดภัยในโรงเรียน และข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน

มีผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และการทำให้โรงเรียนปลอดภัยเป็นความรับผิดชอบร่วมกันที่ ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Konaki (2016) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูปฐมวัยที่มีต่อความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมในร่มและกลางแจ้ง ของโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา อนุบาลเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุที่ สำคัญที่สุดเกิดจากการออกแบบโรงเรียนที่ไม่เหมาะสม โดยพบว่าสภาพปัญหาความปลอดภัยใน โรงเรียน ประกอบด้วย ความปลอดภัยภายในอาคาร เช่น บันได ประตูเหล็ก รั้วเหล็ก พื้นคอนกรีต รวมทั้งการไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยบริเวณประตู และปัญหาด้านความปลอดภัย ภายนอก เช่น สวน สนามเด็กเล่น รวมทั้งความปลอดภัยของรถโรงเรียน การจดทะเบียนรถ สภาพ รถ มาตรการการคาดเข็มขัดนิรภัย และผู้ดูแลรถโรงเรียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของเด็กทั้งสิ้น

7. ความปลอดภัยในสถานศึกษาสามารถพยากรณ์พฤติกรรมการความปลอดภัยของ นักเรียนในสถานศึกษา ได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจ เนื่องจากสถานศึกษามีการรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้าง พื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบ จัดห้องเรียนให้สะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบ มี อากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างที่เหมาะสม ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็น ประจำหรือกำกัดสิ่งที่จะก่อให้เกิดอันตราย เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ ทั้งหมด และมีมาตรการป้องกันและดำเนินงานในการดูแล ตรวจสอบ ฝ้าระวาง ช่วยเหลือ และ คัดกรองนักเรียนให้ปลอดภัยจากอันตรายทุกรูปแบบ พร้อมทั้งสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับความ รุนแรงและการลวงละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน และจัดให้มีครูแนะแนวคอยให้คำแนะนำ ปรีกษานักเรียนอย่างเหมาะสม ส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของความ ปลอดภัย และพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมเกี่ยวกับความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ส่งเสริมให้ นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ลดความวิตกกังวลและความกลัว ซึ่งมีผลดีต่อการมีสมาธิและ พฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง หรืออันตราย ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ดังที่ วรรณช อยู่เล่น (2550) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยใน โรงเรียนไว้ว่า ความปลอดภัยถือเป็นเรื่องสำคัญ ก่อให้เกิดผลรวมของประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ สวัสดิ์นิสัยและทักษะที่ปลอดภัย การวางแผนความ ปลอดภัยภายในสถานศึกษาจึงมีความสำคัญยิ่งในการป้องกันอุบัติเหตุในสถานศึกษา และยังมี ผลต่อพฤติกรรมด้านความปลอดภัยของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย สอดคล้องกับที่ เอมอัชมา วัฒนบุ รานนท์ (2557) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความปลอดภัยในโรงเรียนไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สำคัญ

มากอย่างหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยดำรงรักษาไว้และปรับปรุงส่งเสริมสวัสดิภาพหรือความปลอดภัยทุกคนในโรงเรียน ช่วยให้นักเรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ ได้รับประสบการณ์ตรงในการป้องกันอุบัติเหตุ ตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัย มีจิตสำนึกที่ดีและมีนิสัยที่ดีในเรื่องความปลอดภัยในอันที่จะป้องกันตนเองและผู้อื่นให้พ้นภัยหรือลดอัตราอาการเกิดอุบัติเหตุลงได้ ความปลอดภัยในโรงเรียนจึงมีความสำคัญและส่งผลให้เกิดความตระหนักและพฤติกรรมความปลอดภัยที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee et al. (2006) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 คือ กลุ่มที่มีการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในโรงเรียนแก่ทั้งเด็กและผู้ปกครอง มีคะแนนกิจกรรมความปลอดภัยในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นสูงสุด ทั้งกิจกรรมความปลอดภัยในห้องเรียน นอกห้องเรียน และความปลอดภัยด้านจราจร จึงสรุปได้ว่า การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยในโรงเรียนประถมนั้นมีประสิทธิภาพมากในการเป็นประกันว่าเด็กจะได้รับการคุ้มครองจากอุบัติเหตุในโรงเรียนและการจราจร นอกจากนี้การให้การศึกษาด้านความปลอดภัยจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นหากมีการจัดโปรแกรมการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยแก่ผู้ปกครอง ดังนั้นควรให้การศึกษาด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบแก่เด็กและผู้ปกครอง เพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ความปลอดภัยในสถานศึกษาด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ที่เป็นเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้สถานศึกษาจะมีการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน มีการอบรมให้ความรู้และฝึกซ้อมจำลองเหตุการณ์ แต่ก็ยังเป็นเพียงมาตรการเชิงระบบที่สถานศึกษาวางแผนรับมือกับสถานการณ์ความไม่ปลอดภัยต่าง ๆ ทำให้อาจไม่ส่งผลต่อธรรมชาติของพฤติกรรมเชิงบุคคลของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการสรุปผลการวิจัยและอภิปราย เรื่องความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาระดับความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการรักษาความปลอดภัยและความ

ยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียนให้ สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ทั้งหมด

1.2 จากการศึกษาระดับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นอาคารสถานที่ บริเวณภายนอกและภายใน สถานศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ให้มีความ สะอาด แข็งแรง และปลอดภัยพร้อมใช้งาน

1.3 จากการศึกษาระดับพฤติกรรมการความปลอดภัยของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การป้องกันตนเองจากอันตราย ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้กับนักเรียน ในการ หลีกเลี่ยงเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย ไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง รู้จักหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ ปลอดภัย พร้อมทั้งร่วมมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้

1.4 จากการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ ในทางบวกระดับสูง ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการรักษาความปลอดภัยและความมั่นคง ของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน สนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ สถานศึกษาจะต้องดำเนินการ เนื่องจากอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นสถานที่ที่ นักเรียน ครู และบุคลากรใช้เวลาอยู่มาก การมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจึงมีความสำคัญในการ ช่วยป้องกันอุบัติเหตุและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้

1.5 จากการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ ปลอดภัยของนักเรียน ในทางบวกระดับสูง ดังนั้นสถานศึกษาควรมีมาตรการป้องกัน และการ ดำเนินงานในการดูแล ตรวจจับ เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยจาก อันตรายทุกรูปแบบ สร้างความตระหนักเกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบให้กับ นักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.6 จากการศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำข้อมูล ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความปลอดภัยภายในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นที่การ รักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน โครงสร้างพื้นฐาน และสภาพแวดล้อม โดยรอบ เพื่อส่งเสริมสุขภาพความเป็นอยู่ และสุขภาพจิตที่ดีของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเรียนรู้ของนักเรียน

1.7 จากการศึกษาค้นคว้าความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา สามารถนำข้อมูลผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมความปลอดภัยภายในสถานศึกษา โดยมีมาตรการความปลอดภัยที่ชัดเจนและครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย เพื่อให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความสำคัญของความปลอดภัยและพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมเกี่ยวกับความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ลดความวิตกกังวลและความกลัว ซึ่งมีผลดีต่อการมีสมาธิและพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง หรืออันตรายต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งถัดไป

2.1 ควรศึกษาค้นคว้าความปลอดภัยในสถานศึกษาส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน จากกลุ่มตัวอย่างในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคตต่อไป

2.2 ควรศึกษาแนวทางหรือรูปแบบการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษานำไปปรับใช้ได้เหมาะสมกับบริบท

2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องความปลอดภัยในสถานศึกษา เพื่อศึกษาเชิงลึกในการส่งเสริมความปลอดภัยในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- Allen, L., & Santrock, J. W. (1993). *Psychology: the contexts of behavior*. Brown & Benchmark.
- Alolah, T., Stewart, R. A., Panuwatwanich, K., & Mohamed, S. (2014). Determining the causal relationships among balanced scorecard perspectives on school safety performance: Case of Saudi Arabia. *Accident Analysis & Prevention*, 68, 57-74.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Berrick, J. D., & Barth, R. P. (1992). Child sexual abuse prevention: Research review and recommendations. *Social Work Research and Abstracts*, 28(4), 6-15.
- Bird, F. E., & Germain, G. L. (1985). *Practical loss control leadership* (1st ed.). Institute Pub.
- California County Boards of Education. (2018). *Safe and Supportive School Environment*. California School Boards Association. <https://www.csba.org/GovernanceAndPolicyResources/ConditionsOfChildren/SafeSupportiveSchlEnvironment#gsc.tab=0>
- Cormier, S., Nurius, P. S., & Osborn, C. J. (2009). *Interviewing and change strategies for helpers: Fundamental skills and cognitive behavioral interventions* (6th ed.). Brooks Cole.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing* (5th ed.). Harper Collins.
- Department of School Education & Literacy. (2021). *Guidelines on School Safety and Security*. Vikaspedia. https://data.vikaspedia.in/short/lc?k=GcRwBBDg60DbbTsy7_NooQ
- DeRoche, E. F., & Kaiser, J. S. (1980). *Complete guide to administering school services*. Parker Pub.
- Florio, A. E. (1979). *Safety education*. Mc Graw-Hill Book.
- Garvis, S., & Pendergast, D. (2020). *Health and Wellbeing in Childhood* (3rd ed.). Cambridge University Press.

- Gay, M. (2014). *Safety versus Security: What's the difference?* Safe and Sound Schools. <https://safeandsoundschools.org/2014/05/21/safety-vs-security-whats-the-difference-52014>
- Global Alliance for Disaster Risk Reduction & Resilience in the Education Sector. (2022). *Comprehensive School Safety Framework 2022-2030*. <https://gadrres.net/comprehensive-school-safety-framework/>
- Gloss, D. S., & Wardle, M. G. (1984). *Introduction to Safety Engineering*. Wiley-Interscience.
- Gochman, D. S. (1988). *Health behavior: Emerging research perspectives*. Plenum Press.
- Goldenson, R. M. (1984). *Longman dictionary of psychology and psychiatry*. Longman.
- Hannafin, M., Land, S., & Oliver, K. (1999). Open Learning Environments: Foundations, methods, and models. In C. Reigeluth, *Instructional-design theories and models (Volume II)* (115-140). Erlbaum.
- Heinrich, H. W. (1959). *Industrial accident prevention: a scientific approach* (4th ed). McGraw-Hill.
- Himle, M. B., Miltenberger, R. G., Flessner, C., & Gatheridge, B. (2004). Teaching safety skills to children to prevent gun play. *Journal of applied behavior analysis*, 37(1), 1-9. <https://doi.org/10.1901/jaba.2004.37-1>
- Jones, R. R. (2003). *A case study of urban middle school security guards' perceptions of their roles*. University of Hartford.
- Kellough, R. D., & Jarolimek, J. D. (2007). *Teaching and Learning K-8: A Guide to Methods and Resources* (9th ed.). Pearson.
- Konaklı, T., & Ülçetin. (2016). Preschool Teachers' Views on Schools' Indoor and Outdoor Environment Safety. *International Education Studies*, 9(11), 40-52. <http://dx.doi.org/10.5539/ies.v9n11p40>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lee, J. N., Jung, M. A., & Park, J. W. (2006). Effects of School Safety Education on Safety Behavior among Elementary School Students. *J Korean Acad Child Health Nurs*,

12(4), 506-513.

Marotz, L. R. (2020). *Health, Safety, and Nutrition for the Young Child* (10th ed.).

Cengage.

Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.

McGuire, D. (2017). *Secure, Safe & Orderly Schools: Definition & Characteristics*. Study.

<https://study.com/academy/lesson/secure-safe-orderly-schools-definition-characteristics.html>

Mcvey. (2009). *Learning Environment in the International Encyclopedia of Educational Teaching*. Pergaman Press.

Miltenberger, R. G. (2008). Teaching Safety Skills to Children: Prevention of Firearm Injury as an Exemplar of Best Practice in Assessment, Training, and Generalization of Safety Skills. *Behavior analysis in practice*, 1(1), 30-36.

Moore, R., Croft, M., & Heisdorf, S. (2020). *What Do Students Say About School Safety?* ACT Research & ACT's Center for Equity in Learning.

Mubita, K. (2021). Understanding School Safety and Security: Conceptualization and Definitions. 5, 76-86.

Munn, N. L., Fernald, L. D., & Fernald, P. S. (1969). *Introduction to psychology* (2nd ed.). Houghton Mifflin.

Mwoma, T., Begi, N., & Murungi, C. (2018). Safety and security in preschools: A challenge in informal settlements. *Issues in Educational Research*, 28, 720-736.

National Disaster Management Authority. (2016). *National Disaster Management Guidelines – School Safety Policy*. National Disaster Management Authority, Government of India. https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/upload_document/Guidelines_feb.pdf

Robertson, C. (2016). *Safety, Nutrition and Health in Early Education*. Cengage Learning.

Rose, B. (2010). Teaching Young Children Habits for Personal Safety. *California Childcare Health Program*, 23(2), 1-3.

Rosenstock, I. M. (1974). Historical Origins of the Health Belief Model. *Health Education*

Monographs, 2(4), 328-335.

- Rusticus, S. A., Pashootan, T., & Mah, A. (2023). What are the key elements of a positive learning environment? Perspectives from students and faculty. *Learning environments research*, 26(1), 161-175.
- Smith, I. M. (2002). *The Effects of School Safety on the Learning Environment of a Middle School*. U. S. D. o. E. E. R. I. Center.
- Strasser, M. K. (1964). *Fundamentals of Safety Education*. Macmillan.
- Sundel, M., & Sundel, S. (2005). *Behavior Change in the Human Services: Behavioral and Cognitive Principles and Applications* (5th ed). Sage Publications.
- Thygerson, A. L. (1986). *Safety: Principles, Instruction and Readings* (2nd ed.). Prentice Hall.
- Trump, K. S. (2011). *Proactive School Security and Emergency Preparedness Planning*. Sage Publications.
- Unicef in West Bengal. (2018). *Manual on Comprehensive School Safety and Security Programme*. <https://www.unicef.org/india/media/2806/file/School-Safety-Security-Manual-WestBengal.pdf>
- United Nations Educational, & Scientific and Cultural Organization. (2017). *School safety manual tools for teachers*. UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000261350>
- Vicario, A. D. (2012). Safety Management in Catalonia's Schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 46, 3324-3328.
- Waldman, C. (2016). *Four Elements for Creating a Positive learning Environment*. All4Ed. <https://all4ed.org/four-elements-for-creating-a-positive-learning-environment/>
- กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2567). รายงานสถานการณ์เด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ 2567 ไตรมาส 4. https://www.dcy.go.th/public/mainWeb/file_download/1730175655930-676672237.pdf
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2559). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. เวิร์ค พรีนติ้ง.
- กฤษฎา ศรีสุชาติ. (2559). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และคู่มือโรงเรียนปลอดภัยของสถานศึกษา* สังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม].

กฤษณ ก่อสละ. (2564). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย
พัฒนาคุณภาพการศึกษาวาริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต
2 [สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา]. University of Phayao Digital
Collections. <https://updc.up.ac.th/handle/123456789/475>

กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). รายงานสถานการณ์ทางสังคม
ประจำปี 2566. <https://ebooks.m-society.go.th/ebooks/view/823>

กันยา สุวรรณแสง. (2556). จิตวิทยาทั่วไป. รวมสาสน์ (1977).

กิตติยา โพธิสาเกตุ. (2561). การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา
เอกชน สังกัดองค์กรสังฆมณฑลท่าแร่ หนองแสง. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(2), 6.

จิตตานันท์ สุพรหมอินทร์. (2560). การพัฒนาแนวทางการจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. วารสารบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 14(67), 91-100.

จินตนา สรายุทธพิทักษ์. (2561). โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน (พิมพ์ครั้งที่ 3.). โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์. (2554). ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน.
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ช่อจิต หรั่งศิริ, เพลินพิศ สุวรรณอำไพ, อรวรรณ แก้วบุญชู, พิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ, และ แอนน์ จิระ
พงษ์สุวรรณ. (2560). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในนักเรียนสาย
วิชาชีพ โรงเรียนจิตรลดา (สายวิชาชีพ). *Journal of Public Health Nursing*, 31(2), 59–
72.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 13.). อมรรกาพิมพ์.

ณัฐพงศ์ ปานศิริ. (2558). การศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ของเจ้าหน้าที่ความ
ปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ ในโรงงานอุตสาหกรรม เขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี
[วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. PSU Knowledge Bank.
<https://kb.psu.ac.th/items/1e21bd8f-3532-4307-995d-99fd05f51bf2>

ณัฐวุฒิ ภูริกุลทอง. (2565). การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับทาง
ร่วมกับการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ด้วยวิธีเล่าเรื่องดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

- และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุษาปริญญาโทบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง]. Thailand Library Integrated System. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=627741
- ทรงศักดิ์ มณฑา. (2560). การศึกษาเรื่องพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานสายการผลิต ในบริษัท บุรณาพากรูป จำกัด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ไทยพีบีเอส. (2566, 10 พฤศจิกายน). พื้นที่ห้องเรียนหลุดตัว เด็กนักเรียนตกลงไปเกือบ 30 คน. ไทยพีบีเอส. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/333707>
- ไทยพีบีเอส. (2567, 23 ธันวาคม). เก่งพุ่งชนนร.-ตร.เสียชีวิตหน้าโรงเรียนบ้านดอนขวางเจ็บ 10 คน. ไทยพีบีเอส. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/347513>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2567, 6 กุมภาพันธ์). ร.ร.ดังอุบลฯสั่งล้อมคอก หลังเด็ก ป.1 วิ่งล้ม ถูกปิกอัพทับหัวคาประตู. ไทยรัฐออนไลน์. <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/2760988>
- ธานน ธนนต์สินธร. (2557). การรับรู้ด้านความปลอดภัย และพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ กรณีศึกษา: บริษัท ปีโตรเลียมและปิโตรเคมีแห่งหนึ่ง [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์].
- บีบีซีนิวส์. (2567, 25 มิถุนายน). วิกฤตกรรมของเด็กไทย จากตู้กดน้ำไม่ปลอดภัย และน้ำประปาที่ดื่มไม่ได้จริง. บีบีซีนิวส์. <https://www.bbc.com/thai/articles/cedd32w9dpdo>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9.). สุวีริยาสาส์น.
- ปนัดดา เนินนิล. (2563). การพัฒนามาตรวัดพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]. Thailand Library Integrated System. https://www.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=567251
- ประภัสสร ทิพย์สงเคราะห์. (2556). การออกแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด คอนสตรัคชันนิสซึม เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 9(1), 1-15
- ประวีณา ไกควณิช. (2559). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาเรียนรวม ระดับประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. Intellectual Repository at Rajamangala University of Technology Thanyaburi. <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/3105>

เปมิกา ไทยชัยภูมิ. (2562). การศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collection.

<https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=3854&context=chulaetd>

ผู้จัดการออนไลน์. (2567, 4 ตุลาคม). 5 นาทีที่ตาย!! บทเรียน “ไฟไหม้รถบัส” ลูกกลมเร็วเกินต้าน ต้องมี “แผนอพยพ”. *MGR Online*. <https://mgronline.com/live/detail/9670000093326>

พันธกร ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง]. Thailand Library Integrated System.

https://www.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=43805

พัชรา พานทองรักษ์. (2559). ผลของการจัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคละครเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมความปลอดภัยของเด็กวัยอนุบาล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digital Collection. <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/36646/>

พัชราภรณ์ โพธิ์สัย. (2558). สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาคานา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. Thailand Library Integrated System.

https://www.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=417103

มติชนออนไลน์. (2567, 26 กุมภาพันธ์). ศุภมาส สั่งทีม DSS ตรวจสอบภาพเครื่องเล่นร.ร.กทม. หลังพบเจ็บจากสนามเด็กเล่น 3.4 หมื่นคน/ปี. *มติชนออนไลน์*.

https://www.matichon.co.th/local/news_4443128

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก. (2557, 11 มิถุนายน). โรงเรียนคุ้มครองเด็ก ตอน ความปลอดภัยในโรงเรียน เรื่องใหญ่ที่ต้องให้ความสนใจ. <https://www.thaichildrights.org/articles/article-violence>

รัฐสภา พงษ์ภิญโญ. (2556). การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพงษ์ภิญโญ:

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุษาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น].

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 เฉลิมพระเกียรติ.
ราชบัณฑิตยสถาน.

วนิดา ปุณปีตตา. (2561). การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนบงใต้โนนรัง
พัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 [วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร]. SNRU e-Thesis.
https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=59421229229

วรณัฐ อยู่เล่ห์. (2550). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามแผนรักษาความปลอดภัยของ
สถานศึกษาขนาดใหญ่ จังหวัดชัยนาท [สารนิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนคริน
ทรวิโรฒ]. Srinakharinwirot University Institutional Repository.
http://thesis.swu.ac.th/swuthesis/Ed_Adm/Woranut_Y.pdf

วิจิต เทพประสิทธิ์. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน. แสงจันทร์การพิมพ์.

วิทยา อยู่สุข. (2555). ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ = Occupational safety. ภาควิชาอาชีพ
อนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

วีชานา อับดุลเลาะ, & วุฒิชัย เนียมเทศ. (2563). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะ
การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 “แนวคิด ทฤษฎี และแนวทางปฏิบัติ”. วารสารมหาวิทยาลัย
นราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(2), 227-246.

ศุภร ณะภาณ. (2564). การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดปทุมธานี.
วารสารสหศาสตร์, 21(1), 62-74.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษา
ความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 (พิมพ์ครั้งที่ 2.). สำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัย
สถานศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579). พริกหวาน
กราฟฟิค.

สิวราช อินต๊ะวิชัย. (2563). การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี [วิทยานิพนธ์

ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. DSpace at Silpakorn University.

<http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3530/1/60260>

307.pdf

- สุชีรา ใจหวัง. (2561). ศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 15(28), 50-61.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12.). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. (2561). *คู่มือการปกป้องดูแลเด็ก สำหรับภาคธุรกิจ*. องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์. (2557). แนวทางสร้างเสริมความปลอดภัยและบาดเจ็บในเด็ก. ใน พงษ์ศักดิ์ น้อยพยัคฆ์, วินัดดา ปิยะศิลป์, วันดี นิงสานนท์, และ ประสบศรี อึ้งถาวร , *Guideline in child health supervision*. สรรพสาร.
- อรพัญญู ประสิทธิ์รัตน์. (2545). สภาพแวดล้อมการเรียนรู้. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฉบับที่ 25)*, 57-64.
- เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2548). *ความปลอดภัย = Safety* (พิมพ์ครั้งที่ 2.). โอเดียนสโตร์.
- เอมอัชฌา วัฒนบูรานนท์. (2557). *สวัสดิศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3.). โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ดร.ศักดิ์ดา คำใส	ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ลพบุรี
ดร.โมไถนย อภิศักดิ์มนตรี	ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาลัย
ดร.ลฎาภา นาคคูบัว	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 1
นายสุเมธ สิงหรวงศ์	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย
นางสุรียพร ไชติวุฒมากร	ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์

ที่ อว 8718/375

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารณราชวิทยาลัย ลพบุรี

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิศิลป์ กุลนภาค เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ที่ อว 8718/375

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาดล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ที่ อว 8718/375

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิศิลป์ กุลนภาตล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ดร.ลฎาภา นาคคูบัว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบทงนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับบุคลากรของท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ที่ อว 8718/375

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นายสุเมธ สิงหวรวงศ์

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาตล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ที่ อว 8718/375

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน นางสาวสุรีพร โชติวุฒฒกร

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิศิลป์ กุลนภาตล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ผลการประเมินค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC)

ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
ด้านที่ 1 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา									
ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา	1	สถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและปลอดภัยจากภัยอันตราย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
คือ สถานศึกษามีการวางผังและดำเนินการรักษาความปลอดภัยและความยั่งยืนของอาคารเรียน	2	โครงสร้างของอาคารสถานที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทนต่อสภาพอากาศ และสะดวกต่อการออกในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
โครงสร้างพื้นฐานสนามเด็กเล่น และสภาพแวดล้อมโดยรอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความปลอดภัย	3	สถานศึกษามีกำแพงขอบเขตและมีประตูที่สามารถออกได้สะดวกและรวดเร็วในกรณีฉุกเฉิน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
เป็นอยู่ที่ดีของผู้ใช้ทั้งหมด สถานศึกษา	4	มีการคัดกรองบุคคลภายนอกเข้า-ออกสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	5	มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จุด	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็น					ค่า IOC	แปลผล
			ผู้เชี่ยวชาญ						
			1	2	3	4	5		
กำกับ ติดตาม ตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ พร้อมทั้งระบุและจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน ในการซ่อมแซม ปรับปรุง หรือเปลี่ยนใหม่ ดูแลบำรุงรักษา สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และครอบคลุม การเข้าถึงของบุคคลที่มีข้อจำกัดด้านความพิการทางร่างกายและเพศสภาพ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอ รวมไปถึงความปลอดภัยจากการระบายอากาศ น้ำดื่ม ระบบสุขาภิบาล ความสะอาด สุขอนามัยที่เหมาะสม และระบบเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับความปลอดภัย		อันตรายและข้อควรปฏิบัติ							
	6	มีการเตรียมพร้อม อุปกรณ์หรือเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	7	สนามเด็กเล่นเหมาะสม และปลอดภัย ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	8	ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อย เป็นระเบียบ มีอากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	9	มีการซ่อมแซม ปรับปรุง สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ต่างๆ ที่มีความบกพร่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	10	ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นประจำ หรือกำจัดสิ่ง ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	11	อาคารทุกแห่งมีทางลาด สำหรับเก้าอี้รถเข็นและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับผู้พิการ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	12	สถานศึกษามีบริการน้ำดื่มที่สะอาดและได้มาตรฐาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
	13	พื้นที่โรงอาหารสะอาดและถูกสุขอนามัย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	14	ห้องน้ำสะอาด ปลอดภัย แยกชายหญิง และเพียงพอต่อการใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	15	จัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์สำหรับฆ่าเชื้อและทำความสะอาดอย่างเป็นระเบียบและพื้นมือเด็ก	+1	0	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	16	สถานศึกษามีระบบการเตือนภัย เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านที่ 2 ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา									
ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา คือ สถานศึกษา ดำเนินการวางแผนเพื่อความปลอดภัย โดยการมุ่งเน้นที่การพัฒนาความเข้าใจและความสามารถของแต่ละบุคคลทั้งตัวเด็ก เจ้าหน้าที่ ชุมชน รวมถึงผู้ปกครองในการประเมินอันตรายและความเสี่ยง	17	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดมาตรการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการความเสี่ยงและรับมือกับภัยอันตรายต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	18	สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	19	สถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และฝึกซ้อมจำลอง เพื่อเตรียมพร้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อคำถาม	คะแนนความคิดเห็น					ค่า IOC	แปลผล
			ผู้เชี่ยวชาญ						
			1	2	3	4	5		
ทั้งหมดและดำเนินการ		รับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน							
ประสานงานกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเผชิญเหตุเบื้องต้นต่างๆ เพื่อให้คุ้นเคยกับโครงสร้างอาคารเรียนและพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญที่ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	20	สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ด้านที่ 3 ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา									
ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา คือ สถานศึกษามีมาตรการและ	21	สถานศึกษามีมาตรการป้องกัน และการดำเนินงานในการดูแล ตรวจสอบ ฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยจากอันตรายทุกรูปแบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ดำเนินการในการปกป้องนักเรียนจากอันตรายหรือความเสี่ยงต่อชีวิตและความเป็นอยู่ เป็นการ	22	สถานศึกษามีการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิที่จะต่อต้านการลงโทษและร้องเรียนต่อผู้ละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน	+1	+1	0	+1	+1	0.8	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติกร	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น					ค่า IOC	แปลผล
			ผู้เชี่ยวชาญ						
			1	2	3	4	5		
ลดความเปราะบางต่ออันตรายใด ๆ และตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่มีนักเรียนคนใดตกหล่นจากเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและจะได้รับการดูแล การคุ้มครอง และการสนับสนุนที่จำเป็นเพื่อให้นักเรียนได้รับความปลอดภัยจากการละเมิดการคุ้มครองเด็ก เช่น การทรมาณทางร่างกาย การทรมาณทางจิต การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ความประมาทเลินเล่อใด ๆ ในการไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอหรือการปฏิบัติในยามเจ็บป่วย ครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบทางวิชาชีพ สิทธิของนักเรียน และพฤติกรรมของ	23	สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	24	สถานศึกษามีครูแนะแนวคอยให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	25	สถานศึกษามีกล่องรับเรื่องร้องเรียน และมีการรักษาความเป็นส่วนตัวและเข้าถึงได้ง่าย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความคำถาม	คะแนนความคิดเห็น					ค่า IOC	แปลผล
			ผู้เชี่ยวชาญ						
			1	2	3	4	5		
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ									
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ คือ สถานศึกษามี	1	สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากอันตรายและภัยธรรมชาติ	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม แข็งแรง และปลอดภัยส่งผล	2	โครงสร้างของอาคาร สถานที่มีความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ต่อนักเรียนทางกาย ซึ่งประกอบด้วย อาคาร ห้องเรียน	3	บริเวณโดยรอบ สถานศึกษามีความสะอาด สวยงาม และปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ บริเวณโดยรอบ สนาม	4	ขนาดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีขนาดกว้างพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ร้านอาหาร ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งบรรยากาศที่มีให้	5	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ มีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สำหรับนักเรียน เช่น คุณภาพอากาศ อุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง ล้วนส่งผล	6	สภาพห้องเรียน วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนอยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
กระทบต่อการเรียนรู้ การเรียนการสอนและ	7	โต๊ะ เก้าอี้ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	8	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	9	ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สะอาด เป็นระเบียบ อากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ และปราศจากสิ่งรบกวน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ									
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ คือ สิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกลึกซึ้งทางบวกหรือทางลบ เป็นสิ่งที่มากระทบความรู้สึกนึกคิดของนักเรียน ได้แก่ ความร้อนหนาว พื้นที่ว่างหรือแออัด ความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสถานที่ก็เป็นตัวก่อให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้งต่าง ๆ ได้รวมไปถึงสิ่งที่เกิดขึ้น	10	บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	11	ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีการสื่อสารด้วยคำพูดท่าทางที่สุภาพและเป็นมิตร	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	12	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	13	ครูดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	14	ครูสามารถให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
จากบุคลิกภาพหรือการกระทำของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ	15	ครูตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
นักเรียน เช่น ครูผู้สอนเพื่อนร่วมชั้น หรือบุคลากรอื่นๆ ได้แก่ ความอบอุ่นทางใจ ความไว้วางใจ การให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทัศนคติหรือค่านิยม ความคาดหวังต่อความประพฤติ การให้รางวัลและการลงโทษ และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เป็นต้น	16	ครูปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม									
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม คือ สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การประพฤติปฏิบัติต่อกัน เป็นไปตามธรรมชาติหรือเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น การร่วมมือกัน	17	ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	18	นักเรียนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	19	นักเรียนมีความรักความสามัคคีกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	20	นักเรียนมีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนร่วมสถาบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
	21	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็น					ค่า IOC	แปลผล
			ผู้เชี่ยวชาญ						
			1	2	3	4	5		
ทำงาน การช่วยเหลือกัน การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ส่งผลต่อนักเรียนและการเรียนรู้ สำหรับในชั้นเรียน นั้น สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน รวมถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	22	การมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

นิยามเชิงปฏิบัติการ	ข้อ	ข้อความคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย									
การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือ	1	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การแสดงออกของนักเรียนที่สะท้อนความรู้เกี่ยวกับ	2	นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
อันตรายหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิตเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุและลักษณะของอันตรายเมื่อต้องเผชิญหน้ากับสถานการณ์เหล่านั้น	3	นักเรียนปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การป้องกันตนเองจากอันตราย									
การป้องกันตนเองจากอันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือการ	4	นักเรียนรู้จักการหลีกเลี่ยงที่ละเอียดอ่อนเกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
แสดงออกของนักเรียนในการ	5	นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
หลีกเลี่ยงเผชิญหน้ากับสถานการณ์	6	นักเรียนรู้จักหนีจากสถานการณ์ที่เป็นอันตราย	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
อันตรายเมื่อตกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่	7	นักเรียนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

นิยามเชิงปฏิบัติกร	ข้อ	ข้อความคำถาม	คะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	แปลผล
			1	2	3	4	5		
อันตรายนักเรียนจะต้องหยุดยังไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ และหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย									
การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย									
การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย คือ ลักษณะของการกระทำหรือ	8	นักเรียนสามารถบอกเล่าสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นให้กับครู หรือผู้ปกครองฟังได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การแสดงออกของนักเรียนในการขอความช่วยเหลือและบอกเล่าสถานการณ์อันตราย ทำให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นได้	9	นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากครู เมื่อเกิดอุบัติเหตุ หรือ เจอสถานการณ์อันตรายได้	+1	+1	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ภาคผนวก ข
หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

AF19-03-03.1
August, 2023

หนังสือรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

ชื่อโครงการวิจัย : ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย : นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ

หน่วยงานต้นสังกัด : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หมายเลขรับรองโครงการวิจัย : SWUEC-682059

รายการเอกสารที่รับรอง :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับการพิจารณา	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 26 มกราคม 2568
3. เอกสารข้อมูลและขอความยินยอมสำหรับอาสาสมัคร	ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับที่ 1 ลงวันที่ 26 มกราคม 2568
5. ประวัติผู้วิจัย	

ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยยึดหลักเกณฑ์ตาม Declaration of Helsinki, Belmont Report, International Conference on Harmonization in Good Clinical Practice (ICH-GCP), International Guidelines for Human Research ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยนี้ได้

วันที่รับรอง : 25 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่หมดอายุ : 24 กุมภาพันธ์ 2569

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์

ชุดสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ (ชุดที่ 2)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หน่วยจริยธรรมและมาตรฐานการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคารนวัตกรรม ศ.ดร.สาโรช บัวศรี ชั้น 17

โทร. (02) 6495000 ต่อ 17503, 17506 โทรสาร (02) 2042590

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)
การวิจัยเรื่อง ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และ
พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา
2. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีจำนวน 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น **ไม่มีการเปิดเผยเป็นรายบุคคล** จึงไม่มีผลกระทบต่อตัวผู้ตอบแบบสอบถาม หรือสถานศึกษาที่ผู้ตอบแบบสอบถามสังกัดอยู่แต่ประการใด

โปรดให้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจักเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงวิชาการและการพัฒนาการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวสุจิตรา ไชคเจริญ

นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : ให้ท่านตอบคำถามลงในช่องว่าง และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ของแต่ละข้อคำถามที่ตรงกับท่านเพียงคำตอบเดียว

1. เพศ

- () ชาย () หญิง () LGBTQ+ () ไม่ระบุ

2. อายุ

- () น้อยกว่า 30 ปี () 31 - 40 ปี
() 41 - 50 ปี () 51 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

- () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก

4. ขนาดสถานศึกษาที่สังกัด

- () ขนาดเล็ก () ขนาดกลาง () ขนาดใหญ่ () ขนาดใหญ่พิเศษ

5. ประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษา

- () 1 - 5 ปี () 6 - 10 ปี
() 11 - 15 ปี () 16 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละเอียด และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ **มากที่สุด**
- 4 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ **มาก**
- 3 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ **ปานกลาง**
- 2 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ **น้อย**
- 1 หมายถึง ความปลอดภัยในสถานศึกษา อยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อที่	ความปลอดภัยในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานศึกษา						
1	สถานศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมและปลอดภัยจากภัยอันตราย					
2	โครงสร้างของอาคารสถานที่มีความมั่นคง ปลอดภัย ทนต่อสภาพอากาศ และสะดวกต่อการออกในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน					
3	สถานศึกษามีกำแพงขอบเขตและมีประตูที่สามารถออกได้สะดวกและรวดเร็วในกรณีฉุกเฉิน					
4	มีการคัดกรองบุคคลภายนอกเข้า-ออกสถานศึกษา					
5	มีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์จุดอันตรายและข้อควรปฏิบัติ					
6	มีการเตรียมพร้อมอุปกรณ์หรือเครื่องมือในการป้องกันและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้น					
7	สนามเด็กเล่นเหมาะสมและปลอดภัย ได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ					
8	ห้องเรียนสะอาดเรียบร้อยเป็นระเบียบ มีอากาศถ่ายเท และมีแสงสว่างที่เหมาะสม					
9	มีการซ่อมแซม ปรับปรุง สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีความบกพร่อง					
10	ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นประจำ หรือกำจัดสิ่ง ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย					
11	อาคารทุกแห่งมีทางลาดสำหรับเก้าอี้รถเข็นและมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เพียงพอสำหรับผู้พิการ					
12	สถานศึกษามีบริการน้ำดื่มที่สะอาดและได้มาตรฐาน					
13	พื้นที่โรงอาหารสะอาดและถูกสุขอนามัย					
14	ห้องน้ำสะอาด ปลอดภัย แยกชายหญิง และเพียงพอต่อการใช้งาน					

ข้อที่	ความปลอดภัยในสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
15	จัดเก็บวัสดุ อุปกรณ์สำหรับฆ่าเชื้อและทำความสะอาดอย่างเป็นระเบียบ และพื้นมือเด็ก					
16	สถานศึกษามีระบบการเตือนภัย เมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน					
ด้านการลดความเสี่ยงและการฟื้นตัวจากภัยพิบัติในสถานศึกษา						
17	สถานศึกษามีการวางแผน กำหนดมาตรการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการความเสี่ยงและรับมือกับภัยอันตรายต่าง ๆ					
18	สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความปลอดภัยให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
29	สถานศึกษามีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัย และฝึกซ้อมจำลอง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน					
20	สถานศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน					
ด้านการปกป้องนักเรียนจากความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบในสถานศึกษา						
21	สถานศึกษามีมาตรการป้องกัน และการดำเนินงานในการดูแล ตรวจสอบ ฝ้าระวัง ช่วยเหลือ และคุ้มครองนักเรียนให้ปลอดภัยจากอันตรายทุกรูปแบบ					
22	สถานศึกษามีการรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์ถึงสิทธิที่จะต่อต้านการลงโทษและร้องเรียนต่อผู้ละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน					
23	สถานศึกษาสร้างความตระหนักเกี่ยวกับความรุนแรงและการล่วงละเมิดทุกรูปแบบให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
24	สถานศึกษามีครูแนะแนวคอยให้คำแนะนำปรึกษา นักเรียนอย่างเหมาะสม					
25	สถานศึกษามีกล่องรับเรื่องร้องเรียน และมีการรักษาความเป็นส่วนตัวและเข้าถึงได้ง่าย					

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ **มากที่สุด**
 4 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ **มาก**
 3 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ **ปานกลาง**
 2 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ **น้อย**
 1 หมายถึง สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อที่	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางกายภาพ						
1	สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปราศจากอันตรายและภัยธรรมชาติ					
2	โครงสร้างของอาคารสถานที่มีความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัย					
3	บริเวณโดยรอบสถานศึกษามีความสะอาด สวยงาม และปลอดภัย					
4	ขนาดห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ มีขนาดกว้างพอเหมาะกับจำนวนนักเรียน					
5	วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ มีจำนวนเพียงพอต่อการใช้งาน					
6	สภาพห้องเรียน วัสดุ และอุปกรณ์การเรียนอยู่ในสภาพดีพร้อมใช้งาน					
7	โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้เรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้สะดวกเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้					
8	สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เป็นต้น					
9	ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ สะอาด เป็นระเบียบ อากาศถ่ายเท มีแสงสว่างเพียงพอ และปราศจากสิ่งรบกวน					
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางจิตภาพ						
10	บรรยากาศในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้					
11	ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีการสื่อสารด้วยคำพูด ท่าทางที่สุภาพและเป็นมิตร					
12	ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					

ข้อที่	สภาพแวดล้อมการเรียนรู้	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
13	ครูดูแล เอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง					
14	ครูสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้					
15	ครูตอบสนองพฤติกรรมของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการเสริมแรง					
16	ครูปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับนักเรียน					
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางสังคม						
17	ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
18	นักเรียนให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน					
19	นักเรียนมีความรักความสามัคคีกัน					
20	นักเรียนมีความรู้สึกรักและผูกพันต่อเพื่อนร่วมสถาบัน					
21	นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา					
22	การมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างครูกับครู นักเรียนกับนักเรียน และครูกับนักเรียน					

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ที่ละข้อ และทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ **มากที่สุด**
- 4 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ **มาก**
- 3 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ **ปานกลาง**
- 2 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ **น้อย**
- 1 หมายถึง พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน อยู่ในระดับ **น้อยที่สุด**

ข้อที่	พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอันตราย						
1	นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือความรุนแรงที่เกิดขึ้นในชีวิต					
2	นักเรียนสามารถบอกสาเหตุของสถานการณ์ที่เป็นอันตรายได้					
3	นักเรียนปฏิบัติตามกฎและข้อปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น					

ข้อที่	พฤติกรรมความปลอดภัยของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การป้องกันตนเองจากอันตราย						
4	นักเรียนรู้จักการหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์อันตราย					
5	นักเรียนไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย					
6	นักเรียนรู้จักหลีกเลี่ยงหนีจากสถานการณ์ที่เป็นอันตราย					
7	นักเรียนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้					
การสื่อสารกับผู้ใหญ่เกี่ยวกับสถานการณ์อันตราย						
8	นักเรียนสามารถบอกเล่าสถานการณ์อันตรายที่เกิดขึ้นให้กับครู หรือผู้ปกครองฟังได้					
9	นักเรียนสามารถขอความช่วยเหลือจากครู เมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเจอสถานการณ์อันตรายได้					

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ อว 8718/370

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 มีนาคม 2568

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วย นางสาวสุจิตรา โชคเจริญ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ กุลนภาตล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิญานิพนธ์ และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง : SWUEC-682059

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ความปลอดภัยในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และพฤติกรรม ความปลอดภัยของนักเรียนในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา” กับ ครู เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่โรงเรียนของท่าน ในเดือนมีนาคม 2568 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ศรีสังข์)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 094 291 4977

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

สุจิตรา ไชคเจริญ

